

EVANGÉLIKUS Élet

Angyalok a fa tetején

Mit adunk, mit kapunk?
Munkatársaink
az ajándékozásról

Tudós lelkészek
nyomában,
kincsek között

AJÁNDÉKOZZON DIGITÁLIS EVANGÉLIKUS ÉLET-ELŐFIZETÉST!

bolt.lutheran.hu/folyoiratok/digitalis

LUTHER
KIADÓ

2018 decemberétől a Credo és
a Lelkipásztor folyóirat digitálisan is előfizethető
a Luther Kiadó webáruházában.

Mi az üzenet?

Karácsonyi lapszámunkat tartja kezében az olvasó, amelyben a Megváltó születésének örök örömhíre mellett megszívlelendő üzeneteket is igyekszünk közvetíteni. Az utóbbi napokban – joggal – hangos a sajtó a teremtett világ védelmére való felhívástól; tudjuk, látjuk, hogy az Úrtól kapott bolygónk utolsó erőforrásait használjuk el. Ezért is tartottuk fontosnak, hogy szóljunk példaértékű kezdeményezésekről.

A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség megalapításának harmincadik évfordulóján írunk arról, hogy a rendszerváltáskor megálmodott szervezet milyen célokat tűzött ki maga elé, hogyan próbálta és próbálja ma is alakítani az egyházat különböző kezdeményezéseivel.

És ha, természetesen, az ünnep és az ajándékozás is szóba kerül, akkor örömteli megemléstünk azt a most megnyílt, különleges – és egyik alapítója révén evangélikus hátterű – üzletet, amely arra törekszik, hogy hazai termelők árúit juttassa el a vásárlókhöz, mégpedig a környezettudatosság jegyében fölösleges csomagolás nélkül.

Idén már negyedik alkalommal szervezték meg a *Karácsonyi angyalok* elnevezésű, evangélikus kezdeményezésű országos adománygyűjtő akciót; ez évben több mint ezer cipősdoboznyi ajándék jut el kárpátaljai magyar családokhoz.

Szerkesztőségünk munkatársai személyes hangon vallanak arról, mire figyelnek az adventi időszakban, mit és hogyan ajándékoznak, mit adnak és mit kapnak karácsonykor.

Nincs üzenet híján az eredetileg a *Kötőszó* blogon megjelent, úgynevezett utánkötető cikk sem. Muntag Vince mozgássérült irodalmárt, kutatót a blog is, lapunk is bemutatta már (a 2017/15. számban); most az elnyert ösztöndíj birtokában Angliában, a Kenti Egyetemen töltött tanévének tapasztalatairól kérdeztük.

A szülők jól tudják, hogy gyermekkel egész más az ünnep – erről (is) ír Kovács Barbara pécsi evangélikus lelkész. A gyermekek hite még képes jót remélni, jót várni: tanulhatunk a kicsinyektől.

Mindannyian tudjuk: fontos az ünnepek alkalmával – bár nem csak ekkor kellene, de ilyenkor elengedhetetlen – az elesett, nélkülöző embertársainkra is gondolni. Aki segíteni akar, többféleképpen is segíthet. A Fébé Segítő Szolgálat örömmel fogadja azokat is, akik a szabad idejüket ajánlanák fel: családoknak segíthetnek gyermekfelügyelettel, időseknek egy-egy látogatással, nyugdíjasok akár pótnagyszülők is lehetnek az év bármely napján.

Lapunk üzenetekben gazdag írásaival is áldott karácsonyt kívánunk minden kedves olvasónknak!

■ KÉZDI BEÁTA

Tudós lelkészek nyomában

Alpárné dr. Szála Erzsébet professor emerita, a soproni líceum műemléki könyvtárának könyvtárosa vehette át idén egyházunk Prónay Sándor-díját az egyház írott és tárgyi emlékeinek gyűjtéséért, tudós gondozásáért és bemutatásáért. A kitüntetés átvétele utáni percekben, még a helyszínen kértük interjúra a díjazott kutatót-oktatót.

22. oldal

Angyalok a fa tetején

Vannak olyan pillanatok az ember életében, amikor úgy érzi, jó lenne csapot-papot hátrahagyni és elmenni valahova, ahol elfelejtődik minden gond és bánat. A szentendrei Hubay-házban berendezett, egész évben nyitva tartó karácsonyfadisz-kiállítás és -szalon, amelyet munkatársunk karácsonyra hangoló írásában bemutatunk, pont ilyen hely.

28. oldal

Fiatalok történelmi küldetéssel

A rendszerváltozás hajnalán egy kis csoport mert nagyot álmodni, és az evangélikusság szellemiségéhez híven egyházunk ifjúsági munkájának megelevenítését tűzte ki célul. Harminc éve, 1988. december 17-én alakult meg a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség. Az elmúlt évtizedeket két alapító taggal, dr. Fabiny Tamás elnök-püspökkel és dr. Cserháti Péterrel, az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet főigazgatójával elevenítettük fel, a jelenről és a jövőről pedig a jelenlegi elnököt, Szász Leventét, az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakos hallgatóját kérdeztük.

17. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Gerhát László zongoratanár, karmester – Kecskemét. „Aki énekel, az kétszeresen imádkozik” – fogalmazta meg Augustinus. Ehhez próbálok magamat is tartani. Szüleim zenei közegeben neveltek, ez legalább olyan meghatározó, mint az életem vallási vonatkozása. Egy időben a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség kórusát is vezettem. Később hangszeres lettem, amiből kiteljesedést a karmesteri zenei szolgálat jelentett.

Az istenközeleli állapotot nagyon segíti, ha az ember egy nem beszélt nyelvvvel, az énekléssel lép kapcsolatba az Úristennel. A zenével való nagyon szoros kapcsolat azt a fajta harmóniát erősíti, amelynek az alapja az istenhit. Úgy érzem, hogy a hitért való megküzdés napi szinten jelen kell hogy legyen az ember életében. Ezt sokan kishitűségnek nevezik, én inkább önismeretnek és olyan gyakorlatnak, amely segít abban, hogy ne tudjon az ember hite megbillenni.

Hálát adok az Istennek és a családomnak, hogy megkaptam azt a lehetőséget, hogy beleszülehettem egy nagyon erős hitállapotba, amely mindig erős maradt. Utóbbi nem az én érdemem, hanem a Jóisten ajándéka.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Ülésezett az esperesi tanács

Aradi András lett egyházunk esperesi tanácsának titkára, és az esperesek szándékukat fejezték ki, hogy a zsinati előkészítő munkában, különösen is a stratégiai kérdéseket illetően ezentúl elmélyültebben részt kívánják venni, ezért a tanácskozások alkalmait a zsinati ülésekhez igazították – többek között ezek voltak a legfontosabb döntések, amelyek november 20-án Szarvason születtek az esperesi tanács ülésén.

Az egyházmegyék lelkészi vezetői aktuális témákat tárgyaltak meg, különö-

sen a zsinati választással kapcsolatban. A lelkészi életpályamodell bevezetéséről Krámer György országos irodaigazgató, Csorba Gábor, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője és Lackner Pál, a püspöki tanács titkára tartott előadást. A felnőttképzésről Pángyánszky Ágnes lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője szölt. Bevezető áhítatot Györi Péter Benjámín esperes tartott, az úti áldást a házigazda, Lázár Zsolt esperes mondta.

■ Forrás: Evangelikus.hu

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Ma meggyújtottuk a harmadik adventi gyertyát. Sötét-ségünkben egyre ragyogóbban világít a te fényed. Ármék és homály nélküli országodra várva hadd vigyük eléd kéréseinket!

Köszönjük neked azokat, akik féled fordítják figyelmünket. Áldd meg az ígéhirdetés szolgálatát a gyülekezetekben és a családokban! Küldd el szolgálóidat, hogy mindenki meghallja életet teremtő szavadat!

Köszönjük, hogy ünnepre készülhetünk. Családok találkoznak egymással, ajándékokat készítenek. Gyülekezetek ünnepségeket szerveznek, gyermekek verseket tanulnak. És közben te magad készülsz az ünnepre, a velünk való találkozásra. Szentlelkeddel erre készítsd fel tiedet!

Mennyire szükségünk van arra, hogy te magad jöjj – rakd rendbe otthonunkat! Ezt a világot: a hatalommal élőket és a hatalmat tagadókat; a természet erőit és a természettel visszaélő emberi szándékot; a közösségeket, amelyeket gyakran feldúlunk önzésünkkel és szűk látókörű terveinkkel.

Mennyire szükségünk van arra, hogy te magad jöjj – és takarítsd ki tereinket! Térítsd magadhoz gondolatainkat, bocsásd meg irgalmasan bűneinket!

Mennyire szükségünk van arra, hogy te magad jöjj – és díszítsd fel közösségeinket! Az irgalmasság füzérjeivel, az örök élet reményének eleven lángjával, a testi-lelki gyógyulások csillagszóróival.

Mennyire szükségünk van arra, hogy ajándékaidnak örvendezzünk! Jézus mindenben meggazdagított minket, és szükségünk van arra, hogy ezeket az ajándékokat minden ünnepben – adventben és karácsonykor is – csodálkozva felismerjük.

Mennyei Atyánk! Ma meggyújtottuk a harmadik adventi gyertyát. Őrzd reménységünket, és hozd el országodat! Jézus, a te Fiad által, akie a dicsőség az egyházban nemzedékről nemzedékre! Ámen.

Advent 3. vasárnapja – Jel 3,7–13

„Mennyország ajtóját nekünk kinyitotta!”

Ádventi körlevél érkezik a gyülekezeteknek. Feladója a Szent, az Igaz. Maga a feltámadott és megdicsőült Krisztus. Az ő kezébe adatott minden hatalom mennyen és földön. Így szólít meg téged is, kedves olvasó, aki ezt a levelet felbontod, kezedbe veszed. Gyülekezetének tagjai vagyunk kereszttségünk óta, ott él bennünk a reménység, hogy a hitben való látás egykor színről színre való látássá lesz. Ahogy a hitben előtünk járt keresztyéneknek, úgy nekünk, maiaknak is határozottan ígéri: „Eljövök hamar...”

Ő oszlatja el a kétséget, aki emberi testbe öltözött, Lelke által ma is velünk van. Ő jön majd hatalommal ítélni élőket és holtakat, magához venni az övéit. Sokszor úgy számoljuk a napokat, az éveket, hogy azt kérdezzük, mikor teljesedik be már végre ígérete. Így azonban zsákutcába jutunk, sőt egyenesen azt kérdezzük: bízhatunk-e visszajövetelében. Forduljunk Urunkhoz a zoltáros imádságával: „Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” (Zsolt 90,12) Így fedezzük fel nagy örömmel, hogy aki megszólít, ma is mindenkinél jobban ismeri övét.

„Tudok cselekedeteidről” – jelenti ki Jézus. Egykor a filadelfiai gyülekezet volt a levél címzettje. Ők az Úrtól egyetlen elmarasztaló szót sem kaptak. Sőt dicséretben részesültek. Minek örül az Úr, ha rájuk tekint? Annak, hogy életükben első helyen Isten ígéje és annak megtartása, állhatatosságuk áll, és elkerülték a hűtlenség és a tagadás csapdáját. Ma a szelíden reánk tekintő Urat vajon nem szomorítjuk-e el?

Ádvent színe a lila. Beszédese szín ez az oltáron. A Krisztus visszajövetelében bízokat hívja bűnbánatra. Ráébreszt erőtlenségünkre, hogy gyenge a hitünk, reménységünk megfogyatkozott, s a szeretet helyébe önzés és öngazság lépett. Szükséges a változás, az életújulás. Keressük, miként történhetne meg ez. Jó, ha vannak a ma emberét korszerű eszközök segítségével megszólító programjaink. Hasznos lehet megannyi ötletes, interaktív, közösségépítő alkalom. Mindez azonban nem pótolhatja, hogy a középpontban Urunk Jézus személye és az ő igéje álljon. Urunk úgy szeretne látni bennünket, mint akik hallgatói és megtartói vagyunk igéjének. Ahol ő a szavával munkálhatja megújulásunkat, ott békessége tovább sugárzik, és mások is felfedezhetik: mentő szeretettel fordul hozzánk Isten.

Ma szinte elvárás lett keresztyének körében, hogy rejtetten szóljunk a hit dolgairól vagy akár magáról Jézusról. Emögött a másként gondolkodók iránti tisztelet is ott állhat, vagy éppen az, hogy elkerüljük annak látszatát is, hogy meggyőződésünket másra akarjuk erőltetni. Jézus kijelentése azonban egyértelmű: „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, azt majd én is megtagadom mennyei Atyám előtt.” (Mt 10,32–33)

Legtöbb ádventi énekünkben a mi készülődésünk, várakozásunk, ajtónyitásunk fogalmazódik meg. A szívünk mélyén azonban feltör a nyugtalanító kérdés: mi vár rám? Ki vár engem földi utam végén? Egy idős testvérünk pár nappal a halála előtt, amikor úrvacsorát vett, ezt kérdezte: „Mikor nyitják már meg számomra a mennynek ajtaját?” Mennyi reménység és bizonyosság volt ebben a kérdésben!

AZ ÜDVÖZÜLTEK FRA ANGELICO UTOLSÓ ÍTELET CÍMŰ FESTMÉNYÉN (1525-1530)

A megdicsőült Krisztus szava – „Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be...” – biztos életpályát ad nekünk. Nem csüggedten és reményvesztetten kell megvívunk küzdelmeinket: az igazi küzdelmet égi otthonunk kapujának megnyitásáért Jézus vívta meg a kereszten. Bármilyen érjen is bennünket, biztató szava emeli föl a szívünket. A hit bizalmával nézzünk föl rá, aki minket is győztessé tehet, és tartóoszloppá Isten templomában. Szokolay Sándor *Örvendjétek az Úrnak* című kórusművének is ez a csúcspontja: „A pokoltól lelkünk megszabadította, mennyország ajtóját nekünk kinyitotta!”

■ DEME DÁVID

Imádkozzunk! „Kegyelem ajtaja te vagy, / Én Uram, szívesen fogadj! / El nem bocsátlak tégedet, / Míg meg nem áldasz engemet.” (EÉ 85,5) Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 16.) *Az angyal így szólt Józsefhez: [Mária] fiút fog szülni, te pedig majd Jézusnak nevezed, mert ő fogja megszabadítani népét bűneiből.* Mt 1, 21 (Zsolt 38,5; Mt 11,2–6[7–10]; 1Kor 4,1–5; Zsolt 33) Advent harmadik vasárnapján megszólal szívünkben a közeledő ünnep öröme. Sokan ezen a napon a koszorún rózsaszín gyertyát gyújtanak, amely a három lila gyertya mellett hangsúlyozza ezen időszak egyedülálló mondanivalóját. Egy gyermek érkezésének híre különleges boldogságot jelent a leendő szülők számára. Mária és József kapcsolatában is döntő fordulatot hoz az angyal bejelentése. Nem csupán azért, mert szülők lesznek, hanem azért is, mert a születendő gyermek – akit fel kell nevelniük – Isten ajándéka az egész világnak. Küldetésüket hálával elfogadják. Örömeiket tetézi az ígélet: ő lesz majd a várva várt Szabadító!

Hétfő (december 17.) *Vizet fakasztok a pusztában és folyókat a sivatagban, hogy inni adjak választott népemnek.* Ézs 43,20 (Jn 7,37; Lk 1,26–38; Ézs 29,1–8) Korunk lelki kiszáradását saját magunkon érezzük igazán. A próféta hirdeti: Isten nem akarja, hogy így legyen! Segíteni akar rajtunk. Igéjével áraszt el minket. Jézus személyében ez az ige lett testté, aki úgy érkezett a szomjazó világba, mint éltető víz, üdítő forrás. Ő hívja magához a rászorulókat. Adventi várakozásunk fejezi ki azt a vágyunkat, hogy szomjunkat ő enyhítse. Most itt az idő, hogy mérítsünk szeretetének és irgalmasságának forrásából.

Kedd (december 18.) *Ábrahám hitt az Úrnak, és ő ezt számította be neki igazságnak.* 1Móz 15,6 (Róm 4,20–21; 2Kor 1,18–22; Ézs 29,9–16) Karácsony közelsége arra indít bennünket, hogy mérlegre tegyük cselekedeteinket. Szeretnénk jóságot sugározni, segítő kezet nyújtani, mégis gyakran kudarcot vallunk. Isten előtt is ilyen elveszetteknek érezzük magunkat. Vajon hogyan érhetjük azt el, hogy kedvesek legyünk előtte? Jézus Ábrahám példáját állítja elé. Ő nem esett kétségbe, amikor az Úr szinte teljesíthetetlen feladat elé állította. Nem kérdőjelezte meg Isten jóságát. Hitt abban, hogy aki eddig megsegítette, most sem fogja elvenni tőle azt, ami számára a legfontosabb. Ez a hit tartotta meg őt, és minket is csak ez tarthat meg az ítélet napján.

Szerda (december 19.) *Az Úr intő szava határozott, bölcsé teszi az együgyűt.* Zsolt 19,8b (1Jn 3,24; Ézs 11,10–13; Ézs 29,17–24) Nehéz eligazodni ebben a bonyolult világban. Isten azonban nem hagy minket magunkra. Olyan világos útmutatást ad igéjében, amely kijelöli számunkra a helyes ösvényt. Ezért gyönyörködik a választott nép az Úr törvényében, a Tórában. Jób

könyvében olvassuk, hogy a bölcsesség kezdete az Úr félelme. Ugyanezt találjuk meg a példabeszédek között is. *János első leveléből* a mai napra kijelölt szakasz pedig buzdít minket a parancsolatok megtartására, hiszen ha ezt tesszük, Jézust öltjük magunkra, ő él bennünk, általa cselekszünk.

Csütörtök (december 20.) *Mária pedig ezt mondta: Magasztalja lelkem az Urat, és ujjong az én lelkem megtartó Istenemben.* Lk 1,46–47 (Zsolt 9,3; Ézs 42,5–9; Ézs 32,1–8) A küszöbönálló karácsony ünnepe a hálaadás és a magasztalás alkalma. Jézus édesanyja már a méhében formálódó kicsiny gyermekért mond köszönetet az Úrnak. Boldog, hogy részese lehet Isten megváltó művének. Szívéből fakad az ujjongás. Úgy, mint a pásztorokéból, amikor saját szemükkel győződhetnek meg Isten ígéreteinek beteljesedéséről. A betlehemi istállóból hazafelé tartva ezért dicsőítve magasztalták Istent (Lk 2,20). Erre a boldog énekre hangolhatjuk szívünket és szánkat néhány nappal a betlehemi csoda előtt.

Péntek (december 21.) *Akkor majd az igazak fénylenek Atyjuk országában, mint a nap.* Mt 13,43a (Péld 10,7; Jel 3,7–8.10–11[12]; Ézs 33,17–24) Milyen boldogok tudunk lenni, ha egy vita során kiderül: nekünk van igazunk! Büszkeség és elégedettség fog el bennünket. Ha azonban ránk tör bűneink sötétsége, olyan mélységbe zuhanunk, amelyből – úgy érezzük – senki sem tud kiemelni. Jézus viszont éppen ezért jött el a földre! Vállalva minden nyomorúságunkat, áldozattá lett, hogy minden vétünkért elszenvedje a büntetést. Igazak vagyunk? Sosem lennénk azok, ha nem maga Isten tekintene minket annak Jézus megváltó haláláért. Ő szabadított ki minket a bűn rabságából. Ezért kapjuk ezt a szép ígéretet *Máté evangéliumából*.

Szombat (december 22.) *Pál írja: Tudom, kiben hiszek, és meg vagyok győződve, hogy neki van hatalma arra, hogy a rám bízott kincset megőrizze arra a napra.* 2Tim 1,12 (Zsolt 2,12; Jel 22,16–17,20–21; Ézs 35,1–10) Megdöbbszem, amikor megtudtam, mit is jelentenek ennek az igeversnek a szavai eredeti nyelven: „rábízott kincseimet”. Mintha éppen a jól ismert üzenet ellentéte fogalmazódna itt meg. Vajon mit bíz Pál Jézusra? Azokat a kincseket, amelyeket az Úr bízott rá: az evangélium igéit, amelyeket hirdettet szerte a világon. Rábízta munkájának gyümölcsét. Tudja, hogy hamarosan véget ér szolgálata, de Isten gondoskodik a folytatásról: arról, hogy Timóteus hú utódja legyen, s hogy a megérintett szívek megmozduljanak – a mi szívünk is!

■ VETŐ ISTVÁN

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Istenarcok – a putrik árnyékában

Több mint ezer cipősdoboznyi ajándék Kárpátaljának

„»Ez a szolgálat a szeretetre épül, és a háború sújtotta Kárpátaljára viszi el a reményt« – fogalmazott Bonnyai Sándor arról a misszióról, amely immáron több mint kétezer gyermeknek nyújtott érezhető segítséget. Bonnyai Sándor, Bonnyai Anna és Sztupkai Marcell saját ötletből született, több száz ember összefogásával működő adományakciója mára országos méretűvé növekedett. Céljuk, hogy a kárpátaljai gyermekek lehetőséget kapjanak a teljes élethez» – írtuk idén januárban, lapunk 3–4. számában. Az akció az idei adventben sem maradt el. Az alábbiakban Bonnyai Sándor beszámolóját olvashatják.

A cipősdobozgyűjtés közben odajött hozzám egy hajléktalan hölgy, s elmondta, hogy ő is szeretne készíteni karácsonyi ajándékdobozt, majd szegyenkezve, lesütött szemmel hozzátette, hogy neki erre nincsen pénze... Viszont felajánlotta, hogy mindennap elvégez valamilyen pluszmunkát. Mert, mint mondta, ha valaki a hajléktalanszállón valamilyen pluszfeladatot vállal – felmossa a folyosót, felsepri az udvart, és így tovább –, akkor kap egy-egy tallért, amelyet beválthat csokoládéra, tisztálkodási eszközökre, játékokra... Így történhetett meg, hogy jó néhány gyermek egy hajléktalan hölgy jóvoltából is tisztálkodószerekhez juthatott.

Meghatódva elmondtam neki, nem az számít, hogy ki mennyit ad, hanem csak az, ki milyen szívvel adja. Az a szeretetcsomag-gyűjtés, amelyet idén a negyedik alkalommal hirdettünk meg, s amelybe országos szinten egyre több evangélikus és református gyülekezet, oktatási intézmény, munkaközösség is bekapcsolódott, éppen ettől válik igazán meghitté és teljessé. Tiszta lelkű, önzetlen szívű emberek – „karácsonyi angyalok” – jóvoltából varázsoljuk teljessé a putrik árnyékában élő kárpátaljai magyar gyermekek karácsonyát. Közülük sokaknak ez az egyetlen karácsonyi ajándéka.

Ezek a szeretetcsomagok sokkal többek, mint csupán egy cipősdoboznyi ajándék. Apró „mécsesek” inkább, amelyeknek a fénye reményt, hitet, örömet nyújt a háború sújtotta Ukrajnában élő kárpátaljai szegény magyar családoknak. Mert tudják, hogy vannak, akik gondolnak rájuk... Idén is arra bátorítottunk minél többeket, hogy váljanak egy-egy kárpátaljai gyermeknek a „karácsonyi angyalává”, azaz töltsenek meg egy-egy dobozt megannyi jósággal.

Hamarosan több mint ezer ajándékdobozzal kelünk útra! Elmegyünk Bótrágy, Dimicső, Kisdobrony, Nagydobrony, Tiszágtelek, valamint Szernye község emberpalántáihoz.

Miközben írom ezeket a sorokat, eszembe jutnak a tavalyi ajándékosztás élményei. Ahogy a családjával egy beszakadt tetejű, egyszobás putriban élő Erzsike az apró, hidegre fagyott kezeivel nagy büszkén átveszi a csomagját, majd bontogatni kezdi. Meg Sanyika, aki félreszalad a dobozával. Szabrina, az angyali arcú, fürtös

hajjú nyolcéves cigány kislány, aki különös szemével (egyik szeme barna, másik kék), vacogó fogakkal, türelmesen vár a sorára... Hatalmas a nyüzsgés: sok puszában, ölelésben, hálában van részünk. Egy pillanatra megállok, körbenézek, s azt látom, hogy a szeretet igazi üzenete érkezett meg a reménytelenségbe.

Évről évre ilyen a mi karácsonyunk... Mert a szeretetet nem azért kaptuk, hogy önző módon dédelgessük, hanem hogy megosszuk másokkal. Megosszuk azokkal, akiknek erre a legnagyobb szükségük van. Mostanság például Kárpátalján. Az a szeretethíd, amely a szigorúan őrzött határ, a bürokrácia útvesztői, a korrupció fölé épült, összeköti a karácsonyi angyalokat a gyermekekkel. Ennek a hídnak a tisztaságát a legnagyobb felelősséggel őrizzük!

Hálás vagyok mindazokért, akik támogatják a kárpátaljai gyermekek karácsonyára szervezett cipősdobozos gyűjtésünket! ■

FOTÓ BONNYAI SÁNDOR ARCHÍVUMÁBÓL

Nyilvánosság és inkarnáció

Kerekasztal-beszélgetés hittudományi egyetemünkön

Konferenciát tartott az Evangélikus Hittudományi Egyetem a magyar tudomány ünnepe alkalmából. A november 22-i rendezvényen érdekes kerekasztal-beszélgetés zajlott Nyilvánosság és inkarnáció címmel.

Béres Tamás rektorhelyettes a köszöntésében Ferenc pápára utalva szólt arról, mennyire fontos, hogy a „Jó napot!” mondat megteljen szentséggel, a hétköznapi köszöntésből szentség legyen, ne ironia és gúny. Jézus, Isten Fia is így tekintett be immanens, trinitárius létébe, közelebb hozva hozzánk az Atyát. A kereszthez húnek maradvá fel kell vállalnunk a falakon, a templomok védelmének túl is a nyilvánosságot.

Marcell irodalomtudós, Szabó B. András evangélikus lelkész, teológus, lelkész és Nyirkos Tamás filozófus voltak.

Mártonffy Marcell a felvezetőjében elmondta, hogy a megtestesülés szimbólum, Isten jelenlétének módja a világban. Jézus a példa arra, hol érzi jól magát az Isten a világban (például a szegények, kítaszítottak között). Az Ige testté lett, eleven szóvá, textussá és kontextussá. A keresztény közösségnek a világ világos-

szinte minden vallás sajátja”. Bár a zsidóságnál, az iszlámnál és a buddhizmus bizonyos formáinál nincsen meg, az isteni alak manifesztációja, fizikai valósága már a régi egyiptomiak, görögök és a hinduizmus óta velünk van. „A vallásos tapasztalat Isten fizikai formában való velünk lételéhez társul. Az inkarnáció botránya máig skandallum, nem természetes.”

Szabó B. András meglátása szerint a kétezer évvel ezelőtti botrányhoz való viszonyulás megváltozott az idők során, otthonossá, elviselhetővé vált, domesztikálódott, elnyomja a tömjén- és a fenyőillat, s ezért tovább kell lépni az inkarnációtól a kereszt felé. A kereszténységnek a kezdetektől fogva volt nyilvánosság-igénye, gondoljunk Jézus nyilvános tevékenységére vagy a karácsonyi történet utólagos nyilvánossá tételére. Az első gyülekezet is kilép a falak mögül ötven nap után, és misszionálni kezd. A szekta bezárkózó és titkos, az egyház azonban nyitott a nyilvánosság felé – állapította meg az evangélikus teológus.

Nyirkos Tamás szerint a vallás definíciója nem használható, esszenciálisan nem megragadható kategória. Szekularizáció sincsen, viszont a kereszténységnek riválisai vannak, kiterjedő ideológiákkal kell szembenéznie. Példának említette a diktatúrát, amelyben van morálteológia, szertartás, liturgia, kultusz, szentek és látvány is. A nemzetállam ideológiája is a politika szakralizációjának tekinthető, a szent migrációja figyelhető meg az egyházból a politikába – s ezt szakirodalom is alátámasztja. Említett könyvet a Wall Street oltáráról, a környezetvédelmi vallásról, Hitler teológiájáról, a pénz teológiájáról, Istenről és a nemzetközi kapcsolatokról, a pszichológia, a piac és az ember utáni ember teológiájáról. Nem látja a differenciát ezek és a vallások között.

A beszélgetés résztvevői ezután a feltett kérdésekre válaszoltak. A programot az egyetem énekkarának szolgálata gazdagította – vezényelt Fekete Anikó, az egyházzenei tanszék adjunktusa –, majd kis csoportokban műhelybeszélgetések zajlottak a vendégek részvételével.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Ferenc pápát idézve a professzor annak a meglátásának adott hangot, hogy a katolikus egyházfő Luther Márton utolsó gondolatának parafrázisát mondta, amikor hangsúlyozta, hogy koldusok, lélekben szegények vagyunk, és kegyelemre szorulunk. Ahhoz pedig, hogy hitelessé váljunk, a Fiú megváltására és a Szentlélekre mint tanítómesterre van szükségünk.

Az ezt követő beszélgetést Fabiny Tamás elnök-püspök és teológiai tanár vezette, résztvevői pedig Hubai Péter vallástörténész, egyiptológus, Mártonffy

ságát kell követnie, Isten igazságossága szerint kell igazságossá válnia.

Hubai Péter kifejtette: a polgári demokráciák létezése óta számolhatunk a nyilvánossággal, amely feltételezi a politikailag, gazdaságilag szabad emberek fórumát, ahol a közös ügyekről tudnak beszélni. A mai információáradatban ez azonban elsorvad, probléma az egyirányú kommunikáció, nehéz az értelmes diskurzus.

A vallástörténész arra mutatott rá, hogy az Ige testté létele, amelyről „azt hisszük, a kereszténység propriuma,

Választások, fontos döntések a XI. zsinat első ülészakán

A Magyarországi Evangélikus Egyház XI. Zsinata november 23–24. között ülésezett Budapesten, az Üllői úti székházban. A két nap fontos döntéseiről, eseményeiről összefoglaló tudósításunkat olvashatják.

Gáncs Péter lelkészi korelnök áhítával vette kezdetét egyházunk XI. zsinatának első ülészakája. A nyugalmazott püspök Jn 15,1–8 alapján hangsúlyozta, hogy a Jézus általi egzisztenciális megragadottságunk és az ő választása sokkal fontosabb, mint a zsinati választás alakulása. A Mester és a tanítványok harmonikus együttélése különösen abból a szempontból jelentős, hogy – Karl Rahner német katolikus teológust idézve – a jövő keresztyénei misztikusok kell, hogy legyenek, akik teljes létükkel Krisztusba kapaszkodó közösség. Ha kiszakadunk belőle, tűzre való venyige leszünk mi is. Jézus nélkül az új zsinat sem tud cselekedni.

Az igehirdető kifejezte azt a meggyőződését, hogy az egyházunkért érzett felelős elkötelezettség vezeti az ülésen megjelenteket, s a gyümölcstermés esélye előtt állunk. Fontosnak nevezte ugyanakkor, hogy az egyház törekeny egységének megőrzésén, a békesség munkálásán, az építésen és elmélyítésen fáradozzunk. Bár karcsúsított struktúrára, stratégiára, tervre, végiggondolt jövőképre van szükség, az anyagi forrá-

sok végiggondolása mellett mégis szem előtt kell tartanunk, hogy az ígére kell támaszkodnunk. Az emmausi úton járunk, s tudhatjuk, hogy nem vagyunk egyedül. Kérjük is Urunkat, hogy maradjon

velünk, és kéréseinket majd a szükséges módon megadja nekünk.

Az első ülést Kendeh Gusztáv nem lelkészi korelnök nyitotta meg. Figyelmeztette a tagokat arra, hogy felelősségteljesen legyenek hűek mandátumukhoz, ügyeljenek a pontosságra, felkészültségre, számoljanak be közösségüknek az itt folyó munkáról, kérjék ki küldőik véleményét az aktuális kérdésekben.

A zsinat megismerkedett a korjegyzőkkel Szlaukó Orsolya, Hrivnák Mihály, Mészáros Kornélia és László Lajos személyében. A zsinati tagok eskütétele után Solymár Péter, a jelölőbizottság elnöke arról számolt be, hogy mindent rendben találtak a jelölésekkel kapcsolatban, így a választások megfelelő előkészítést követően mehetnek végbe.

A választási folyamat első lépéseként a zsinat lelkészi elnökének személyéről szavazott a testület; a két jelölt Lackner Pál és Hafenscher Károly, az előző zsinat lelkészi elnöke volt. A választás eredményeként ismét Hafenscher Károly nyerte el a tisztséget. Nem lelkészi elnöknek Abaffy Zoltánt, az előző zsinat nem lelkészi elnökét jelölték; őt szintén újraválasztotta a grémium. A zsinat új lelkészi alelnöke Aradi András, nem lelkészi alelnöke Ittész András lett. ▶

A következő ülésen az elnök-püspök választása következett: a korábban, 2017-ben megválasztott elnök-püspököt, Fabiny Tamást megerősítették pozíciójában. Az országos felügyelői tisztségre három jelölt volt: Font Sándor, Pröhle Gergely és Pröhle Péter. A zsinati tagok Pröhle Gergely eddigi országos felügyelőt választották meg.

Az elkövetkező időszakra az elnök-püspök helyettesi pozícióra Szemerei Jánost, országos felügyelőhelyettesnek pedig Mészáros Tamást választották.

forintos támogatást biztosít lakások vásárlására és építésére – ha az ingatlant 2015. július 1. után vásárolták vagy építették – legalább öt éve aktív szolgálatban álló lelkészek számára az általuk igényelt időpontban. A szolgálati viszony öt-húsz éven belüli megszűnése esetén az összegnek kizárólag a fele fizetendő vissza.

A gyermekáldási ellátás kiszélesítése is terítékre került; erre így a gyermek két éves koráig, illetve a módosítás szerint a gyermek családba kerülésétől (például örökbefogadásától) számított két évig jo-

Pröhle Gergely örömmel számolt be arról, hogy az állami számvevőszéki vizsgálat jó eredménnyel zárult: „Jó rendünk illeszkedik ahhoz, hogy a világi nyilvánosság előtt úgy kell fellépünk, hogy a közpénzek felhasználása megfeleljen az állami törvényeknek” – mondta az országos felügyelő. A költségvetés prioritásiként említették a lelkészi és a hitoktatói életmű-lyamodell, az oktatás és a diakónia ügyét, a tartalékalapok észszerű felhasználását és a gyülekezetplántálást (Győrújfalun és Kerepestarcsán). Az általános és részletes vita után a zsinat megszavazta a bevételi főösszegetben 22 milliárd 705 millió forintban és kiadási főösszegetben 20 milliárd 966 millió 400 ezer forintban meghatározott 2019. évi költségvetést.

A tárgyalások közben sor került az elnök-püspök és az országos felügyelő beiktatására, valamint a bizottságok vezetőinek eskütételére. A Hafenscher Károly, Aradi András és Krámer György végezte liturgiai szolgálatban részt vettek a kerületek felügyelői, valamint a zsinat nem lelkészi vezetői is.

Hafenscher Károly, a zsinat lelkészi elnöke a *Római levél* 12. fejezete és *Máté evangéliumának* 20. fejezete alapján tartott prédikációjában önvizsgálatra, küldetésistiztázásra és jövőtervezésre kérte az ünnepi istentiszteleten részt vevőket, mondván, a kegyelem naponkénti újrakezdésre, megtérésre, józan gondolkodásra, a jóra való igyekezetre kell, hogy késztesse. Rámutatott, hogy az egyház nem a világ mintájára működik, s a „pozíciók” sem hatalmat, hanem – Jézus szóhasználatára szerint – rabszolgamunkát jelentenek. Kulturális, intézményfenntartó, jogi személyeket tömörítő gazdasági társaságként pályázatból élő csapat helyett az Isten dicséretében és emberek szolgálatában megvalósuló igehirdetésre van szükség. Küldetésünk van az élet jó hírét hirdetni, a pozitív cselekedeteket gyakorolni Isten ígéretére alapozó, előrenéző tekintettel. Ahogy az igehirdető megfogalmazta: a hit merészségével és alázattal lehetőségek nyílnak meg. „Jézus szavával, Jézus asztalától, naponkénti, mai, aktuális megtérésből indulunk, hogy munkáljuk a közöttünk lévő Isten országát, hogy közöttünk így legyen ez a rend” – zárta szavait a zsinat lelkészi elnöke.

Az eskütétel és az országos elnökség beiktatása után megszólaló Fabiny Tamás elnök-püspök a beszédében annak az örömeinek adott hangot, hogy a pénteki

A választás további menete az alábbi eredményeket hozta:

Országos ügyész: SZÉKÁCS GYÖRGY

Az országos számvevőszék elnöke: ZSUGYEL JÁNOS

Az országos számvevőszék tagjai: BÖRÖCZ ANIKÓ, GÖMBÖCZ RÓBERT, HORVÁTH Z. GÁBOR, KIRÁLYNÉ REIZINGER MÁRTA, OPAUSZKI GÁBORNÉ, RÁVAI MÓNIKA

A diakóniai bizottság elnöke: GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY

Az egyházzenei bizottság elnöke: KENDEH GUSZTÁV

Az evangelizációs és missziói bizottság elnöke: GÁNC S PÉTER

Az építési és ingatlanügyi bizottság elnöke: BENCZÜR LÁSZLÓ

A gazdasági bizottság elnöke: ABAFFY ZOLTÁN

Az ifjúsági és gyermekbizottság elnöke: GRENDORF-BALOGH MELINDA

A nevelési és oktatási bizottság elnöke: GADÓNÉ KÉZDY EDIT

A sajtóbizottság elnöke: LOVASS TIBOR

A gyűjteményi tanács elnöke: KOVÁCS ELEONÓRA

Az országos bíróság lelkészi tagjai: ARADI GYÖRGY, FRANKO MÁTYÁS, KAPI ZOLTÁN, VOLKERNÉ KOVÁCS MÁRTA és ZSEDNAI JÓZSEFNÉ; *nem lelkészi tagjai:* AUER ÉVA, BEKE ÁGNES, GIRO SZÁSZ JÁNOS, HERCZEG GERGELY, HORNYÁK ESZTER és LÁSZLÓ JENŐ CSABA; *jegyzője:* BEDE TAMÁS

A zsinati bizottságok elnökei:

Törvény-előkészítő bizottság: TENGÖLICS MÁRTA

Ügyrendi bizottság: TÖLLI BALÁZS

Teológiai bizottság: OROSZ GÁBOR VIKTOR

Lelkészi jegyzők: ASZTALOS RICHÁRD, PETHÓ JUDIT és SZEBIK KÁROLY

Nem lelkészi jegyzők: BALICZA MÁTÉ, BARÁTH KATALIN és SZAMOSI ATTILA

A második napon további bizottságok tagjait választotta meg a zsinat.

Országos jelölőbizottság: RÁCZ ANDRÁS, SOLYMÁR PÉTER és SZABÓ ANDRÁS

Zsinati választási bizottság: CSENGERI TAMÁS, DOBROVOLNI MÁTÉ

és KALINCSÁK BALÁZS

A zsinat törvény-előkészítő bizottságának tagjai: ADORJÁNNÉ NÉMETH ANIKÓ,

BOZORÁDY KRISZTINA, CSENGERI TAMÁS, HOMOKI PÁL, HRIVNÁK MIHÁLY, LŐRINCZ

CSABA, SZABÓ SZILÁRD, SZILVÁSNÉ PEREGI ESZTER, SZPISÁK ATTILA és TÖLLI BALÁZS

A zsinat teológiai bizottságának tagjai: FÁBRI GYÖRGY, KOCZOR GYÖRGY, LÁSZLÓ

LAJOS, MÉSZÁROS TAMÁS, NAGY ZOLTÁN, SZEBIK KÁROLY és VANCSAI JÓZSEF

A zsinat ügyrendi bizottságának tagjai: DOBROVOLNI MÁTÉ és SZAMOSI ATTILA

A választások után a Zelenka Pál Evangélikus Szolidaritási Alappal kapcsolatos törvény módosítás került terítékre Pröhle Gergely és Csorba Gábor felvezetésében. A lelkészi életműmodell részeként ugyanis egyházunk szándéka az, hogy vonzóvá tegye a lelkészi pályát, s e célból a Zelenka Pál Alapból egyszeri kétmillió

gosult a vele otthon lévő lelkésznek vagy lelkész. Emellett a gyermek egy- és két éves kora között az eddigi heti nyolc óra munkavégzés lehetősége húsz órára bővült. Az általános és részletes vita után a zsinat megszavazta a törvény módosítást.

Ezután a 2019-es évi költségvetés általános és részletes vitájára került sor.

napon a déli harangszó utáni imádságot követően történt a megszavazása. Elcsendesedhetett a zsinat a választás előtt, így *coram Deo*, azaz Isten színe elé lépve, egypercnyi csend után, az „ora et labora” – „imádkozzál és dolgozzál” – jegyében születhetett meg a döntés.

Az elnök-püspök arra kérte a közösséget, hogy ez az imádság legyen meghatározó a következő hat évben is. Kérte a közösség tagjait: imádkozzanak elnöktársáért és érte, valamint minden vezetőért, hogy továbbra is „a lényegesben az egység, a kevésbé lényegesben a szabadság, de mindenkiben a szeretet legyen” (Philipp Melanchthon). Fabiny Tamás végül az elnök-püspöki liturgiában elhangzott öszövétségi ígére utalt: Józs 1,7 szerint Isten törvényétől „se jobbra, se balra” nem szabad eltérni. Ebben az összefüggésben Babits Mihály *Jobb és bal* című versét idézte: „Ki állíthat / jobbra vagy balra engem? / Labdázatok, mindenkié vagyok! / Csak majd az Isten / ha az Itélet trombitája szól, / állítand jobbra vagy balra. / A többi: játék. (Noha sírnom kell rajta.)”

Pröhle Gergely az iktatási beszédében visszaemlékezett egykori, 2006-os megválasztására. Az eltelt időszak tapasztalatairól szólva megállapította: testvéri közösség csak ott jöhet létre, ahol a problémákról, ellentétéről is nyíltan lehet beszélni – te-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

hát így is kell. Az egyház csak úgy lehet továbbra is önálló, szellemileg és tetteiben is igényes, ha a rá jellemző többféle lelkiségi irány egyaránt jelen van, a világi képviselők pedig beadják a közösbe különböző szakmai tapasztalataikat, kapcsolatrendszerüket. Az országos felügyelő itt egyértelműen utalt választási kihívója politikai és mezőgazdasági tapasztalatainak, kapcsolatrendszerének fontosságára. Támogatást kért, hogy a missziói parancshoz kapcsolódva továbbra is teológiai igényességgel,

a lelki és anyagi háttér megteremtésével segítsük békeségre törekedve a Szentlélek munkáját egyházunkban.

Az ülésen végezetül a zsinati tagok döntöttek arról, hogy egyházunk tényfeltáró bizottságába Székács Györgyöt is delegálják jogi szakértőnek.

A zárzóban a zsinat lelkészi elnöke, Hafenschner Károly kihirdette, hogy a következő ülésre 2019. február 22-én kerül sor.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Kilencven év áldásaiért adtak hálát

Ünnepi istentiszteleten adott hálát Istennek gondoskodó szeretetéért november 24-én a kilencvenesztendő Komáromi Evangélikus Egyházközség. Szarka István esperes a Zsolt 36,6–10 alapján elmondott prédikációjában hangsúlyozta, hogy az Isten megtartó szeretetét élvező komáromi gyülekezet az örök élet szószólója.

Hálaadásra ad az is okot – emelte ki a Fejér-Komáromi Egyházmegye lelkészi vezetője –, hogy Isten az egyházközségbe szenvedélyes igehirdetőket, tudós lelkipásztorokat küldött. Halálával tartozik az Úrnak a gyülekezet a hitvalló ősökért is, akik Isten ígését hallgatva voltak a közösség építői. A komáromi gyülekezet kilencven esztendő után is hivatott arra a küldetésre, hogy Jézus Krisztus áldozatáról tegyen tanúbizonyságot a világban.

A prédikáció után a gyülekezet ének-kara szolgált. Az istentiszteletet közgyűlés követte Osgyán László felügyelő elnökletével; ezen Menyes Gyula helyi

lelkész tekintette át a gyülekezet történetét.

Levélben köszöntötte a közösséget Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő, valamint Molnár István, a Fejér-Komáromi Egyházmegye világi elöljárója. Dr. Schulek Tibor volt komáromi lelkész családja nevében legkisebb gyermeke, Vilma írt kedves levelet. Ezután a gyülekezet egykori lelkésze, D. Szabik Imre, az Északi Egyházkerület nyugalmazott püspöke szólott, felidézve háromesztendő komáromi szolgálatának emlékeit. Az ünneplőket Ittész János, a

Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület nyugalmazott püspöke is megtisztelte jelenlétével. A komáromi reformátusok nevében Máté László esperes köszöntötte a kilencvenes közösséget. A közgyűlésen Komárom város nevében Turi Bálint alpolgármester, Bábolna város nevében Horváth Klára polgármester szólott.

Az alkalom a lelkészlakásban folytatódott szeretetvendégséggel. Itt fogadhatta a gyülekezet egykori lelkészeinek – Ilhás Beatrixnak és Veres Józsefnek –, valamint az észak-komáromi és a győrsági gyülekezet képviselőinek, továbbá az Ittész család megjelent tagjainak köszöntő szavait. A jubileumi alkalom is bizonyította annak, hogy a komáromi evangélikusok kis közössége élni akar, s hittel hiszi, hogy az egyház Úrnak kegyelméből és áldásával a jövőben is élni fog.

■ ANGYAL-CSEKE CSABA

Kortárs és szakrális?

Művészettörténész és médiakutató asztali beszélgetése

Mit jelent a kortárs szakrális művészet, és hogyan viszonyulunk hozzá? Mit kezdünk az egyház számára esetenként provokatív művek megjelenésével? Miként lehet a vallásos és a vallási művek között különbséget tenni? Többek között e kérdésekre keresték a választ a disputapartnerek az Asztali beszélgetések elnevezésű sorozat november 29-i alkalmán Budapesten, a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

A beszélgetés kiindulópontjaként a beszélgetőtársak felelevenítették Graham Howesnak *A szakralitás művészete* című könyvében található megállapítást, mely szerint „a teológia és a művészet nem két elkülönülő entitás.

„Az ember azért tud a szentről, mert az megnyilatkozik, és a profántól tökéletesen különbözőnek bizonyul” – fogalmazott *A szent és a profán* című kötetében Mircea Eliade román vallástörténész, író. A disputa másik résztvevője, Lázár

valóság. A szubjektív gondolkodás azt eredményezte, hogy „ma én mondom meg, hogy mit tekintek szentnek, és a szentnek nem engedem meg, hogy megmondja, hogy mi ő” – állapította meg. A beszélgetőtársak egyetértettek abban, hogy e korszellellemmel ellentétben a hit mint egzisztencia lehet a helyes út.

Érintette a disputa az előző évszázadok művészetét is, kiemelve Michelangelo és Johann Sebastian Bach műveit. Mint elhangzott, az ő korokban jelentős számú alkotó hozott létre egyházi műveket, és ehhez az egyházi mecénatúra is hozzájárult. Lázár Kovács Ákos megítélése szerint ma mind a jelentős számú, egyházi műveket alkotó művész, mind az egyházi mecénatúra, valamint az egyháznak a kortárs művészetre irányuló nyitottsága is hiányzik, így csak elenyésző számban jelennek meg hiteles alkotások. Keserü Katalin Fülep Lajos református lelkész, művészetfilozófust idézve – „Valamely művészeti emlék területe kiszakított darab e föld testéből. [...] A művészetnek ki kellett emelnie bennünket is a természetből” – elmondta, hogy a kortárs művészek között is megtalálható a szentre való nyitottság.

A disputa végén a beszélgetőtársak több olyan művészt és egyházi térben elhelyezett alkotást is megneveztek, amelyek a kortárs szakrális művészet példái lehetnek. Itt a hagyományos táblaképfestészetén túl többek között a textilművészet, de a videóművészet is előkerült.

A hallgatóság soraiból érkező kérdésre – Előfordulhat-e, hogy egy műalkotás a szentségről eltereli a figyelmet? – a disputa moderátora (e sorok írója) elmondta, hogy egy keresztény templomban minden tárgynak a szent felfedezésének lehetőségét kell szolgálnia, míg a kortárs szakrális művek sokszor provokatívak, és felvethetik például azt a kérdést is, hogy mit is értek azon, amit hiszek. Ez mélyebb gondolkodásra, szembenézésre készíteti a befogadót. Provokálni lehet, de a lényegi tartalomtól eltérni már veszélyes.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A beszélgetés megnézhető az Asztali beszélgetések sorozat YouTube-csatorniján

FOTÓ: BÓKAI LÁSZLÓ / MAGYAR KÜRIR

A beszélgetők: Galambos Ádám, Keserü Katalin és Lázár Kovács Ákos

Inkább ikermédiaként kell tekintenünk őket, amelyek által a világ értelmezhetővé és megjeleníthetővé válik”.

Keserü Katalin Széchenyi-díjas művészettörténésznek, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Károli Gáspár Református Egyetem professor emeritusának megfogalmazásában a szakrális az, ami természetfeletti eredetű, Istennek tulajdonított. Az olyan, vallásos rítusokhoz kapcsolódó tevékenységeket is szakrálisnak tekinthetjük, amelyekhez művészet is tartozik. A professzor ugyanakkor hangsúlyozta, hogy szükséges különbséget tenni a vallásos, a vallási és a szakrális fogalmak között.

Kovács Ákos egyetemi docens, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Kommunikáció- és Médiatudományi Intézetének igazgatója a szakralitás fogalmával kapcsolatban – T. S. Eliot meghatározása alapján – különbséget fogalmazott meg a vallási, a vallásos és a pszudovallási művek között. Mint mondta, a szakrális szent teret jelent, míg a profán azt jelöli, ami ettől el van kerítve. Kitért arra is, hogy mind a keresztény, mind a zsidó értelmezésben – az Isten általi teremtésből adódóan – az egész világ szent, így helytelenül közelítünk a szakralishoz, ha nem vesszük észre, hogy az maga a

Félreállítva egyházát szolgálta

Mályusz Elemér-emlékülést tartottak

A Magyarországi Evangélikus Egyház és az Evangélikus Országos Gyűjtemény szervezésében november 29-én Mályusz Elemér-emlékülést tartottak egyházunk budapesti Üllői úti központjában. Pröhle Gergely országos felügyelő köszöntője után Czenhe Miklós levéltárvezető és Hubert Gabriella, az országos gyűjtemény igazgatója arról a hatalmas és szenvedélyes munkáról beszélt, amelyet Mályusz Elemér az evangélikus gyűjteményben végzett.

Mályusz Elemér (1898–1989) történész százhusz éve született. Neve elsősorban a Mályusz–Szekfű-vitáról ismert. Némi- leg kétes hírnevet szerzett *A vörös emigráció* című művével (1931), amely német és angol nyelvterületen lényegesen nagyobb visszhangot keltett, mint hazájában.

Munkássága azonban nemcsak hatalmas, de igen sokrétű is. Maradandót alkotott a magyar középkor és a középkori polgárság kutatásában, kihagyhatatlan gazdaság-, társadalom- és művelődéstörténeti eredményeket mutatott fel. Megalapozta a magyar népiségtörténeti tanulmányokat, és evangélikusként – meglehetősen egyfajta „sérelemi” nézőpontból – kiváló könyvet írt a magyarországi protestánsok életét meghatározó türelmi rendeletről (*A türelmi rendelet – II. József és a magyar protestantizmus*; 1939). Életének fő művei talán a Thuróczy-krónikával kapcsolatos munkái – *A Thuróczy-krónika és forrásai* című kötete 1967-ben jelent meg –, illetve a *Zsigmondkori oklevéltár* (1951–1978).

Mindemellett – 1945-ben kényszer-nyugdíjazva és a 48 utáni hatalom üldözöttjeként – nagy szolgálatot tett az evangélikus egyháznak. Félreállítva már „nem tudott kárt okozni a népi demokráciának”, ám annál nagyobb hasznot szerzett egyházának. Az Evangélikus Országos Levéltárban.

ba számúzve megalkotta az első levéltári, majd könyvtári koncepciót. Begyűjtötte az államosítások nyomán gazdátlanul vált iratokat és könyvtári egységeket, javította, pótolta és rendezte a jegyzékeket, továbbá megszervezte az első egyháztörténeti konferenciát. Gyarapítási koncepciója (olyan gyűjteményt létrehozni, amely minden fontos témát felölel az evangélikusság kutatói számára) ma is időszerű és követendő.

A november 29-i emlékülésnek a Tóth Gergely történész (Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet) által moderált izgalmas kerekasztal-beszélgetésén – amelynek résztvevői Soós István történész, a Mályusz-hagyaték gondozója és Hatos Pál történész (Kaposvári Egyetem) voltak – szó esett Mályusz és a hatalom viszonyáról, a Szekfű–Mályusz-vitáról, Mályusz Elemér történészi világlátásáról és az őt erősen meghatározó evangélikus és felső-magyarországi gyökerekről. A magyar historiográfia még adós Mályusz Elemér életművének teljes feldolgozásával, de egyre világosabb, hogy „míg a törpe vádlók és irigy tanítványok sírkövei is elpusztulnak, az ő életműve élni fog”.

Az emlékülés előadásai és Mályusz Elemér munkásságának méltatása várhatóan a *Credo* evangélikus folyóirat 2019/1. számában lesz olvasható.

■ ZÁSKALICZKY ZSUZSANNA

Szeminárium „újonc” püspököknek

Svájcban a genfi The Ecumenical Center és a németországi Colleg Wittenberg adott otthont november 18–27. között annak az egyhetes szemináriumnak, melyet újonnan megválasztott püspökök részére szervezett a Lutheránus Világszövetség (LVSZ). A Dél-, Közép- és Észak-Amerikából, Indiából és Afrikából érkezett résztvevők mellett Európát Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke képviselte.

A résztvevők – tizenketten – bemutatták saját egyházukat, az LVSZ szerepével, munkájával és az egyházakkal való kap-

csolatával ismerkedtek, illetve közös ebéden találkoztak Martin Junge főttkárral. Emellett megvitatták a nők és a fiatalok részvételének helyzetét az LVSZ globális közösségében, valamint az egyházak bekapcsolódásának lehetőségeit a fenntartható fejlődés céljainak elérése érdekében.

A program wittenbergi részében – a közös áhítatok és baráti beszélgetések mellett – a hangsúly a bibliatanulmányozáson és Luther kapcsolódó szövegeinek az elemzésén volt; a püspökök a vezetéssel kapcsolatos lutheránus teológiai koncepci-

ót állították vizsgálódásuk középpontjába Fabiny Tamásnak, egyházunk elnök-püspökének a vezetésével.

A wittenbergi programból természetesen nem maradhatott el a Luther- és Melanchthon-ház, valamint a vártemplom megtekintése sem, emellett a reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára emlékeztető projekt keretében Kondor Péter püspök – a Déli Egyházkerület nevében – sorrendben a négyszázhatvankilencedik fát ültette el Wittenbergben.

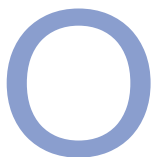
■ HAJDÚ TIBOR

Boldogtalan Európa

Dr. Korányi András püspökhelyettes
Déli Evangélikus Egyházkerület

Októberben tartotta négyhetes ülését Rómában a római katolikus egyház püspöki szinódusa, amelynek középpontjában mindenekelőtt a világ fiataljaival való kommunikáció lehetőségei és felelőssége állt. Néhány nappal később a szalézi rend rendfőnöke, Ángel Fernández Artime Budapesten tartott előadást, amelyben a tanácskozás több pontját is érintette. Többek között ismertette azt az előkészítő anyagot, amelyet a világ minden táján élő kétszázezer, tizenhat és huszonöt év közötti fiatal megkérdezésével állítottak össze.

A válaszokban alapvetően a fiatalokra jellemző optimizmus és bizakodás tükröződött még a világ legnehezebb életkörülményei és súlyos konfliktusai között élők körében is. Az összegzésben a megkérdezettek közel háromnegyede válaszolt igennel arra a kérdésre, hogy boldog embernek tartja-e magát. A legnyomorúságosabb eredményt – s ezen komolyan el kell gondolkodnunk! – az Európában élők véleménye mutatta: lényegében a fiatal korosztály fele érzi, vallja magát boldogtalanak...

A lesújtó eredmény láttán nem nehéz levonni a következtetést, hogy Európában huzamosabb ideje rosszul tanuljuk, tanítjuk az életet. Nehezen képzelhető el nagyobb katasztrófa, mint ha az életkezdesre készülők nem érzik sajátjának azt a világot, amelyben élnie és munkálkodnia kellene. Hiszen éppen ez az a korosztály, amely most tanulja meg a kiemelkedő hagyományokkal rendelkező és világviszonylatban magas szinten finanszírozott iskolákban és egyetemeken a hivatásához, életpályájához szükséges ismereteket. A legtöbb családalapításra készülő fiatal is ebben az életkorban talál egymásra, s kezdi felépíteni a közös életet és otthonot, ahova gyermekeiket várhatják.

Mindez nálunk, az Európai Unióban mégsem magától értendő – éppen ellenkezőleg: motiváció helyett frusztráció járja át a fiataljaink egyre nagyobb tömegeit, mintha nem is akarnának vagy tudnának mit kezdeni a lehetőségekkel annak érdekében, hogy belakják, és ha kell, megváltoztassák majd szűkebb világunkat.

Vajon mikor és hol kezdődött el az a gondolkodásmód, amely a jövő formálásából ki akarja hagyni a fiatalokkal való párbeszédet? Mikor kezdődött az a nagyfokú eltolódás, amelynek eredményeként ma azt látjuk, hogy egyre idősebb, mélyen frusztrált nemzedékek küldetésüknek tekintik, hogy saját belső és egymás közötti problémáikat átörökítsék, ráterheljék a következő nemzedékekre is? Nagyon sokszor ugyanis nem kell több okot keresnünk rosszul funkcionáló társadalmaink problémái mögött, mint az átörökített – és gyakran különféle ideológiákkal átítatott – nemzedéki önzést.

A keresztény közösségek erejét is gyakran az gyengíti meg, amikor a szülők és nagyszülők generációja a saját lelki kiegészését és békétlenségét igyekszik újratermelni a jövőben is azzal, hogy – többek között – a hit és a vallás alapvető ismeretét sem akarja átadni az utánuk jövőseknek. Hogyan is tehetné, amikor maga is alig-alig ismeri ezeket?! Fiataljaink önmagukról és európai jövőjükéről alkotott képéért ugyanis aligha ők maguk a felelősek, frusztrációjuk sokkal inkább arról üzen nekünk, amit rólunk: a mi céljainkról, életfelfogásunkról és viselkedésünkről gondolnak. Ettől megy el az életkedvük...

Ezért mindnyájunkat mérlegre tesz a körülöttünk – családjainkban, iskoláinkban, gyülekezeteinkben – élő fiatalok életfelfogása. S ez annak ellenére is így van, hogy tapasztaljuk az internetes világ, az elektronikus média gyakran durván negatív hatását. Csökkenő befolyású, létszámában kicsi evangélikus egyházunk számára létfontosságú kérdés, hogy életfelfogásában és kommunikációjában valódi partnerségre tud-e jutni saját fiataljaival. Komolyan tudjuk-e venni őket annyira, hogy nem csupán álságos látványkampányokkal igyekszünk a közelükbe kerülni, hanem az életüket, gondjaikat magunkra véve azt tapasztalhatják, hogy őszintén szeretjük és szeretnénk segíteni őket? Hogy nem maradnak ki a mi világunkból, amíg egyszer majd – ha nagyon muszáj – rájuk kerül a sor...

Vajon azt tapasztalhatják-e rajtunk, hogy lelkesként, hittanárként, presbiterként, püspökként, országos vezetőként olyan emberi tartásunk, keresztény hitünk és viselkedésünk van, amely önzés és tekintélyelvű marakodás helyett őszinte, természetes és hiteles vonásokkal van tele? Krisztus motivált emberei, akik boldogok, ha motivált fiatalokat kapnak ajándékba Istentől? ■

FOTÓK: TOBY BINDER

Újszövetségi modell, mai feladatok

Rosenberger Tamás a gyülekezetplántálás lehetőségeit vizsgálja

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkészi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Rosenberger Tamás negyedik évfolyamos teológus-lelkész szakos hallgatót a Helsinkiben töltött ösztöndíjas évéről és a gyülekezetplántálásról is kérdeztük.

– Miért döntöttél úgy, hogy a teológiára jelentkezel?

– Gyülekezetünkben, Ikladon nagyon erős ifjúsági csoportunk volt. Megoszthattuk egymással kérdéseinket, nagyon összetartóak voltunk. Lelkészünk – aki mára már az apósom is – arra törekedett, hogy minden felmerülő kérdésről tudjunk az ige fényében nyíltan beszélgetni. Ez felkeltette az érdeklődésemet a teológia iránt. Az Aszódi Evangélikus Gimnáziumban érettségiztem. Ott ezek az érzéseim tovább erősödtek, és az idő múlásával egyre nyilvánvalóbbá vált számomra Isten hívása. Így a lelkész szakra adtam be a jelentkezésemet.

– A teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen is fontossá számodra?

– A biblikus tárgyak mellett a gyakorlati teológiai tárgyak érdekelnek a leginkább. Helsinkiben voltam ösztöndíjas, ott végeztem gyülekezeti gyakorlatot is. Ennek keretében nagyon sok finn gyülekezetbe eljuthattam. Interjúkat készítettem a lelkészekkel, beleláltam a gyülekezetépítésbe. Ott találkoztam először a gyülekezetplántálással. Megismerhettem, hogy miként dolgozik egy lelkész olyan környéken, ahol még nincsen gyülekezet. Elkezdtem tanulmányozni az *Apostolok cselekedeteiben* szereplő ősgyülekezet modelljét, és párhuzamba állítottam a mai gyülekezetplántálási modellekkel. Hálát adok az Úrnak, hogy nagyon sok összefüggést fedezhettem fel.

– Milyen a „plántáló lelkész”?

– Mindenképpen kezdeményező, evangelizáló, olyan, aki utánamegy azoknak az embereknek, akiket hívni szeretne a gyülekezet közösségébe.

– Negyedéves vagy, de már a diplomamunkádat írod. Miről fog szólni?

– A gyülekezetplántálás mai viszonyait fogom vizsgálni. A szakirodalom mellett kérdőívet is készítek hozzá, valamint plántáló gyülekezeteket keresek majd fel. Megvizsgálom ezeknek a közösségeknek a helyzetét, és összevetem az újszövetségi gyülekezet példájával, illetve a Krisztusban való növekedéssel.

– Feleséged, Rosenberger Anna is teológiát tanult, jelenleg a hévízyörki gyülekezetben végzi hatodéves

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

szolgálatát. Mit jelent számotokra az, hogy lelkész házaspárként képzelhetitek el a jövőtöket?

– Isten áldásának tartjuk. Az Úr egymástól függetlenül vezetett minket az ő szolgálatára. Hatalmas öröm, hogy ezt együtt végezhetjük majd, láthatjuk egymás példáit. Anna előbb kezdte el a teológiát, így én jobban beleláthatok abba, hogy mi vár majd rám. Minden tekintetben igyekszünk támogatni egymást és segítően kiegészíteni a másik szolgálatát.

– Melyik a különösen meghatározó bibliai igéd?

– „Bölcse teszek, és megtanítalak, melyik úton kell járnod.” [Zsolt 32,8a] Ez az én megtérési ígém, ez az, ami végigvezetett az eddigi utamon. Ezen ige által fedeztem fel annak az igazságát, hogy mit jelent az, hogy: „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásaként megadatnak majd nektek.” [Mt 6,33] Rájöttem, hogy életemet Isten szolgálatában élhetem meg igazán. Gyakran eszembe jut: Isten mindennap azt üzeni, hogy rá figyelve, az ő országát keresve ő végigkíséri az életünket, amelynek során Jézussal járhatunk naponta az úton.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A barlangistálló örömuzenete

Krisztus születésének titka mindig is foglalkoztatta az embert, aki olykor kételkedve, máskor álmélkodva állt a titok előtt. Amikor sikerül hittal fogadnunk a karácsony titkát, olyankor a karácsonyi Istengyermek születésére gondolva arra várunk, hogy a gyengeségben erős Krisztus a mi életünkben is változást, titokzatos változást hozzon. Arra várunk, hogy a mi életünk sötétségébe is fényt hozzon, hogy a mindennapi veszélyeztetettség közepette számunkra is biztonságot adjon, és a nem hétköznapi lelki fenyegetettséggel, a bűn átkával szemben nekünk is védelmet nyújtson és szabadítást adjon.

Veszélyeztetettség és fenyegetettség közepette fény, világosság, védelem, biztonság és szabadulás. A bibliai születéstörténetek részleteiből építkezve próbálták megjeleníteni a keresztény művészetben Krisztus születésének történetét. A szavakkal és dallammal ábrázoló keresztény himnuszokban éppen úgy, mint a színekkel, formákkal és a fény-árnyék adta perspektívával megjelenítő képzőművészetben ezek a legmeghatározóbb képek, elemek, és ezek a képek által bennünk keltett érzések: veszély, fenyegetés, fény, világosság, védelem, biztonság, szabadulás.

A Szentírásban csak arról olvasunk, hogy Mária jászolba fektette a kisded Jézust. Az istállót vagy barlangot, minden mást, amelyet énekeinkben éneklünk, vagy a festményeken szemlélünk, a bibliai részleteket továbbgondolt emberi képzelet rajzolta meg. Nyugat-Európában leginkább a fából ácsolt, egyszerű vagy kőből épült, módosabb istálló a legismertebb színtér, ahová elképzeljük Krisztus születését. Ennél sokkal kifejezőbb a barlangistálló képe, amely a 6. századi bizánci ikonok prototípusa; ezt a nyugat-európai művészeti ábrázolás is a bizáncitól vette át.

A születés helyeként megjelölt betlehemi barlang tiszteletét Szent Jusztinusra vezetik vissza, de Órigenész, majd később Szent Jeromos is utalt rá.

A Születés-barlang fölé a 4. század elején Nagy Konstantin császár által építtetett bazilika a szentföldi zarándokok kedvelt helyévé vált, és máig az maradt. A barlang motívumát aztán az olasz trecento mesterei összekapcsolták az istálló képével, a barlangnyílás elé felállított, gerendákkal alátámasztott fa tetőszerkezettel egészítették ki a barlangábrázolást.

Miért fejez ki többet Krisztus születésének lényegéről a barlangistálló, mint a nálunk ismert hagyományos faistálló? Mert a barlang képe már természet szerint magában hordoz egy kettősséget.

„...és megszülte elsőszülött fiát. Bepólyálta, és a jászolba fektette, mivel a szálláson nem volt számukra hely.” (Lk 2,7)

Egyrészt a barlang sötétje, zártsága és a benne rejlő ismeretlen titokzatossága félelmet és elbizonytalanodást kelt bennünk. Másrészt viszont a szikla mélysége ősidők óta védelmet és biztonságot is jelentett az ember számára minden időjárási viszontagsággal vagy a barlangon kívülről rá leselkedő veszéllyel szemben.

Jézus korában az istállók is gyakran kaptak helyet barlangban. A karácsonyi barlangistálló szemléletesen összegzi a Krisztus születését övező kettősséget, az egymásnak feszülő ellentéteket. Együtt van benne a barlang mélységes sötétje és Krisztus mindent átjáró fényessége. A rejtélyes barlang fenyegetése sejteti a gyermek Jézusra leselkedő heródesi fenyegetettséget, ugyanakkor szemlélteti az elrejtett sziklamélyedés védelmét és biztonságát minden ártó szándékkal szemben.

A barlang mint Krisztus születésének helye továbbvisz a keresztény hagyományba egy zsidó legendát is. E szerint az első jeruzsálemi templom elpusztulásakor, a Kr. e. 6. században az Isten jelenlé-

tét jelképező, a templomban őrzött örök láng látszólag kialudt. A legenda szerint viszont a parazsát titkon őrizték egy barlangban, majd amikor a második templom megépült, az új templom örökmécsesét a barlangban megőrzött parázssal gyújtották meg. Ez a legenda emlékeztet a születéstörténetre: karácsonykor a barlangistállóban menedékre talál „az örök fény”, a Világ Világossága, Immánuél, akiben közöttünk, „*velünk az Isten*”.

A bibliai híradással nem ellenkeznek ezek az emberi képzetek, amelyekkel a nagy titkot próbáljuk elképzelni, megje-

leníteni. Akkor nem ellenkeznek az Ige üzenetével, ha nem tévedünk el a részletekben, hanem mindig megmaradunk az Ige szűkszavú lényegi üzeneténél: értünk Isten ember lesz, a Világ Világossága a sötétségbe jön, védelmet és biztonságot hoz számunkra az örök élet reményével, magára vállalja életünk fenyegetettségét, üldözöttségét. A barlang képe segíthet minket abban, hogy megtanuljunk megkülönböztetni a lényegét a mellékéstől, az árnyékot a valóságtól – a Platón által megfogalmazott barlanghasonlat mintájára.

A valóság az, hogy Krisztus szabadításának útja a barlangistálló jászlától a keresztthalálon és sírbarlangon át a mennyei dicsőségbe vezetett, és hitünk szerint Krisztusért oda vezet el minket is. Ez a karácsonyi barlangistálló örömuzenete.

Ebben a reménységben kívánok minden ünneplő testvéremnek áldott, békés karácsonyi ünnepet!

■ ADORJÁNI DEZSŐ ZOLTÁN,
a Romániai Evangélikus-Lutheránus
Egyház püspöke

Adventi gondolatok

Pár évvel ezelőtt tanítványaink körében megkérdeztük, hogy melyik a legkedvesebb adventi énekük. Az *Ó, jöjj, ó, jöjj, Üdvözítő* [EÉ 149] mutatkozott a legkedveltebbnek. S valóban, az adventi esti családi éneklések alkalmával gyermekeink is ezt kérik talán a leggyakrabban.

A népszerűség köszönhető minden bizonnyal a szép ívű, népdalszerű dallamnak és annak, hogy protestánsok és katolikusok közös éneke ez. Németországból ered, ahol természetesen a német szöveghez illoen más dallamformával és ritmusváltással használják. Nálunk a népi gyakorlatban csiszolódott ilyen egységessé a dallam és a magyar szöveg, a szöveg, ami egyszerűen, de ugyanakkor szép költőiséggel beszél Jézus isteni és emberi, mennyei és földi származásáról. Gondoljunk ezekre a sorokra: „Megnyílt az ég harmatozva, / Megváltónkat hogy lehozza...”, és később: „Nyílj ki, földnek szép Virága, / Dávid háza nagy királya!”

Ezek a mondatok advent negyedik vasárnapjának zsoltárát idézik. A „Rorate caeli...” kezdetű ének liturgikus dallamán vagy épp most említett énekünk formájában naponta elhangzik a katolikusok által kedvelt hajnali Rorate miséken is.

De miért is kedvelt ez az ének? Talán kimondva-kimondatlanul arra gondolunk, hogy a karácsonykor várt Jézus nemcsak a betlehemi kisded gyermek, hanem az erős

Isten, de az igaz emberi is, akinek hatalma van mindenek felett. Ugyanakkor ő az, aki megismerte és hordozta a szenvedést, aki mellénk lép örömeinkben, és akkor is, amikor terhet hordozunk, vagy éppen karácsonyra készülve, rohanással, időpontok és alkalmak túlkínálatával küszködünk. Őt hívjuk esti gyertyafényes elcsendesedésben, éneklésekben is: „Ó, jöjj, ó, jöjj, Üdvözítő...”

■ FINTA GERGELY

*organaművész, egyetemi docens,
az Evangélikus Hittudományi Egyetem
Egyházzenei Tanszékének vezetője*

A karácsonyi elcsendesedés a kisgyermekkorú legkedvesebb emlékeim közé tartozik. Azok a pillanatok, amikor a készülődés izgalmait hátrahagyva körülülte a család a karácsonyfa alatt megterített asztalt. Boldog öröm sugárzott mindenki szeméből, amikor meghallgattuk Krisztus születésének történetét, és énekeltük a karácsonyi énekeket. Szántó nagyamám ült csak közöttünk mély fájdalommal a szívében, mert még tíz év távlatában sem tudta elfelejteni férje elvesztését.

Szántó Róbert kelenföldi evangélikus lelkész nagyapámat nem ismerhettem, mert születésem előtt két évvel, 1941-ben egy elmeháborodott ismerőse a lelkési hivatalban öt pisztolylövéssel lelőtte,

azzal a „kéréssel”, hogy járjon közben az Úristennél, hogy ő is mint bűnös ember a mennyországba kerülhessen, és így a korábban eltávozott feleségével találkozhasson. Majd ezután a gyilkos magával is végzett.

A családot és az egész kelenföldi gyülekezetet mélyen megrázó történet tragédiáján túl elgondolkodtat az, hogy ehhez a lelki zűrzavarba került emberhez hasonlóan mi magunk is mennyire nem ismerjük az Úristent. Ha hisszük is létezését, nem tudjuk elhinni, hogy mindenható, és nincs szüksége senki közvetítő közbenjárására, mert egyedül ő az, akinek kegyelméből lehet csak üdvösségünk, és ezt az irántunk tanúsított szeretetének köszönhetjük. Ez az a szeretet, akinek születését karácsonykor ünnepeljük: Jézus Krisztus.

Az adventet félreértelmező fogyasztói világunk mindenén átrohanó, zaklatott készülődése, a díszkivilágítással elárasztott utcák, a karácsonyfaon megcsillanó fények és a díszcsomagolásba öltöztetett gazdag ajándékok ne vonják el figyelmünket! Igazi örömünk a köszönetben és hálaadásban nyilvánuljon meg!

■ BENCZÚR LÁSZLÓ

*építész, az Északi Egyházkerület
tiszteletbeli felügyelője*

.....
Elhangzott a Kossuth rádió Adventi gondolatok című sorozatában; szerkesztő Nagy László

Fiatalok történelmi küldetéssel

Harmincéves a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség

A rendszerváltás hajnalán számos társadalmi mozgalomhoz képest egyházunk malmi lassabban örölte, ám egy kis csoport mert nagyot álmodni, és az evangélikusság szellemiségéhez híven egyházunk ifjúsági munkájának megelevenítését tűzte ki célul. Harminc éve, 1988. december 17-én alakult meg a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség. Az elmúlt évtizedeket a szervezet két alapító tagjával, dr. Fabiny Tamás elnök-püspökkel és dr. Cserháti Péterrel, az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet főigazgatójával elevenítettük fel, a jelenről és a jövőről pedig a jelenlegi elnököt, Szász Leventét, az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakos hallgatóját kérdeztük.

A nyolcvanas években a hivatalos egyház számára kevésbé volt fontos az ifjúsági munka, a frissen alakult szervezet azonban éppen ezt tűzte a zászlajára. Így bár ellenszélben, de fiatal és lelkes önkéntesek által nagy erővel tudott a mozgalom a rendszerváltás fontos evangélikus bástyájává válni.

A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) önkéntességen alapuló, alulról induló kezdeményezésként született meg. „Történelmi küldetése volt. Felrázta akkor az ifjúsági közösségeket” – fogalmazott a kezdetekre utalva Fabiny Tamás. A meviszesek számára a cél több volt, mint az ifjúsági munka és a mozgásérültekkel foglalkozó Bárka szakcsoport elindítása és működtetése: feladatuknak tekintették a külkapcsolatok kiépítését, teológiai műhelyek létrehozását ugyanúgy, mint környezetvédelmi vagy tényfeltáró szakcsoport megszervezését.

nosság elé léptünk, és azt is megláttuk, hogy más egyházakban milyen ifjúsági munka zajlik. A nagygyűlés lehetőséget adott arra, hogy nagyon sok fiatal bekapcsolódjon a szervezésbe.”

minket” – emlékezik vissza. Több vidéki városban, így Szegeden, Székesfehérváron és Sopronban is tartottak összejöveteleket.

Az igazi áttörést a 88-as balatonszárközi országos ifjúsági konferencia jelentette, amelyre először hívtak egyetemistákat is. „Harmati Béla püspök tette ezt lehetővé, és engem bízott meg, hogy egy szervező stábot összeállítsak. Többek között ifjabb Cserháti Sándort, Csepregi Andrászt, Szabó Izabellát, Tóth Mártát, Szeverényi Jánost, Béres Tamást, Kovács Imrét, valamint határon túli lelkészeket vontam be a munkába” – idézi fel Fabiny Tamás. Itt született meg az első levél, amelyet a Mevisz az első hivatalos doku-

FOTÓ FABINY TAMÁS ARCHÍVUMÁBÓL

A Mevisz 1990 januárjában segélyt küldött Erdélybe

Konferenciák kamaszoknak

Tizennyolc éven aluliak számára a nyolcvanas évek elejétől lehetett Gyenesdiáson országos konferenciákat szervezni. „Innentől kezdve megelevenedett egyházunkban az ifjúsági munka” – emlékezik az elnök-püspök. A táborok mellett a Lutheránus Világszövetség 1984-ben Budapesten rendezett világgyűlése jelentett nagy áttörést: „Akkor a szélesebb nyilván-

1985 táján alternatív módon, „fellelkesítésben” kezdtek találkozni az egyetemisták. Fontosnak érezték, hogy tudjanak egymásról, azt keresték, mit lehetne közösen tenni – meséli Fabiny Tamás.

Cserháti Péter 1986-tól vett részt ezeken a találkozókön. „A 87 nyarán tartott őrimagyarósdí táborban többen voltunk, akik később a Mevisz aktív tagjai lettünk. Komoly megbeszélések folytak ott a jövőről, és akkor még a rendőrség is zaklatott

mentumának tekint. Ebben a résztvevők a Magyarországi Evangélikus Egyház ifjúsági munkájának újjáélesztését tűzték ki célul.

Egyházi undergroundból civil szervezet

„1988 őszén szinte hetente tartottunk találkozót. Mást se csináltunk, mint terveztünk” – meséli az akkor kőbányai lelkészként szolgáló Fabiny Tamás. ▶

Cserhádi doktor emlékei szerint a Kelenföldön zajlott eszmeccseréken igen pezsgő vitákat folytattak. „Jó páran politikai szinten gondolták fontosnak az aktivitást, többen részt vettek a Duna-mozgalomban, és az akkor még liberális Fidesz alapítóihoz közel álló nézeteket vallottak.”

Az induláskor az országos egyház ellenállásával is meg kellett küzdeniük. Az egyházvezetés – vélhetően az Állami Egyházügyi Hivatal nyomására – a Mevisz megalapítása ellen volt. „Mai ésszel végiggondolva túlságosan is belemerültünk az alapszabály megfogalmazásába – eleveníti fel az akkori célokat Fabiny püspök. – Külkapcsolat, gyermekbibliakör, környezetvédelem, tényfeltárás, szociális munka, teológiai műhelymunka és még számos más terület volt, amelyet megneveztünk. Mindent akartunk csinálni. Ennek nagy részét később az országos egyház vette át, de akkor úgy éreztük, hogy ezek mind hiányoznak. Nagyon elszántak voltunk.”

Végül konszenzus született, és az alakuló ülést 1988. december 17-én a Deák téren tartották meg. „Az első civil szervezetek között voltunk, amelyeket a bíróság bejegyzett” – mondja Cserhádi Péter. A szervezet első elnöke Bárdossy György szociológus, első titkára ifj. Zászkaliczky Pál informatikus lett.

Közösségi élmény a Bárkában

„Célunk volt az is, hogy a szeretetszolgálat területén aktívabbak legyünk. A deviansszakcsoport – a hajléktalansággal, állami gondozottakkal, mozgássérültekkel foglalkozó munkaág – munkáját Kovács Imre lelkésszel együtt kezdtük el tervezni. Idővel Jean Vanier mozgalmára utalva a Bárka nevet vettük fel. A vanier-i elvekhez hasonlóan a Mevisz Bárkának is az lett a lényege, hogy ne tegyük a diakóniát intézményivé vagy adakozásban megnyilvánulóvá, hanem arra próbáljuk rávenni a fiatalokat, hogy önkéntesen vegyenek részt a szeretetszolgálatban” – fogalmazott az elvekről Cserhádi Péter.

Együtt dolgoztak Orián Géza református szociális munkással, misszionáriussal is, majd 1990-ben a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége kereste meg a szervezetet: „Jó lenne, ha mozgássérülteknek szerveznék táborokat – mondták. – Az elsőt Kovács Imre és Kovácsné Tóth Márta vezetésé-

A megújult kemenesmihályfai táborozóközpont felszentelése 2007-ben

vel Borgátán rendeztük meg. Ebből nőtt ki a Mevisz legerősebb ága, a mozgássérültmunka. Később Pécsen és Győrött is alakultak csoportok.”

Napjaink Mevisz-táborairól Szász Levente jelenlegi elnök a következőt mondja: „A Bárka-táborokban nagyon erős az elfogadás és a szeretet. És mivel elfogadó közösség vagyunk, minden táborra a felszabadult hangulat a jellemző.” Évente öt budapesti, egy pécsi és egy győri központú tábor tartanak. Ezenkívül kisgyermek számára Gyermekbárka, értelmi fogyatékkal élők számára pedig Bóbita tábor néven szerveznek alkalmasokat. Ezeket átlagosan húsz–negyven fő vesz részt.

„A táborok különlegessége a nagyon erős közösségi élmény – fejti ki Szász Levente. – A résztvevők általában évről évre ugyanabba a táborba mennek, így egyrészt szoros segítői kapcsolat alakul ki, másrészt maradandó barátságok kötődnek.” Ezek a kapcsolatok nem korlátozódnak a táborokra, hanem rendszeres összejövetelekre is van mód év közben.

Szemben az előítéletekkel

A nagyheti mozgássérült-passiókat a 2003-ban elhunyt Andorka Eszter evangélikus lelkész kezdeményezte. Ezek az előadások, amelyekben sérült és ép fiatalok közösen szerepelnek, a Mevisz legfontosabb és legtöbbet emlegetett

rendezvényei közé tartoznak. A szervezők három célt tűztek ki: az előadással Krisztust hirdetni, szembemenni az előítéletekkel és kapcsolatot teremteni a mozgássérültek és a többségi társadalom között.

„Az előadások lehetőséget adnak arra, hogy a mozgássérült emberek irányába érzékenyíteni tudjunk másokat. A passiók mély érzelmi hatást váltanak ki. Mára számos olyan segítőnk van, akik a mozgássérült-passión kapták a Meviszbe az elhívásukat” – árulja el Szász Levente.

2004-ben az előadást Fabiny Tamás szerkesztésében a Duna Televízió is rögzítette. „A Mevisz-passió integratív szemléletet testesít meg. Egy dramaturgiai térben van a kerekesszékes és a testileg egészséges. Komoly üzenet, hogy kiegészítik egymást, összeolvadnak a szerepek. Itt szinte valósággá válik az a próféta mondás, hogy »a megrepedt nádszálát nem töri össze, a füstölő mécsest nem oltja ki«. [Ézs 42,3a]”

A tényfeltárástól az éneklő egyházig

„Több meviszes is zsinati tag volt. A rendszerváltás idején azt próbáltuk képviselni, hogy egyházunkban történjen meg a cezúra. Vallottuk, hogy csak az a diagnózis jó, az tud gyógyítást hozni, amely feltárja a seb mélyét. Ezt a törekvésünket a zsinat leszavazta. Ekkor kezdtük el fel dolgozni a pártállami rendszer egyház-

történetét, és Ordass Lajosnak a börtön sötétzárkájában elhangzott mondatát alapul véve publikáltuk a *Nem voltam egyedül* című köteteket. Később ebből a törekvésünkben nőtt ki az egyházi tényfeltáró bizottság” – mondja Cserhádi Péter. (A kötetek alcíme *Beszélgések az evangélikus közelmúltról.*)

Fabiny Tamás hozzáteszi: „A huszonnegyedik órában készült el a két kötet. Még meg tudtuk szólítani azokat a megalázott, félreállított embereket, akiknek hiteles volt az életpályája. Felosztottuk egymás között, hogy ki kivel készít interjút; Cserhádi Péter, Fabiny Tibor, Ittész András, Mirák Katalin és ifj. Zászkaliczky Pál vett részt a munkában.”

Az említett, 1995-ben, illetve 1999-ben napvilágot látott kötetek mellett a Mevisz másik komoly vállalkozása a Túróczy Zoltán püspök életét és szolgálatát feldolgozó munkának az elkészítése volt. *Isten embere – Túróczy Zoltán evangélikus püspök (1893–1971)* címmel jelent meg két kötetben 2002-ben.

Emellett *Hírmondó* címmel házilag szerkesztett hírlevelet adott ki a szövetség. „Abban az időben ez a kiadványunk alternatív nyilvánosságot jelentett” – mondja Fabiny Tamás. A könnyűzenei munkacsoport megszerkesztette az *Új ének* című ifjúsági énekgyűjteményt; a második kötetét *Zarándokének* címmel 2010-ben jelentették meg.

Hajléktalanszálló és cigánypasztoráció

A Mevisz indulásakor számos szakcsoport működött, amelyek később az országos egyházba integrálódva folytatták munkájukat. Első nagy vállalkásuk azonban csak időszakosnak mondható: hajléktalanszállót üzemeltettek.

„A 89-es hajléktalantüntetés után mi is kaptunk egy hajléktalanszállót a budapesti Bánya utcában. Az épületében nem volt víz, azt a honvédek lajtos kocsin hozták. Orvosként az évfolyamtársaimmal együtt láttuk el az egészségügyi ügyeletet. Az intézményt a Honvédelmi Minisztériummal közösen körülbelül fél évig üzemeltettük. Akkor volt a romániai forradalom. Nem felejttem el, amikor rongyos ruhájú emberek velünk együtt térdre borulva imádkoztak azért, hogy minél kevesebb áldozata legyen a forradalomnak” – emlékezik vissza a megpróbáló időkre Cserhádi Péter.

Emellett Csukásné Bauer Zsuzsával együttműködve cigány fiatalok pasztorálását is vállalták. A „mágyós” táborok (a MÁGYO a *Magyar Állami Gyermekotthon* névből alkotott betűszó, ebből jön a „mágyós” szlengszó) a balatonalmádi nevelőotthon megkeresésére indultak. „Azt kérték tőlünk, hogy azokat vigyük táborozni, akik nem tudnak hazamenni. Órimagyarósdon rendeztük meg az első táborunkat roma állami gondozottaknak. Ezt később Andorka Eszter vitte tovább” – meséli Cserhádi doktor.

A Mevisz megalakulásakor a munkatársak fiatal pályakezdők, friss házások voltak. Az egymással való kapcsolattartás érdekében megszervezték az országos családok táborokat. Cserhádi Péter mondja: „Mivel a Biblia szerint Péternek volt anyósa, megalapítottuk a »Péterrendet«. A táborokban a családok napközben együtt voltak, a szülők esténként konferenciáztak.”

Az evangélikus gimnáziumok országos találkozója és az országos evangélikus hittanverseny is a szövetség ötletéből jött létre. Utóbbi először a fasori gimnáziumban rendezték meg. „Ebből nőtt ki az országos hittanversenyeknek az a világa, amely a mai napig is sikeres” – állapítja meg Cserhádi Péter.

Fabiny Tamás említést tesz még a Mevisz hőskorának néhány kiemelkedő eseményéről: rögtön a romániai forradalom után teherautóval és személykocsikkal vittek segélyt számos erdélyi evangélikus gyülekezetbe, építőtábor keretében segítették a síófoki templom felépülését,

vagy a Deák téri – akkor még állami kézben levő – iskola díszteremében bált rendeztek.

Mevisz 30+

„Az országos egyház oldaláról érdemes minél jobban odafigyelni a Meviszre” – emeli ki a jövőre tekintve Fabiny Tamás. Mint mondja, több gyülekezetben is tapasztalta, hogy nincsen rendszeres ifjúsági munka. „Lehet, hogy ismét történelmi feladatot láthatna el a szövetség: újraindítani a helyi csoportokat.”

Szász Levente kiemeli: „Szeretnénk a tábori közösségeket megőrizni és tovább bővíteni. Sajnos ma nem számít menőnek, ha valaki mozgássérülttáborban vesz részt. Mindeközben látom, hogy a fiatalok életében nagy igény van arra, hogy elfogadó és erős közösség tagjai legyenek. Azon dolgozunk, hogy keresztény és nem keresztény fiataloknak egyaránt bemutassuk: mozgássérülttáborainkban és az ott létrejövő közösségekben megélhetik a szeretetüket, a közvetlenséget és az elfogadást.”

Nagy erővel dolgozik a Mevisz az Esztus-ház elindításán – vázolja az elnök a szövetség jövőre vonatkozó terveit. A Csepp a Tengerben Alapítvánnyal és a Sion Nevelőszülői Hálózattal összefogva olyan átmeneti otthont kívánnak létrehozni, amely egzisztenciálisan nehéz helyzetben lévő mozgássérülteknek, valamint nevelőszülői hálózatból kikerült fiataloknak nyújt lakhatást.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓ: TEJUS ANDRÁS

Passió, 2008

Ételt az éhezőknek, otthont az otthontalanoknak, esélyt az esélyteleneknek!

Cselekvő szeretettel segíteni, nem csak ünnepekkor

Év végéhez közeledve országszerte kigyúlnak az ünnepi fények. Jótékonyági akciók százai tesznek azért, hogy karácsonykor senki ne maradjon éhen, mindenki meleg helyen tölthesse az ünnep perceit, és úgy érezze, nincs egyedül. A fények azonban kihunynak, és újra jönnek a hideg hétköznapiak, amikor nehéz sorsú családokat, nélkülözőket látva újra tehetetlennek érezzük magunkat. Amikor majd újra úgy érezzük: egyedül kevesek vagyunk ahhoz, hogy az elesetteknek ne csak karácsonykor jusson a törődésből...

Az Ökumenikus Segélyszervezet idén huszonharmadik alkalommal indította el országos adventi pénzadománygyűjtését. A felhívás állandó emblémájává lett *szeretet.éhség.* tört mézeskalács szív mára évente több százezer ember számára jelent egyet karácsony egyik legfontosabb üzenetével: a cselekvő szeretettel, a szegények, a hiányt szenvedők támogatásával. Ez az egyre szélesedő ünnepi összefogás teszi lehetővé, hogy a segélyszervezet akkor is hatékonyan tudja segíteni a szűkölközőket, amikor a karácsony fényei már távolinak tűnnek.

Magyarország egyik legnagyobb, nemzetközileg is elismert karitatív szervezeteként az Ökumenikus Segélyszervezet 1991

óta támogatja az összefogás erejével a nélkülözőket és a bajbajutottakat. Szerteágazó tevékenységét a szervezet jelmondata így foglalja össze: „Ételt az éhezőknek, otthont az otthontalanoknak, esélyt az esélyteleneknek!” Évente közel hatvanezer alkalommal biztosít étkezést rászorulóknak, háromezret, otthont elvesztett családnak nyújt menedéket, és több mint kétezer gyermek felzárkózását segíti rendszeres fejlesztő foglalkozásokkal.

A segélyszervezet munkája során nagyon figyel az átláthatóságra: a beérkező

adományok felhasználását a legszigorúbb nemzetközi sztenderdek szerinti könyvvizsgálat is garantálja.

Arra kérjük a kedves olvasókat, hogy csatlakozzanak adománygyűjtésünkhöz! Az Önök hozzájárulása is nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az Ökumenikus Segélyszervezettel az év minden napján segíthessünk a rászorulóknak. Köszönjük!

Áldott ünnepeket és békés új esztendőt kíván az Ökumenikus Segélyszervezet!

■ Forrás: MÖS

Hogyan segíthet?

- Az 1353-as adományvonalon hívásonként, illetve sms-enként 250 forinttal lehet csatlakozni az összefogáshoz.
- Bankkártyával a Segelyszervezet.hu oldalon egyszerűen és biztonságosan lehet adakozni, de természetesen továbbra is várjuk az átutalással, illetve csekken érkező adományokat a 11705008-20464565 bankszámlaszámra.
- Az ország bármelyik Tesco áruházának vevői 250 forintos adománykuponok vásárlásával nyújthatnak támogatást.
- A nagyobb postahivatalokban kihelyezett gyűjtődobozokba is elhelyezhető az adomány.

ételt
az éhezőknek

otthont
az otthontalanoknak

esélyt
az esélyteleneknek

szeretet.éhség.

Csatlakozz Te is
az ünnepi
összefogáshoz!

ADOMÁNYVONAL

1353

EGY HÍVÁS 250 FT

Adományszámlaszám:
11705008-20464565

Online adományozás:
www.segelyszervezet.hu

Tudós lelkészek nyomában, kincsek között

Beszélgetés a Prónay-díjas Alpárné dr. Szála Erzsébettel

FOTÓ: NAGY MÁRTA / KISALFÖLD

A Magyarországi Evangélikus Egyház Prónay Sándor-díját vehette át Alpárné dr. Szála Erzsébet professor emerita, a soproni líceum műemléki könyvtárának könyvtárosa, akit az egyház írott és tárgyi emlékeinek tudós és gondos gyűjtéséért, gondozásáért és bemutatásáért végzett munkájának elismeréseként jutalmaztak ezzel a kitüntetéssel – szövege a sajtóhír. Az ünnepség, amelyen egyházunk legmagasabb kitüntéseit átadták az idei díjazottaknak, november 11-én zajlott a budapesti Deák téri evangélikus templomban. A kitüntetés átvétele utáni percekben, még a helyszínen kértük beszélgetésre a díjazott kutatót-oktatót.

Három évtizeddel ezelőtt néhai dr. Fabiny Tibor egyháztörténet-szprofessor, a budapesti Evangélikus Országos Múzeum alapító igazgatója bízta meg Alpárné dr. Szála Erzsébetet, hogy Sopronban gondozza az evangélikus gyűjteményt. Ma is aktívan végzi e tevékenységet, jelenleg az evangélikus líceum könyvtárában.

– **Hogy a soproni evangélikus kincsek tudós gondozója és kutatója, az a hírből is kiderül, de ne hallgassuk el azt sem, hogy ezenkívül több évtizedes oktatói pálya is áll ön mögött. Mi a – mondjuk így: világi – szakterülete, amelyet tanított, és mely intézményekben?**

– Oktatói munkám során például a szombathelyi főiskolán tanítottam, ám elsősorban s mindmáig a Soproni Egyetemen tanítok. Különböző típusú képzések tanterve szerint oktattam egyháztörténetet, neveléstörténetet, tudomány- és technikatörténetet, s mindezeket átfogja fő tudományterületem, tantárgyam, a művelődéstörténet.

– **Amikor megköszönte a kitüntetést, azt mondta, hogy elismerést ilyen meghatottan még nem vett át. Miért?**

– A felsőoktatásban végzett munkám során ilyen-olyan apró elismerések jutottak nekem, amelyekre – hovatovább – számitani is lehetett. Ez viszont oly váratlanul

ért! Mindaz, amit a laudáció említett, nekem mindig szolgálat volt. A gyűjteményi munka, a múzeum, a könyvtároslet soha nem volt a főállásom, az egyetemi feladataim mellett, megbízással végeztem három évtizeden keresztül. Nekem ez egyszerűen szerelem. Most is, hogy a könyvtárban dolgozom. Sok feszített tempójú, munkában gazdag időszakot éltem át harminc év alatt, s néha az volt az érzésem, hogy a családi teendőknél és a munkával kapcsolatos minden feladatnak egyaránt eleget tenni – kicsit maximalista felfogásom szerint – már-már lehetetlen. Mégsem tudtam úgy dönteni, hogy leadom a gyűjteményeket, a könyvtárat, hogy nem foglalkozom tovább ezekkel a kincsekkel, mindig maradtam, és csináltam tovább...

– **Kinek köszönheti evangélikus hitét, és kinek azt, hogy „eljegyezte magát” a tudománnyal, annak is ezzel a sok szépséget rejtő ágával?**

– Nos, így még nem kaptam meg ezt a kérdést! Férjem evangélikus lelkész volt, magam evangélikus teológiát is végeztem, a vóm szintén evangélikus lelkész... mit mondjak még? Nagyon erős a kötődésem az egyházhoz. Helytörténész is vagyok, és tudjuk: Sopron története összefonódik a reformációval – a történelmi Magyarországon tulajdonképpen ott indult el a reformáció. Voltak szép számmal – a régi időkben – olyan tudós lelkészeink Sopronban, akik a lelkeszi szolgálatuk mellett írtak, publikáltak, emlékezőket adtak közre. Egyikük, Kis János püspök például amellett, hogy kiváló teológus, szónok volt, verseket is írt, ő fedezte fel a költő Berzsenyit, számos műfordítást készített – a Pesten megnyílt első magyar színház első előadásához németből ő fordította le a szöveget –, és az Akadémia a tagjai közé választotta... Olyan múlt, olyan művelődéstörténeti kincs van jelen a városban, amely elválaszthatatlan a hitélettől, ugyanakkor a nemzeti kultúránknak is része.

– A laudációban és professzor aszszony köszönőbeszédében is elhangzott két fontos fogalom: a lokálpatriotizmus és az identitás. Talán nem kell aláhúznunk, hogy olyan értékekről beszélünk, amelyek – túlzás nélkül mondhatjuk talán – a megmaradásunk zálogai keresztényként. Hogyan látja megmaradásunk esélyét a 2018. év vége felé közeledve?

– Nehéz kérdés ez... Nagyon átalakult a világ. Különösen az utóbbi néhány évtized fölgyorsult változásai olyan milliót teremtettek, főleg a fiatalok számára, hogy mindazok az eljárások, elvek, megoldások, amelyek korábban – akár a szülők, akár az iskola részéről – természetesnek, „bevált módszernek” tűntek, ma már nem működnek. Valami mást kell kitalálni. Valahogy másként kell. És ennek is lehet „eszköze” a templom, a hozzá tartozó gyűjtemény, a könyvek... Jómagam betűfüggő ember vagyok. De tudom, hogy a mai ifjúság nem vagy alig nyúl a betűhöz. Pontosabban az okostelefonját babrálja. Valahol meg kell találnunk az átmenetet, hogy eljőjön velem a könyvtárba, rácsodálkozzon akár a mai, Márton-napi ünnepeken átvett Balassa-kódexre, akár az általam említett első magyar nyelvű orvostörténeti könyvre, s meglássa benne a szépet.

FOTÓ: KÓCZÁN KRISZTIÁN / EVANGÉLIKUS.HU

– Talán sosem volt még olyan fontos, ahogy fogalmazott, „kinyitni a világot” a gyűjtemények által mindenkinek, különösen is a fiataloknak...?

– Ez így van, s eddig még, hála Istennek, sikerült az évfolyamaimat elvinni a könyvtárba, ahol azt mondták: „Jaj de jó!” – mert addig fogalmuk sem volt róla, milyen értékeket rejt.

– Reuss András professzor mesélt arról az Ordass Lajos-díjat átvéve, hogy milyen az érzelmi viszonyulása a díj névadójához. Öntől is hasonlót kérdezek, azzal a módosítással, hogy személyes emlékek felidézésére természetesen nem kérhetem az 1760–1839 között élt Prónay Sándorral kapcsolatban – de személyes viszonyulása a tudományos akadémiai igazgatósági taghoz, az evangélikus egyház egykori egyetemes felügyelőjéhez bizonyosan van...

– Hasonlót mondhatok, mint amit a mostani ünnepségen egyházunknak átadott könyvkincsek kapcsán dr. Hubert Gabriella mondott a Radvánszkyakról: amint az övék, a Prónay család története is évszázadokra nyúlik vissza. Kultúrtörténészként és egyháztörténészként tudok róluk, ismerem őket. Egyházunkban a mára jelentős súllyal bíró két kitüntetés, az Ordass- és a Prónay-díj komoly elismerést jelent, és ezért a kollégáknak nagyon-nagyon hálás vagyok! Felemelő volt átvenni.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

FOTÓ: SOPRONMEDIA.HU

Az egyházunk országos presbitériuma által alapított Prónay Sándor-díjat „azok a magyar és külföldi világi személyek, evangélikus egyházi intézmények kaphatják, akik kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással állnak a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett”. Első alkalommal 2008-ban adták át.

Die Herkunft Jesu

Den Stammbaum einer Person oder einer Familie zu erstellen ist heute wieder in Mode gekommen. Er stärkt das Selbstbewusstsein, verleiht Autorität und bekräftigt eventuell auch den Anspruch auf Glaubwürdigkeit, wenn man die Zugehörigkeit zu bestimmten gesellschaftlichen Kreisen vorweisen kann.

Im Alten Testament spielen Genealogien ebenfalls eine große Rolle. Sie dienen als Beweise dafür, dass die genannte Person dem auserwählten Volk zugehörig und Träger der göttlichen Verheißungen ist. In den frühen christlichen Gemeinden entstand das Bedürfnis auf die Frage Jesu „Ihr aber, für wen haltet ihr mich?“ (Mt 16,15) eine Antwort zu geben. Petrus beantwortet die Frage mit einem Bekenntnis, das die Glaubenszeugnis einer christlichen Gemeinde wiedergibt: „Du bist der Christus, der Sohn des lebendigen Gottes.“ (Mt 15,16) Alle vier Evangelien geben aus ihrer eigenen Sichtweise eine Antwort auf die Frage und sind zugleich Glaubenszeugnisse christlicher Gemeinden.

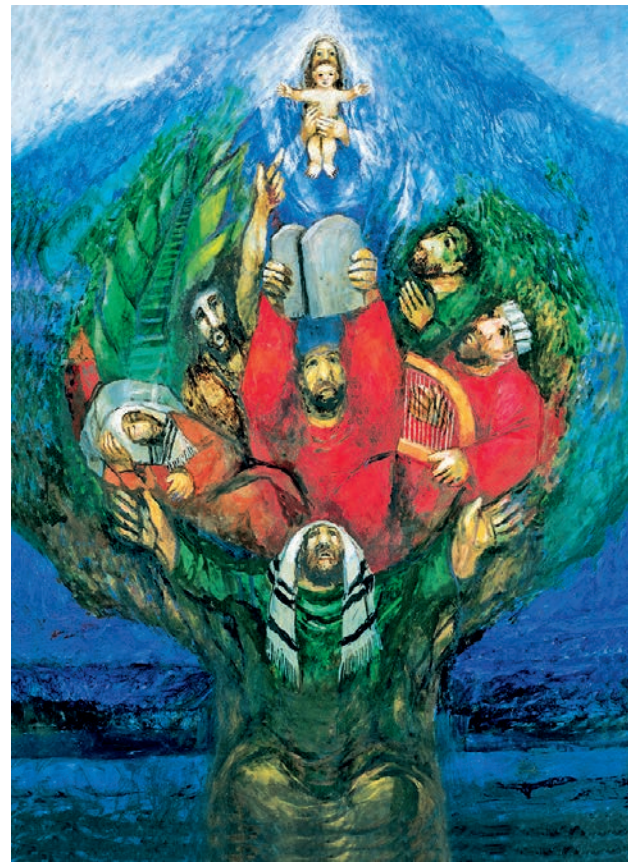
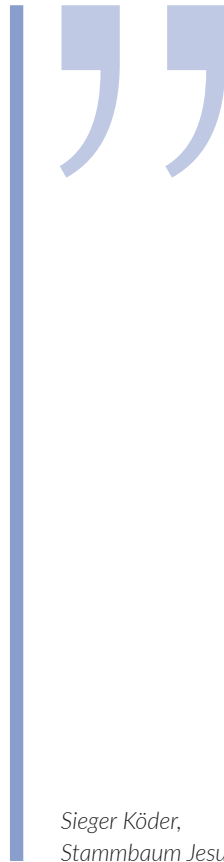
Matthäus (Mt 1,2–17) und Lukas (Lk 3,23–38) listen den Stammbaum Jesu auf. Lukas positioniert den Stammbaum Jesu nach den Geburtserzählungen und der Taufe und vor seiner Versuchung, also am Anfang seines öffentlichen Auftritts, und führt die Herkunft Jesu bis auf Adam, also zur Schöpfung und damit gleich auf Gott zurück. Jesus ist Sohn Josefs und letztlich (der Sohn) Gottes. So ist seine Autorität in Gott selbst begründet. Die Botschaft ist: Jesus gehört zur ganzen Menschheit, er ist der Retter aller.

Matthäus fängt sein Evangelium gleich mit dem Stammbaum an: Buch des Ursprungs Jesu Christi, des Sohnes Davids, des Sohnes Abrahams. (Mt 1,1) Erst danach kommt die Erzählung über die Geburt Jesu. Die Botschaft ist klar: Jesus ist der verheißene und erwartete Retter.

Markus setzt bei der Taufe Jesu an und lässt direkt von Gott verkünden, dass Jesus sein geliebter Sohn ist, an dem er Wohlgefallen hat. (Mk 1,9–11) So wird Jesus eine göttliche Autorität von Anfang seines öffentlichen Wirkens an zugesprochen. Verwandtschaft und Abstammung spielen keine Rolle.

Auch Johannes interessiert sich für den Ursprung Jesu. Für ihn ist Jesus das Wort (Logos) Gottes, das eine schöpferische Kraft hat: durch dieses Wort („und Gott sprach“ – Gen 1) und auf die Inkarnation (Menschwerdung) dieses Wortes hin ge-

27.12,24). Betsebas Mann war ein Hetiter, Rut eine Moabiterin, Rahab Kanaaniterin und Tamar eine Proselytin, also eine Frau, die zum Judentum konvertiert ist. Matthäus will durch diese Frauen darauf hinweisen, dass nicht nur der Ursprung Davids,

Sieger Köder,
Stammbaum Jesu

schah schon die Schöpfung. Er ist Gottes eingeborener Sohn. Jesus ist die authentische Kunde von Gott. (Joh 1,1–18)

Exemplarisch für die versteckte Botschaft schauen wir die Genealogie von Matthäus näher an. Abraham – David – Jesus: auf diese Namentrias baut Matthäus seinen Stammbaum auf. Mit Abraham schließt Gott einen Bund, dessen Zeichen die Beschneidung ist. Er ist noch kein Jude, er wird durch die Erwählung zum Stammvater Israels. Er steht auf der Grenze zwischen Juden und Heiden.

Interessant ist noch, dass Matthäus in der Genealogie nicht die großen Stammütter der Juden wie Sarah, Rebekka, Lea oder Rahel erwähnt, sondern Frauen, die keinen jüdischen Ursprung hatten wie Tamar (Gen 38), Rahab (Jos 2), Rut (Rt 4) und „die des Urija“ (Betseba) (2Sam 11,2–

sondern des Juden Jesus selbst zu einem guten Teil im Heidentum liegt.

Warum hat er so ein besonderes Interesse am Heidentum? Das lässt sich aus der Lage seiner judenchristlichen Gemeinde erklären, die vermutlich in Syrien lebte. Ihr Verhältnis zu der heidnischen Umwelt war ein komplexes Problem und warf pastoral-praktischen Fragen auf. Matthäus nimmt mit seinem Evangelium eine entschlossene Position zum Heidentum ein, indem er im Stammbaum Jesu auf heidnische Vorfahren hinweist und am Ende seiner Frohbotschaft von Jesus selbst die Jünger beauftragen ließ, zu allen Völkern, eben auch zu den Heiden, zu gehen und sie zu taufen (Mt 28,19–20).

Erwähnenswert ist noch die Beziehung Jesu zu David. Dem großen König wird auch eine göttliche Verheißung ge-

Brich an du schönes Morgenlicht, und lass den Himmel tagen (EG 33)

geben: er wird einen Nachfolger auf seinem Thron haben, dessen Königtum nie untergehen wird (1Sam 7,12–14a). Dieser Aussage wurde zur Basis der messianischen Hoffnung. Matthäus weist durch den leiblichen Abstammung Jesu von David darauf hin, dass Jesus dieser verheißene Nachwuchs ist. In ihm erreichen die Prophezeiungen ihren Höhepunkt und ihre Erfüllung.

Weiter wird die Genealogie in drei Abschnitten gegliedert: von Abraham bis David, von David bis zum babylonischen Exil und vom babylonischen Exil bis zu Jesus. Die drei Abschnitte deuten auf die göttliche Zahl „3“ hin. In jedem Abschnitt werden 14 Generationen aufgezählt. 14 ergibt sich als Summe von 7 + 7. Sieben gilt als heilige und vollkommene Zahl und diese wird gleich doppelt genommen. So wird auf einen Höhepunkt hingewiesen.

Vierzehn enthält aber noch eine zusätzliche Bedeutung. Es wird nämlich mit dem Namen von David in Verbindung gebracht. Im hebräischen Alphabet haben die Buchstaben einen Zahlenwert. Der Name David besteht aus den Konsonanten d + v + d. In Zahlen ausgedrückt heißt es 4 + 6 + 4, deren Summe auch 14 ergibt.

Das babylonische Exil bedeutete dem Judentum den Untergang des davidischen Königtums. Mit der Rückkehr aus dem Exil wird eine religiöse Erneuerung verbunden. Danach entwickelt sich die Erwartung eines von Gott gesandten Retters, der in einer Person der König, der Hohepriester und der Messias sein wird. Damit ist die Hoffnung auf die endgültige Rettung und die Errichtung der Gottesherrschaft in Israel verbunden. Und genau dieses soll durch Jesus in Erfüllung gegangen sein.

Für die jüdisch-christliche Gemeinde von Matthäus war die Genealogie Jesu mit seiner codierten Sprache eine eindeutige Botschaft: die Gemeinde soll auch für die Heiden offen sein. Eine Programmschrift. Und zweitens, Jesu Herkunft wurde gerade durch sein Leben, seinen Tod und durch die Auferweckung von Gott bezeugt. Er erwies sich als Sohn des lebendigen Gottes, dessen Ankunft wir zu Weihnachten feiern und am Ende der Zeit erwarten.

■ MAG. DR. MARIANNA KOMÁROMI,
Theologin und Religionslehrerin

1. Brich an, du schönes Morgenlicht,
/ und laß den Himmel tagen! / Du
Hirtenvolk, erschrecke nicht, / weil dir die
Engel sagen, / daß dieses schwache Knä-
belein / soll unser Trost und Freude sein,
/ dazu den Satan zwingen / und letztlich
Frieden bringen.

2. Willkommen, süßer Bräutigam, / du
König aller Ehren! / Willkommen,
Jesu, Gottes Lamm, / ich will dein Lob
vermehrten; / ich will dir all mein Leben
lang / von Herzen sagen Preis und Dank,
/ daß du, da wir verloren, / für uns bist
Mensch geboren.

3. Lob, Preis und Dank, Herr Jesu
Christ, / sei dir von mir gesungen,
/ daß du mein Bruder worden bist / und
hast die Welt bezwungen; / hilf, daß ich
deine Gültigkeit / stets preis in dieser Gna-
denzeit / und mög hernach dort oben / in
Ewigkeit dich loben.

(Text: Johann Rist, 1641; Melodie:
Johann Schop, 1641)

Auf meiner persönlichen Hitliste
der Weihnachtslieder nimmt die-
ses Lied definitiv einen der vorde-
ren Plätze ein. Johann Rist war neben Paul
Gerhardt einer der produktivsten protes-
tantischen geistlichen Dichter. J. S. Bach
hat das Lied später als Choralatz in sein
Weihnachtsoratorium aufgenommen. Höre
ich dieses, warte ich immer schon gespannt
auf den Choreinsatz. Das gehört für mich
dann zu Weihnachten dazu.

Ich mag das Lied aber vor allem, weil
sich die Melodie darin nach oben auf-
schwingt wie das Morgenlicht in den
neuen Tag. Jesus und das Licht und die
Engel, die zu den Hirten kommen – hier
ist alles eines und es ist ein Jubel und
lässt mein Herz hüpfen.

Nun ist das eigentlich aberwitzig,
weil Babys mindestens schutzbedürftig
sind und zuweilen auch anstrengend.
Sie brauchen Zuwendung und Aufmerk-
samkeit am liebsten rund um die Uhr;
und doch kennen es alle, die ein Neu-
geborenes in den Armen halten durf-
ten: Jedes Kind ist Staunen, Trost und
Freude und Wonne – da klingen die al-
ten Worte und sie werden wahr. Jedes

Kind bringt uns ein Versprechen mit wie
zu Weihnachten: Dass die Erde gut wird
und dass wir in Frieden leben können,
dass die Ungerechtigkeiten nicht das
letzte Wort behalten und Menschen
gütig zueinander sind. Auch in den Ad-
vents- und Weihnachtstagen spricht die
Wirklichkeit so oft dagegen: Menschen
sind auf der Flucht, Häuser werden zer-
stört und Nachbarn zerstreiten sich. Das
hört ja im Advent nicht einfach auf. Aber
es ist kein Grund mehr, an Gottes Ver-
sprechen zu zweifeln. Denn darum feiern
wir Advent und Weihnachten, dass wir
die Hoffnung wieder als Tischgenossin
laden. In Jesus ist sie schon einmal wahr
geworden: Alles Böse, jeder Satan war
bezwungen. Ja, es war möglich und es
hat geleuchtet in dieser Welt, als die La-
hmen gehen, die Blinden sehen konnten
und die Kranken gesund wurden.

Lange haben die Leute auch damals
darauf gewartet, Jesus musste erst groß
werden. Und auch dann haben es längst
nicht jedermann und jedefrau erkannt,
wer da in Jesus auf diese Welt gekom-
men war. Menschen können bis heute
diese Ankunft übersehen. Aber Gott war
gekommen und Gott wird es wieder tun,
hier in diese Welt, in unsere Städte und
Dörfer, wo wir ihn so brauchen. Johann
Rist dichtet: Wir sind verloren ohne Gott
in unserer Welt.

Doch Advent und Weihnachten kom-
men verlässlich jedes Jahr wieder und er-
zählen uns diese Herrlichkeit: Gott wird
mein Bruder. Der die große Welt rettet,
der wird Teil meines Lebens. Soviel bin
ich ihm wert!

Wir können davon singen, vielleicht
ja gemeinsam zu Weihnachten. Singen
Sie doch mit in einem der Weihnachts-
gottesdienste in Ihren Orten!

Allerdings: Bis dahin dauert es noch
ein bisschen und braucht Geduld. Es ist
im Advent eben wie mit dem Warten auf
das Morgenrot. Wir bitten um Beharr-
lichkeit und die Zuversicht auf Gott mit-
ten in dunkelster Nacht.

Eine gesegnete Wartezeit und –
wenn es soweit ist – ein gesegnetes
Christfest wünscht Ihnen Ihre Pfarre-
rin Barbara Löttsch, Deutschsprachige
Evangelische Gemeinde, Budapest ■

Frida kacag

A kislányom megtanult nevetni. Mert senki nem úgy jön a világra, hogy tud nevetni, de nem ám! Sírni, bömbölni, azt igen, de az öröm első kifejezésére várni kell néhány hónapot.

Frida esetében négy hónapos korában jött el a kacagás pillanata, méghezozá egészen véletlenül, teregetés közben. Szereti nézni, ahogyan a légies, fehér pamutpelenkák lengedeznek, ezért mindig ott fekszik a ruhaszárító közelében, amíg én tevékenykedem. A kacagás jeles napján is így teregettünk, én a kezemmel, ő pedig a szemével. Hogy fokozzam az izgalmat, egy kistörölközőt néhányszor meglibegtettem az arca felett, de akkor hopp, kiesett a kezemből, egyenesen a gyermek arcába. Hát anya az ilyen?! Egy másodperc törtrésze alatt túltettem magam kezdeti zavaromon, amiért képen töröltem egy-

szőr gurgulázott fel torkából az édes hang, és akkor már én is nevettem vele együtt, magunkon és azon, hogy milyen gyönyörűen hangzik ez egy ember életében először.

Onnantól kezdve nem volt megállás, dobáltunk rá Fridára mindent, ami a kezünk ügyébe akadt, és persze ami nem jelentett veszélyt: Lajost, a plüsskutyát, ruhadarabokat és textilpelenkákat. Csak nevetett és nevetett. Nincs semmi, ami úgy meg tudná kacagtatni, mint ha fentről ráejtünk valamit.

Akkor világosodott meg bennem, hogy a kislányom engem Istennek lát. Fel sem merül benne, hogy tőlem érkezhessen valami rossz. Feltétlen a bizalma, tőlem, onnan fentről csak jót vár, hiszen én vagyok az, aki táplálom, gondoskodom róla, és minden szükségletét kielégítem. Nyilvánvaló, hogy a törölköző is azért hull az arcára,

Gyermeki naivitás, mondhatnánk, hiszen ő még csak egy kis csecsemő, természetes, hogy számára a szülei istenek, a tökéletesség megtestesítői. Én azonban azt a hitet látom benne, amely nélkül egyikünk sem megy be Isten országába. Mert ez a hit, a gyermekek hite még képes jót remélni. Ennek fontosságát pedig nem becsülhetjük alá manapság. Mert miközben Frida kacag, addig a világ a veszébe rohan.

Érezzük a bőrünkön, hogy a Föld nagybeteg, a természet a mi kapzsiságunkat nyögi. Szorongunk a lehetséges, sötétebbnél sötétebb végkimenetek miatt, közben pedig igyekszünk pótcselekvésekkel elterelni a figyelmünket és valamivel, bármivel betömni a lelkünkben tátongó űrt. Napról napra küzdünk, de sokszor a mi életünkön is úrrá lesz a közöny és a felszínesség. Nincsen okunk a reményre, mert ez a világ, amelyben élünk, magától nem fog megváltozni. De a lehetőségünk megvan rá, hogy ennek ellenére is reménykedjünk.

Ez nem valamiféle struccpolitika vagy hurráoptimizmus, amely nem vesz tudomást az emberi bűn hatalmáról és következményeiről, hanem ez az a remény, amely a Isten iránti bizalomból táplálkozik. Abból a bizalomból, amelyet a gyermekek szemében látunk. Onnan fentről csak jót érkezhetsz, hiszen ott engem szeretnek! Ez a bizalom ott lakik az én kacagó Fridám szemében, és ott lakott a kisdéd Jézus szemében is, ahogyan a jászolból rátekinített (vagy épp ránevetett?) Máriára. Pedig oka neki sem sok volt a reményre. Istállóba született, és akkor Heródesről ne is beszéljünk.

A kis Jézus azonban mindezzel nem törődött, hanem – biztos vagyok benne – ő is felkacagott Betlehemben, azzal a gyermeki bizalommal, amely csak jót vár és csak jót remél. Amely nem törődik a jövővel, hanem feloldódik a jelen pillanat örömeiben. Nem véletlen, hogy Jézus csecsemőként jött a világra, mert meggyőződésem, hogy minden, ami gyermeki, az jézusi is egyben.

A Megváltó születése a bizonyíték arra, hogy a világot egyedül a feltétlen bizalom és hit képes megmenteni. Az a hozzáállás, amely teljesen át tudja magát adni az isteni szeretetnek, és éppen ezért nincs mitől félnie. Idén karácsonykor pedig éppen erre van szükségünk: kevesebb félelemre és több szívből jövő kacagásra.

■ KOVÁCS BARBARA

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

szülött gyermekemet egy törölközővel, és már kaptam is fel gyorsan a darab textilt, számítva rá, hogy így is, úgy is éktelen ordítás lesz a vége.

És akkor megtörtént: Frida ahelyett, hogy sírt volna, hangosan felkacagott. Én sírást vártam – ő nevetett. Életében elő-

mert én, a mindenható anyja meg akárom őt nevetetni! „...minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá...” – írja Jakab (Jak 1,17), Frida szerint viszont minden, ami onnan felülről száll alá, az csak jó és tökéletes lehet.

Szenteste – Jel 12,10–12a

Eljött hozzánk az Üdvösség

A Végtelen közel jött hozzánk. Amikor életünk hétköznapi léptékeinél valami jóval nagyobbal találkozunk, akkor egyszerre lenyűgöző és ijesztő élményben van részünk. A csillagos égbolt alatt állva gyönyörködünk a látványban, ugyanakkor bajban is vagyunk, hiszen szemünk már nem képes érzékelni ezeket a magasságokat, elménknek már felfoghatatlanok a távolságok.

Karácsony örömmel azzal a jó hírral kezdődik, hogy a végtelennél is hatalmasabb Istenünkről elmondja: ő többet akart annál, mint hogy mi meglássuk nagyságát. Miközben nem szűnik meg csodálatra méltó Úr lenni, befogadhatóvá és viszonzhatóvá akarta tenni szeretetét. Ezért a Végtelen közel jött hozzánk.

A *Jelenések könyve* erre segít rácsodálkozni. Megmutatja a mennyei dimenziók valóságát, olyan képeket, amelyek szinte már rémisztőek: gigászi harcról szól a beszámoló, ősi sárkánynak és Isten angyalainak küzdelméről, majd a vádló feletti győzelemről és a diadalénekekről, királyságról, hatalomról. Istenünk fontos és csodálatos igazsága ez – de önmagában nehezen befogadható.

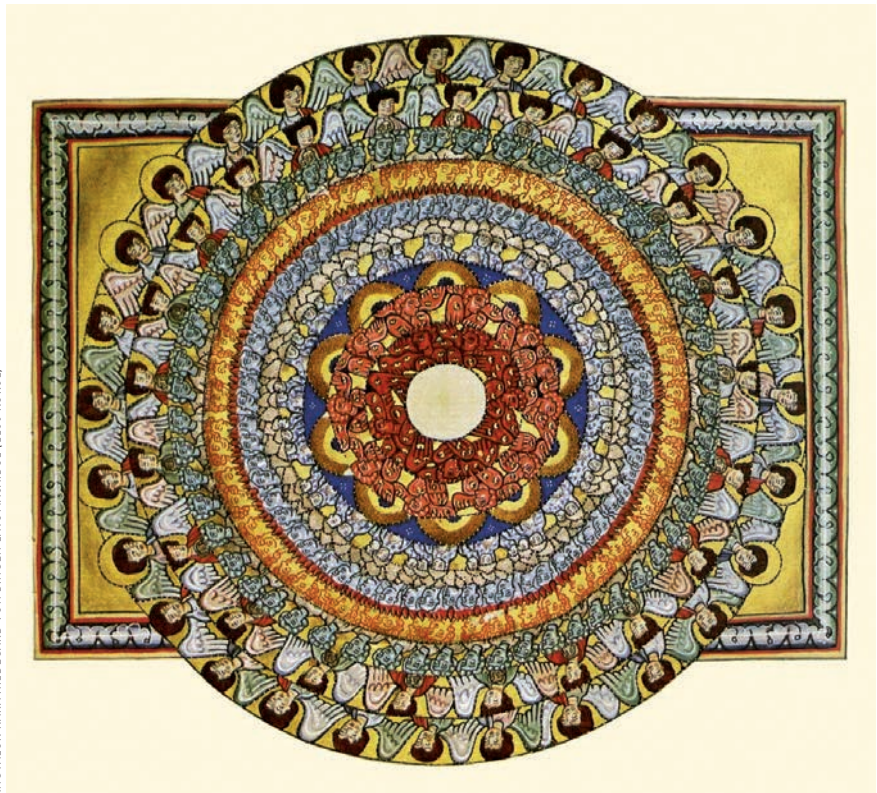
Ám miközben ezt a hátteret látjuk, megelevenedhet bennünk az evangéliumok emberközeli elbeszélése. És talán éppen ilyen háttér előtt látva a betlehemi történetet értékelhetjük igazán nagyra a hétköznapiságát. Hátul a felfoghatatlan mennyei valóság, de az előtérben egy számunkra átérzhető jelenet: elsőszülöttjét öleli egy fiatal leányka, családját őrzi egy fiatal férfi, s a jászolágyban egy kisdéd. Gyermekként jött el hozzánk az Isten. „A magasságos menny Istene, aki a hallás, látás és szaglás alkotója – könnybe lábad és szipog.” (Max Lucado)

A végtelen a végesben, az erős a törekenyben, az Úr a kiszolgáltatottban, a világot formáló Logosz-értelem egy még beszélő sem tudó lényben jött közel hozzánk. „Kit be nem foghat a világ, / Most Mária öleli át. / Az Isten, ki alkot, teremt, / Mint gyermek, köztünk megjelent.” (EÉ 154,3) Így már értjük őt, hiszen olyan, mint mi! Már van esélyünk befogadni irántunk való nagyvonalú szeretetét és megpróbálni viszonzni.

Oldalunkra állt az üdvözítő Isten. Még egy fontos igazságot segít megérteni a *Jelenések könyve* a karácsony misztériumából. Az Isten Fiának eljövetele a vereség kezdete az ősi vádló, az ördög számára! Mert nemcsak eljött hozzánk a végtelen Isten, de oldalunkra is állt az igazság Ura. Mert ugyan jogos lenne minden vád ellenünk, de ez a betlehemi kisdéd elnémitja vádlónkat, hiszen ő a Bárány, aki elhordozza a világ bűnét. Ezért mondja Máté: „Mindez pedig

azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által: »Íme, a szűz fogan méhében, és fiút szül, és Immánuélnak nevezik majd« – ami azt jelenti: Velünk az Isten.” (Mt 1,22–23)

Közel jött, és mellénk állt. Átélt a gyermeki hétköznapiakat és a felnőttételetet. Az örömet és a bánatot, a barátságokat és a magányt, a szépséget és a szorongást. Iseri minden utunkat. És a mi oldalunkra állt. Ha ránk támad a szerencsétlenség – ő a vigasztalónk. Ha mások bűne fordul ellenünk – ő áll barátként mellénk. S ha saját bűnünk támad ránk, tudván, hogy a törvény

ANGYALOK KÁRA HILDEGARD VON BINGEN LÁTOMÁSÁBÓL (1130 KÖRÜL)

igazságával szemben alulmaradnánk – akkor Pártfogóként ölel át. A karácsonyi örömben már ott rejtőzik nagypéntek és húsvét evangéliuma. „Ki ítélne kárhozatra? Hiszen Krisztus Jézus az, aki meghalt, sőt feltámadt, aki Isten jobbján van, és esedezik is értünk.” (Róm 8,34)

A Végtelen közel jött, hogy be tudjuk fogadni őt, és az oldalunkra állt, hogy elnémitva vádlónkat üdvösséggel és békességgel ajándékozzon meg. Áldjuk őt ezért itt a földön, és „vigadjatok, egek és kik bennük lakoztok!”

■ SEFCSIK ZOLTÁN

Imádkozzunk! *Uram, Istenem! Én soha nem tudtalak volna megismerni és megragadni téged, de te húsommá és véremmé lettél azon a betlehemi éjszakán. Nemcsak csodálhatom, de be is fogadhatom lényedet. Köszönöm, Krisztusom, hogy mellém állsz, megszabadítasz, amikor vádként nehezede rám bűneim terhe. Köszönöm, hogy bennem is szállást készítesz magadnak. Maradj örökre, és elevenítsd meg*

Angyalok a fa tetején

Látogatás a karácsonyfadísz-múzeumban

Vannak néha olyan pillanatok az ember életében, amikor úgy érzi, jó lenne csapat-papot hátrahagyni és elmenni valahova, ahol elfelejtődik minden gond és bánat. A szentendrei Hubay-házban berendezett karácsonyfadísz-kiállítás és -szalon pont ilyen hely. Minden évszakban, mindennap tárt ajtóval várja a betérőt, hogy elvarácsolja és kizökkentse a „mókuserékből”.

A színes, csillogó, átlátszó vagy épp tömör anyagból készült karácsonyi díszeket látva a tudományos ismeretekkel rendelkezők is készüljenek fel arra, hogy hirtelenjében elfelejtik a karácsonyfával és díszével kapcsolatos, addig létfontosságúnak tartott ismereteiket.

A kiállításhoz szorosan kötődő üzletben kézbe vehető gömbök, gombák, angyalkák és még ki tudja, hányféle dísz között nézelődve nem feltétlenül jut

eszünkbe a karácsonyfa-állítás története, vagyis az, hogy már az ókori egyiptomiaknál, a kínaiaknál vagy a zsidóknál szokás volt örökzöldek használata az örök élet jelképeként. Vagy hogy egyes középkori források szerint a karácsonyra kivágott fiatal fák arra emlékeztetnek, hogy Jézus is fiatalon áldozta életét az emberekért, a német földön december 24-én felállított fa pedig azt a bizonyos paradicsomi fát jelképezte, rajta a meg-

váltás keresztény szimbólumaként az ostyákkal.

A szentendrei Bercsényi utca 1. szám alatti múzeumban kiállított díszekben vagy épp a régi képeslapokban gyönyörködve talán az is mellékes lesz, hogy ki állította az első karácsonyfát – evangélikusként természetesen mi is Luther Márton mellett tesszük le a voksunkat... Megtörténhet ugyan, hogy egy pillanatra átvillan rajtunk az a lexikonszócikk-szerű információ, hogy az első magyarországi karácsonyfák az 1820-as években a nemesi, polgári körökben, illetve a német családoknál terjedtek el, a Brunswick, illetve a Podmaniczky család kezdeményezése nyomán, de a figyelmünket valószínűleg hamar újra

a mintegy ötezer – a kiállítás tulajdonosa, Hubay Éva által összegyűjtött – tárgy valamelyike vonja magára. A szaloncukor alakú dísz látva esetleg az is eszünkbe juthat, hogy a szaloncukor a hungarikumok sorába tartozik.

A 2010-ben létrehozott múzeum praktikus okból alakult: a magánygyűjtemény „kinőtte” tulajdonosának a házát. A következő esztendőktől kezdve a kiállítás megtekintéséért már nem kellett fizetni, ráadásul szebbnél szebb karácsonyfadíszeket lehetett megvásárolni a kialakított üzletben. S ez a mai napig így van.

A tulajdonosok elsősorban cseh, lengyel, német és belga gyártóktól szerzik be a fára akasztható vagy asztali díszként szolgáló csecsebecskéket, de ebben a szalonban a Fülöp-szigetéről származó, a szent családot ábrázoló asztali dísz vagy Jáva szigetéről érkezett, angyal formájú csúcspdísz is mindennapos. Az angolszász karácsonyfákra a Mikulásnak és rénszarvasainak a porcelánváltozata ajánlott, az ortodox karácsonyi ünnepekre az ikonokat idéző karácsonyfadísz javallott, míg a kínai horoszkóp állatfigurái névre szólóan megrendelhetők. S a szentendrei kiállítóhelyen mindez olyan jól megfér egy légtérben, mint a magyar szólásban gyakran emlegetett teleaggatott karácsonyfa színes díszei...

Jó szívvel ajánlom mindazoknak e helyet, akik néhány karácsonyi dísz segítségével szívesen kizökkennek a mindennapi kerékvágásból – nem csak karácsonykor.

■ BODA ZSUZSA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Karácsony ünnepe – Mt 1,24–25

A perifériáról...

Négyből csak kettő... A négy evangélista közül csak kettő beszél Jézus születéséről: Márk evangélista Jézus megkeresztelkedésével kezdi a történetet, János pedig egy elmélkedéssel arról, hogy Jézusban az Ige testté lett. A születés körülményeiről csak Máté és Lukács számol be, ráadásul mindkettő másképpen: a szokott betlehemi kép egyes részletei más és más leírásban találhatóak. Az angyalokról és a pásztorokról csak Lukács mesél, a csillagról és a napkeleti bölcsekről csak Máté. Zavaros ez az egész. Az kérdés, hogy Jézus születése nincs annyira pontosan dokumentálva, mint a halála, de hogy ekkora legyen a különbség?!

Mellékes esemény? Talán nem is fontos? Az ősegyház valóban nem tulajdonított neki akkora jelentőséget, mint mi. Csak a 4. század után – amikor a keresztyénség „tömegvallássá” lett – változott meg egy addig is ismert ünnepnap, a téli napforduló jellege: pogány ünnepből az eljövendő fény, a köznép lépő Isten örömnepévé lett. Nem Jézus „szülinapja”, hanem az érkező fény ünnepe lett – jó későn, három évszázaddal Jézus után. Addig egyszerűen nem volt fontos.

Ráadásul a történetnek ez a mellőzöttsége mintha magának a történetnek a témája is lenne. Máté sem magáról a születésről beszél, hanem a körülményekről: előzményként József vívódásáról, arról az útról, amíg eljut az elfogadásig, következményként csak a napkeleti bölcsek látogatásáról. Maga a nagy esemény, a születés épp csak megemlítődik. Mellékes az esemény, és mellékes az eseményről szóló elbeszélés is. Mellékes?

De hiszen tényleg az! Ebben az időben Róma a birodalom fővárosa, Athén és Alexandria a szellem, a műveltség középpontja, Jeruzsálem a vallás origója, a templom messze földön hirdeti: itt lakik az Isten! Ezek mellett a nagy, fontos városok mellett eltölpül a kicsinyke Betlehem, amelynek egyetlen nevezetessége, hogy annak idején innen származott a nép legnagyobb királya, Dávid. Fontos tudni, de ha akkor lettek volna szervezett turistautak, Betlehem legfeljebb félórás pihenőhelyként szerepelt volna bennük. Be kell látnunk:

ami történt, a kor embere számára csak kis epizód; mellékes helyen, nem különösen fontos emberek, akik ráadásul nincsenek is meggyőződve arról, hogy részt akarnak venni az eseményben, de aztán mégiscsak rászánják magukat – lássuk be, ez kevés egy nagyszabású kezdethez.

Mégis... És mégis! Ez a mellékes időpont az, amelyhez az időszámításunkat kötjük, mintegy azt mondjuk, ez vágja ketté az időt: előtről és utánról beszélünk. Amikor valakit a nevéen szólítunk, azt mondjuk, ez a keresztnéve, és eszünkbe sem jut, hogy ezáltal ahhoz kötjük őt, aki ezen a napon született. Névadásának napjával kezdjük minden polgári évünket. Életünket, kultúránkat átszövi az, aki ezen a napon ott, a periférián közénk jött. A világ széle a világ központjává vált.

A mai ünnepen azok is elmennek istentiszteletre, akik amúgy nem szoktak. Nem csak üres hagyománytisztelet ez. Inkább annak a megértése, megsejtése, hogy Betlehemben a központtal találkozunk.

Ünnepünk egyszerre felemelő és félelmetes. Szophoklész drámájának, az *Antigonének* a híres mondatában – „Sok van, mi csodálatos, de az embernél nincs semmi csodálatosabb” – a csodálatos szó sem csak bámulatba ejtőt jelent, hanem rémisztőt, döbbeneteset is. Valahogy így vagyunk a karácsonnyal is: nemcsak fölemel, hanem le is taglóz; emberi bizonytalanságok, félelmek, esendőségek közepette, a határon született meg az, akinek életünket, Teremtőnkhez fűződő kapcsolatunkat köszönhetjük.

Régen rossz, ha ezt ünneprontásként éljük meg. Éppen ellenkezőleg: örülünk, mert emberi kicsinységünk ünneptelenségében megszületik az, akire egész életünket rábíhatjuk.

■ HEGEDŰS ATTILA

Imádkozzunk! Köszönjük, Istenünk, hogy a kétségek, bizonytalanságok között, mintegy a világ peremén megszületve életünk központjává lettél. Add, hogy szívből tudjunk örülni ennek, és ne felejtjük el, nem a világ természetes része, hanem csoda, hogy közénk jöttél. Ámen.

ORATIO
OECUMENICA

József álmodott. Mi is álmodunk, Urunk. Álmodunkban hálások vagyunk az ünnepért, a terített asztalért, a körülötte ülőkért. Hálások vagyunk a teremtett világért, a benne élőkért, az életünkért. Hálások vagyunk minden napjainkért: örömeinkért és küzdelmeinkért, a munkáért és a pihenésért. Hálások vagyunk az időért és egymásért. Add, hogy ébren is hálások tudjunk lenni!

Álmunkban észrevesszük azokat, akiknek más az ünnep, és más a hétköznap is. Észrevesszük az elesetteket, a nélkülözőket, a fájdalmat hordozókat. Észrevesszük a kilátástalanságot, a szomorúságot, a félelmet. Észrevesszük mindezeket keresztül a másik ember istenarcúságát is. Add, hogy ébren is észre tudjunk venni!

Álmunkban megtesszük mindazt, amire hívsz. Nem vagyunk restek mozdulni, amikor segíthetünk. Álmunkban odafigyelünk egymásra. Álmunkban a tettek is a szeretet szavaivá válnak. Kimondjuk a szükséges szavakat, és csöndben maradunk, amikor nem a mi dolgunk a beszéd. Add, hogy ébren is meg tudjuk tenni!

Álmunkban könyörgünk. A kezeink egymásba kulcsolódnak sem restek. Álmunkban nem csak önmagunkra gondolunk: a szavainkba és a szívünkbe az ünnepen mindenki belefér. Álmunkban nem ér véget az ünnep, a hétköznap is ünnepé válik. És te vagy az, Urunk, akire rábízzuk örömeinket és bánatainkat, és te vagy az, akihez teljes bizalommal szólunk. Add, hogy ébren is tudjunk könyörögni!

Álmunkban dicsőítünk: nem csupán szavakkal és énekekkel, hanem minden döntésünkkel. Álmunkban Krisztusra mutatnak a mozdulataink, amelyeket egymással és egymás felé teszünk. Nemcsak az ünnepen, hanem a hétköznapokon is. Add, hogy ébren is tudjunk dicsőíteni – egész életünkkel!

József, miután felébredt, azt tette, amit te parancsoltál. Ébressz fel minket, Urunk! Ámen.

Karácsony 2. napja (István vértanú ünnepe)

Mt 11,25–30

Isten karácsonykor kinyit egy ablakot

Helyzetkép. A téli, ködös hajnalok párássá teszik az ablakot, és zavarják a kilátást, homályossá teszik a képet. Mit tehet ilyenkor az ember? Egy törlővel a kezében az ablakhoz lép, és szárazra törli. A kinti ködös tájat azonban nem lehet egy egyszerű törlőkendővel eltüntetni és ezzel a látási viszonyokat javítani. A ködös táj tőlünk függetlenül is ködös marad mindaddig, míg a nap sugarai el nem oszlatják a homályt. Istennel kapcsolatban is valami hasonlóban van részünk. Egyáltalán nem tiszta a kép. Homályosan vagy egyáltalán nem látjuk őt, mert valami akadályozza a látásunkat.

Elrejtőzködő Istenünk van. Isten ugyanis elrejtí önmagát előlünk. Az elrejtőzködés mindig hoz magával egyfajta kíváncsiságot: Vajon mit takargat előlem? Miért rejtí el magát? A kíváncsiság találgatásra ad okot, és az érdeklődő ember elkezd kutatni a kikutathatatlant. Emberi ésszel próbálja megfejteni a megfejthetlent, miközben elfeledkezik arról, hogy Isten nem írható le egyszerű emberi szavakkal, nem definiálható így vagy úgy, annak függvényében, hogy éppen mit gondolunk róla. Jézus imádsága most ezt tárja elénk: „...*elrejtetted ezeket a bölcsék és értelmesek elől, és felfedted az egyszerű embereknek. Igen, Atyám, mert így láttad jónak.*”

Istent senki sem ismerheti meg a saját erejéből, tudása és hite nagyságának mértéke szerint, mert Isten soha nem lehet az emberi megismerés tárgya. Ő minden történésnek az alanya. Ő mozgat mindent. Koldusként tarthatom a kezemet, és ha beletesz valamit, akkor hálás lehetek érte. Azonban sokszor elhittetjük magunkkal, hogy a mindentudás birtokosai lehetünk, mindent irányíthatunk, akár Istent is. Mi akarjuk őt megismerni? Éppen az ellenkezője történik. Mi csak annyit láthatunk belőle, amennyit feltár előttünk önmagából.

Karácsonykor kinyílik az a bizonyos ablak... Van örömhír a számunkra, hiszen ha Isten jónak látja, kilép rejtettségből, és kijelenti önmagát. Karácsonykor kinyílik egy ablak, amelyen keresztül láthatunk egy megfáradt és a hosszú úttól kimerült családot. Egy várandós anyát, akit nem fogadtak be, akinek nem jutott kényelmes szállás, ahol megpihenhetne, és világra hozhatná

tudjuk: sem rövid, sem hosszú távon nem térül meg a befektetett idő és energia. Sokféle módon érzékeljük a fáradtságot, és egyre erősebben vágyódunk arra, hogy megszabaduljunk a terheinktől, testünk-lelkünk nyugalomra találjon. A kinyitott ablakon keresztül Isten hív bennünket magához Jézus Krisztus által, akiben nemcsak nyugalmat találhatunk, hanem erőt is

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

a gyermekét. Kisgyermek születik szegényes, kényelmetlen körülmények között, de a csillag ott ragyog felette. Ez a kisgyermek Jézus, akit a születésekor nem fogadtak be, felnőttként megfordítja a helyzetet, és magához hív minden megfáradtat. Bennünket, hiszen mindannyian terhek alatt roskadozva járunk. Ki könnyebben, ki nehezebben, de mindannyian elfáradunk.

Sokszor várjuk azt a pillanatot, amikor egy kimerítő, nehéz nap után lehuppanhatunk egy székre, vagy otthon, szeretteink körében kényelmesen elnyújtózhatunk az ágyon. Elfáradunk egymástól, mert nem egy hullámhosszon vannak a gondolataink, vagy a lelkünk fárad el az állandó megbántásoktól, a kimondatlan sérelmekről. Elfáradunk a számunkra értelmetlennek tűnő feladatoktól. Amikor egyértelműen

kaphatunk a hétköznapihoz. Olyan erőt, amely megtart, megerősít, és új lendülettel ajándékoz meg.

Kinyílt az ablak, hogy tiszta és egyértelmű legyen a kép: Isten láthatóvá és elérhetővé teszi magát Jézus Krisztusban. Nem csupán az ünnepen egy méltatlan körülmények között megszületett kisgyermekben, hanem megfáradt állapotunkban, nehézségeink és fájdalmaink közepette gyógyító jelenlétével mellettünk áll, és megerősít.

■ CSORBÁNÉ FARKAS ZSÓFIA

Imádkozzunk! Urunk, mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy ablakot nyitottál, és azon keresztül megláthatunk téged. Ne engedd elfelednünk, hogy Jézus Krisztusban mindig közöttünk vagy, és rajta keresztül megláthatjuk igazi arcodat! Ámen.

„V Tvojom svetle svetlo vidíme.“ (Ž. 63,10)

„Lud, ktorý chodí vo tme, uzrie veľké svetlo, nad tými, ktorí bývajú v temnej krajine, zaziari svetlo.“ (Iz. 9,1)

Pred Vianocami sme boli na návšteve u známych. Prišla večerná hodina a ich malá dcérka sa ukladala spať. Tak sme sa podujali, že ju pôjdeme uložiť my. Miesto rozprávky sme jej rozprávali o Vianociach, že práve na Vianoce sme dostali ten najväčší vianočný darček – Ježiša.

Keď sa Ježiško narodil, boli pastieri osvietení slávou Pánovou. Na znak toho sa zapalujú na Vianoce sviečky a svetlá. Vianočné svetlo – vysvetľovali sme – poukazuje na ozajstné svetlo Ježiška. Ráno, keď

sa zobudila, prišla do obývačky a ukázala na svietaci vianočný stromček: „Aha, Ježiško!“ Prišla do kuchyne, a opäť ukázala na svietiacu dekoráciu v okne slovami: „Ježiško!“

V každej izbe, pri všetkých vianočných svetlách nachádzala Ježiška. Chvilu sme uvažovali, či sme to neprehnali. Až vtedy sme si uvedomili: malé dievčatko nám pomohlo vidieť svetlo Božej lásky v Ježišovi Kristovi na každom mieste.

Prajem sebe i čitateľom, aby nás tieto Vianoce množstvo svetiel neoslepilo, ale pomohlo vidieť ten najväčší Dar, ktorý sme dostali. A nielen na Vianoce.

■ LUBOMÍR TURČAN

Štedrý Večer (Rímskym 1,1–7)

Mnohé prípravy na vianočné sviatky spôsobuje aj ľudská túžba zažiť počas niekoľkých dní Vianoc niečo iné. Počuť iné slová na iné témy, iné melódie, iné piesne ako počas ostatných dní roka. Túžime aj vidieť lepší svet, lepších ľudí okolo nás. Túžime zažiť pokoj a radosť vo svojom srdci i vo svojej rodine. S podobnými očakávaniami možno vždy nanovo vstupujeme do sviatočných dní, hoci vieme, že sa znovu nevyhneme sklamaniam z toho, že človek sa z lepšiemu nezmení len tak z jedného dňa na druhý.

Ako teda správne sláviť Vianoce? Tak, že sa otvoríme novému slovu a novému svetlu. Apoštol Pavel nám toto Slovo a Svetlo života predstavuje hneď v prvých slovách Listu Rímskym. Z týchto slov priam vidíme Božiu slávu, dôležitosť udalosti, jej prevratný význam v histórii, v dejinách ľudstva i jej vysoká aktuálnosť. Sú to slová, ktoré hovoria o Ježišovi Kristovi, našom Pánovi, od ktorého sme prijali milosť a apoštolstvo.

Apoštol Pavel spomína milosť Pána Ježiša Krista. Nie je to len náhodná zmienka, pretože milosť je základom kresťanstva. Pán Ježiš prišiel na tento svet z lásky k nám. Z lásky k nám sa stal naším bratom, človekom. Vzdal sa

Božej hodnosti, vzal na seba naše hriechy, trpel a umrel na kríži. Seba obetoval za nás, a tak nás vyslobodil z otroctva hriechov, diabla i smrti, bol vzkriesený, je živý a mocný. V milosti Pána Ježiša Krista je naša záchrana. Skrzes Jeho milosť sú nám odpustené naše hriechy. Toto všetko má obrovský význam pre náš život v tejto časnosti, ale aj pre večný život, v Božom kráľovstve. Je potrebné, aby sme túto milosť Pána Ježiša Krista prijali a denne sa nechali viesť Ježišom. A je naším poslaním a úlohou, aby sme si to všetko nenechávali len pre seba, ale aby sme boli apoštolmi, teda poslami Božej lásky a milosti, aby ich zvestovali slovami i svojím konaním aj dnes, tam, kde sme alebo budeme – v spoločenstve bratov a sestier v Kristovi, vo svojich rodinách –, sme milovaní Pánom Bohom!

Uvedomovať si to, prijať túto skutočnosť a žiť ňou, znamená prijať do srdca Boží pokoj. Milosť a Boží pokoj i radosť v srdci je prichystaná nielen počas Vianoc, ale každý deň pre nás všetkých. Aj pre osamelých, či trpiacich, pretože Pánom Bohom milovaný človek nikdy nie je sám! Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista!

■ DR. MILOŠ KLÁTIK
ECAV na Slovensku

1. Slávnosť vianočná. Narodenia Krista

„To Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my sme hľadeli na Jeho slávu.“ (Ján 1,14) Ján 3,31–36.

Ježiš – Syn Boží. Na našej planéte sa už narodilo nespočetne veľa detí, z ktorých vyrástli mnohé významné osobnosti. Zapisali sa do ľudských dejín, či už ako veľkí vodcovia, vladári, učenci, vzdelanci, alebo ako bojovníci. No na ich slová a činy sa po čase zabudlo. Na našej zemi sa však narodilo dieťa, ktoré sa zapísalo nielen do svetových dejín, ale aj do ľudských srdc. Prišlo zhora z neba vydať svedectvo o tom, čo videlo a počulo, nám, ľuďom na Zemi. Bol to Boží Syn Pán Ježiš Kristus. On je svedkom v tom najvyššom a najčistejšom zmysle, svedok verný a pravý. (Zj 3,14) Svedčí o tom najväčšom, čo existuje – o Božej pravde – a svedčí verne a jasne. Len On sám spĺňa podmienky pravého svedka, sám totiž videl a počul.

Vo svete vzniká ešte aj dnes nepochopiteľná situácia. Mnoho ľudí aj dnes počuje evanjelium Pána Ježiša, a napriek tomu zostávajú voči tejto radosnej zvesti chladní a bez záujmu. Dobré je však, že aj napriek takémuto veľkému ľudskému chladu, priam mrazu v srdciach sa nájdú aj takí, ktorí evanjelium prijímajú a veria v Pána Ježiša Krista. Tým, že vierou počúvame Pána Ježiša, nie je Pán Boh odsunutý nabok. Je poctený a uznávaný ako verný a pravý. Tu nám je dané nazrieť do tajomstva Svätej Trojice, kde vládne výhradne čistá láska. A láska dáva, obohacuje milovaného, má radosť, ak vidí, že milovaný je plnou mierou obdivovaný a uznávaný.

Pán Boh nedal do rúk Kristovi len niečo, ale dal Mu všetko. Ak v Pánovi Ježišovi nachádzame všetko, zodpovedá to božej vôli a oslavuje Jeho vlastné konanie. A práve preto náš postoj voči Pánovi Ježišovi rozhoduje o našom živote. Kto verí v Syna, má večný život. Každý úprimne veriaci kresťan v Božieho Syna má už prislúbený večný život. Nemusí mať vôbec strach, pochybnosti, či je to pravda, lebo z toho, čo zaslúbil Pán Boh, sa už mnohé splnilo a ešte sa aj splní.

■ MGR. MILAN KRIVDA
ECAV na Slovensku

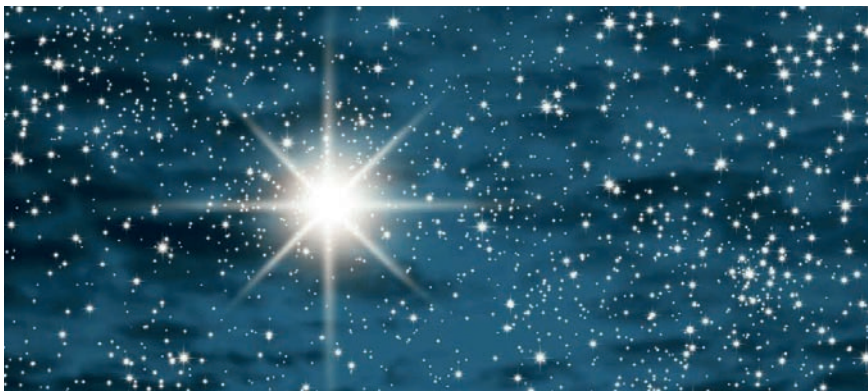
Príbeh lásky

Kde bolo, tam bolo... Pred dlhou, dlhou dobou existoval ostrov, na ktorom žili všetky pocity človeka: dobrá nálada, smútok, múdrosť... a okrem ostatných rôznych pocitov aj láska.

Jedného dňa sa pocity dozvedeli, že ostrov sa potopí. Každý si teda pripravil svoju loď a chystal sa odplávať z ostrova. Len láska chcela čakať do poslednej chvíle. Ešte než sa ostrov potopil, prosila láska pomoc. Na luxusnej lodi plávalo okolo lásky bohatstvo. Opýtala sa: „Bohatstvo, môžeš ma zobrať so sebou?“ „Nie, nemôžem. Mám na svojej lodi veľa zlata a striebra. Tu pre teba nie je miesto.“ Tak sa láska opýtala Pýchy, ktorá plávala okolo prenádhernej lodi. „Pýcha, môžeš ma vziať so sebou?“ „Ja ťa, láska, nemôžem zobrať... – odpovedala pýcha –, tu je všetko perfektné.

Mohla by si poškodiť moju loď.“ Láska sa teda popýtala smútku, ktorý plával okolo: „Smútok, prosím ťa, vezmi ma so sebou.“ „Ach, láska – povedal smútok –, ja som taký smutný, že musím zostať sám.“

Dobrá nálada preplávala okolo lásky, ale bola taká spokojná, že ani nepočula, že na ňu láska volá. Zrazu nejaký hlas povedal: „Poď, láska, ja ťa zoberiem.“ Bol to nejaký starec, kto prehovoril. Láska bola vďačná a šťastná, že sa zabudla opýtať na starovo meno. Keď doplávali na pevninu, starec odišiel. Láska si uvedomila, že mu je veľa dlžná a opýtala sa múdrosti: „Múdrosť, môžeš mi povedať, kto mi pomohol?“ „To bol čas“ – odpovedala múdrosť. „Čas? – opýtala sa láska –, prečo mi pomohol čas?“ A múdrosť odpovedala: „Pretože len čas vie, aká dôležitá je v živote láska.“ ■

DANIELA HORÍNKOVÁ
Vianočné tajomstvo

*V izbe vonia zelený strom,
ozdobený zlatom, stiebrcom.
Kde sa tu vzal, neviete?
Sviečkami ožiarený,
radosťou nám život mení.
Hned je krajšie na svete!*

*Prinesli ho vraj anjeli,
hviezdami ho vyzdobili.
Na slávu Koho je ten div?
Ten stromček tajomstvo hlása,
že ľuďom prichádza spása:
Boží Syn sa narodil!*

Vianočné hviezdy

*Do vianočnej noci tmavej
jasná hviezda zažiarí.
Zajagá a v plnej sláve
hoc v slzičke na tvári.*

*Zvestuje nebeským družkám
i hviezdíčkam snehovým,
že v Betleheme Pán Boh sám
dnes celý svet osloví.*

*Hviezdičky šepcú v nočnú tíš
a ich trblietavé hlásky
nám oznamujú, že Ježiš
narodil sa z Božej lásky.*

„...zjavil sa anjelom, zvestovaný bol národom, uverili v Neho na svete, vzatý bol v deň slávy...“ (1Tim 3,16)

Zamyslenie nad Božím slovom

Máte radi tajomstvá? Myslím sa, že každý z nás má svojím spôsobom rád tajomstvá. A práve tento dnešný deň skrýva v sebe veľa tajomstiev. V tento deň chceme byť štedrejší k svojim blízkym, ale zároveň v sebe nosíme tajomstvá, ktorými chceme obdarovať svoje rodiny. Sú to príjemné tajomstvá, ktoré dopĺňajú atmosféru dňa. Tento deň však nesie v sebe aj iné tajomstvo, ktoré si každodenne pripomínáme aj na štedrovečerných slzbách Božích. S radosťou si pripomínáme to veľké tajomstvo viery, o ktorom nám hovorí apoštol Pavel v prvom liste Timo-

teovi: „On, ktorý sa zjavil v tele, ospravedlnený bol v Duchu, zjavil sa anjelom, zvestovaný bol národom, uverili v Neho na svete, vzatý bol v slávu.“ Tým tajomstvom viery je Pán Ježiš Kristus. Jeho narodenie si dnes pripomínáme. Z veľkej Božej milosti sa zjavil v ľudskom tele. Pre každého jedného z nás je pripravený odhaliť to tajomstvo, ktoré skrýva. Je to Jeho obrovská láska. Láska, ktorá znesie všetko. Láska, ktorá nadovšetko miluje. Dnes sa zvestuje radosná zvesť o Jeho láske po celom svete. O tej láske, ktorá prišla k nám skrze Neho. Mnohí v Neho uverili a veria aj dnes. Veria, že On je tým pravým Božím Synom, ktorý mal prísť, aby vykonal veľké dielo spásy.

A dnes, práve dnes sa tešíme a v srdci cítime veľkú radosť a lásku, pretože v Ježišovi Kristovi sa nám zjavila Božia milosť. To je tá skutočná viera: veriť tomu,

priať túto milosť a lásku a podľa toho aj žiť na tomto svete. Nech všetky tajomstvá, ktoré dnes ukrývame v sebe alebo pod vianočným stromčekom, prinášajú ľuďom lásku, pokoj a porozumenie. A to najväčšie Tajomstvo nesie v sebe život, Božiu lásku a požehnanie. Je to sám Pán Ježiš Kristus. Prijmime toto Tajomstvo a naplníme ním svoje životy. Amen.

■ MGR. ZUZANA SLÍŽIKOVÁ
fararka na Slovensku

Modlitba! Pane Ježiši Kriste, v Tebe sa ukázala Božia láska zostupúca k nám, ľuďom. Ďakujeme Ti za všetko, čo si pre nás urobil. Zjavil si sa v ľudskom tele, aby si nás zachránil. Daj, aby sme sa z Tvojho narodenia úprimne tešili a touto radosťou mali naplnené svoje srdcia. Nech sa Tvoja sláva býva medzi nami. Vylej svoje požehnanie na všetkých ľuďoch, aby vládol medzi nami pokoj. Amen.

Az áru csábít, nem a csomagolás

Hulladékmentesen vásárolhatunk a Ne pazarolj boltban

Földünk óceánjaiba naponta egy teherautónyi műanyagszemét kerül, és ez az évente nyolc-kilencmillió tonna az áramlások következtében óriási méretű, hullámozó szemétszigetkévé áll össze. A Csendes-óceán északi térségében úszó legnagyobb szemétsziget kiterjedése Magyarország területének a tizenötszöröse. Nem fölösleges törekvés tehát megálljt parancsolni a műanyag csomagolóanyagok felhasználásának. Már nemcsak határainkon túl, hanem idehaza is vannak, akik tesznek is ennek érdekében. Meglátogattuk a Budapest II. kerületében október 24-én nyílt Ne pazarolj üzletet.

Hatalmas az érdeklődés a csomagolásmentes bolt iránt; az októberi nyitás óta máris számos követője van a közösségi oldalakon, alapítóit, Magyar-Hikisch Ágit, a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet tagját és Nemes Réka társtulajdonost pedig egymás után keresik fel az újságírók. A fényes és tágas, nagy belmagasságú üzlethelyiség a Bem térhez közel, a Fő utcában található. És valóban megérdemli a figyelmet.

Mérlegelő vásárló

A boltba belépve egyszerű fa- és üveg-tárolókat találunk. Minden letisztult, és frissességet sugall, a rengeteg színes műanyag csomagolás helyett maga a termék és annak a minősége az egyetlen, ami vásárlásra csábíthatja a vevőt.

Magyar-Hikisch Ági, az ötletgazda és az egyik tulajdonos enged be a reggeli nyitás forgatagában, és mutatja meg az üzletet. A vásárlás menete igen egyszerű: saját tárolóedényünkbe mérhetjük ki magunknak a lisztet, a fűszereket, a téstét, a magvakat, aszalványokat. Első lépésként a bejáratnál található mérlegre helyezük a hozott edényt vagy szatyrot, amelyet aztán a gép vonalkóddal lát el, de fel is írhatjuk az üvegre annak súlyát, így is minimalizálva a keletkező szemetet. Ezután nincs más dolgunk, csak vásárolni, a pénztárnál pedig lemérik nekünk az áruk végső súlyát.

A kapható termékek választéka széles, és folyamatosan bővül, a tulajdonosok igyekeznek minden igényt kielégíteni. Az alapvető élelmiszereken túl találhatóunk például bambusz fogkefét, textil zsebkendőt, de növényi alapanyagú tisztítószerket is vásárolhatunk, szintén csomagolásmentesen. A tulajdonosok kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy szezonális zöldségeket és gyümölcsöket áruljanak, és lehetőség szerint magyar termékeket forgalmazzanak. Utóbbi nagyobb kihívásnak bizonyul, mivel kisebb piacon válogathatnak, és a feltételeik is nagyon szigorúak, mivel a csomagolás mellett a termékek összetevőit is figyelembe veszik.

A vásárlóközönség gondosan figyeli az áruk származási helyét, szállítását, összetevőit, vannak, akik arra is rákérdeznek, hogy milyen csomagolásban érkeznek a termékek a boltba.

Vár a babasarok

Mindezekon felül a bolt egyben kávézóként is szolgál, a felső emeleten nyugodtan megpihenhetünk egy finom péksütemény és csomagolásmentes szál tea társaságában. Anyukáknak is ideális, hiszen hatalmas játszósarok várja a kicsiket – ez a két alapítónak, akik maguk is fiatal anyukák, külön kívánsága volt.

„Szerintem ez Budapesten hiánycikk. Én gyerekkel nagyon kevés helyre tudok

menni, ahol öt le is tudom rakni, és nyugodtan tudok kávézni. A kismamák visszajelzése is az, hogy kevés ilyen hely van, és ott is nagyon kicsi a gyereksarok, vagy nagyon rosszak a játékok” – indokolja a baba-mama barát környezet szűkségességét Ági, aki már a gyülekezeti baba-mama klubot is meghívta a boltba.

Az üzlet ihletője többek között Hanna volt, Ági másfél éves kislánya. Születésével Ági fokozatosan kezdett el figyelni nemcsak az ételek, hanem a gyermekkel érintkező kozmetikumok minőségére is. „Mielőtt megszületett Hanna, csináltam neki popsikrémet, hogy ne a kőolaj-származékos bolti krémeket kelljen használnia. Akkor még nem figyeltem a műanyagra, nem tudtam, mekkora problémát jelent. Csak arra figyeltem, hogy amivel érintkezünk, amit megeszünk, az biztonságosabb helyről jöjjön.”

Blogtól boltig

Kisebik öccse hatására Ági megismerkedett a hulladékmentes életmód külföldi honlapjaival, illetve a mögöttük állókkal. Így találkozott először a csomagolásmentes üzletek gondolatával, de ekkor még nem tudta elképzelni, hogy rövid időn belül saját vállalkozása lesz.

„A férjem tanácsára elkezdtem blogot írni arról, hogyan kezdünk el a nagyvárosban, gyerekkel, kutyával a »zero waste« [hulladékmentes] életmód irányába elin-

dulni – eseteli Ági a kezdeteket. – Az volt a problémám, hogy nem tudok egy helyen megvenni mindent, hanem több helyre kell mennem ahhoz, hogy csomagolásmentesen, műanyagmentesen, a saját dobozaimba tudjak vásárolni. Ezen kezdtem el gondolkodni: hogyan lehetne erre megoldást találni? Miért is ne kezdenék hasonlóba?”

Első gondolata Ágit gyerekkori barát-nőjéhez, Nemes Rékához vezette, akivel már kiscserkészkoruk óta ismerték egymást, így a barátságon kívül a természet

szeretete és tisztelete is összekötötte őket. A két anyuka hamar belevágott a megvalósításba, és fél év leforgása alatt megnyitották az üzletet.

Saját kulacs, szódavíz

Bár elsőre elképzelhetetlennek hangzik, hogy a mai körülmények között szeméttmentes életet éljen valaki, elindulni ebbe az irányba korántsem lehetetlen. Ági azt javasolja a „kezdőknek”, hogy elsőre apró lépéseket tegyenek.

„Első lépésnek jó lehet, ha van saját kulacsod, amiben viszel magadnak innivalót, így nem kell útközben PET-palackos üdítőket venni. Illetve ha csapvizet vagy szódát iszol, akkor szintén elkerülheted a PET-palackokat. Aztán a következő lépés lehet, hogy viszel magaddal vászonzsákot, és abba kéred a pékárut, zöldséget, gyümölcsöt.” Bár a papírcsomagolás sem rossz megoldás, hiszen jobban lebomlik, mint a műanyag, de ha krémes, zsíros lesz a benne tárolt süteménytől, akkor már nem lehet újrahasznosítani.

Sokan félnak a bolti eladók reakcióitól, a saját szatyor használata nejlön helyett elsőre sokaknak furcsa lehet, de Ági szerint ha nyitottan és kedvesen beszélünk róla, akkor sokkal megértőbben reagálnak az emberek.

A karácsony is jó teszt lehet azoknak, akik szeretnék elkezdni a szeméttmentes életet. Ági és családja például törekszik arra, hogy ne fölösleges tárgyi ajándékokkal lepják meg egymást, hanem in-

kább élményekkel, amelyek örök emlékként maradnak meg. Ha mindenképpen tárgyat szeretnének ajándékozni, akkor jó taktika, ha sálba, zsebkendőbe, konyharuhába csomagoljuk, így maga a csomagolás is ajándék lehet.

Szokások változóban

Nem véletlenül lett kávézó és bolt egyszerre a Ne pazarolj. A tulajdonosok szerettek volna közösséget teremteni, ahol a háziasszonyok, apukák, fiatalok, idősek, egyszerűen minden korosztály együtt gondolkodhat a környezetvédelemről, trükköket és praktikákat oszthatnak meg, és inspirálják egymást.

Ági a végzettsége szerint rendezvény szervező is, így örömmel tervezi a különféle kerekasztal-beszélgetéseket, szemléletformáló workshopokat, baba-mama klubokat. „A távlati célunk az, hogy olyan programokat tartsunk, amelyek felkeltik az érdeklődést, és megmutatják, hogy ez nem pluszidő, pluszenergia, hanem le tudja egyszerűsíteni az életedet.”

Természetesen még a leggondosabbakkal, legelőrelátóbbakkal is megesk, hogy gyorsan venniük kell egy doboz tejet. A Ne pazarolj bolt célja azonban az, hogy a szemléletváltás úttörője legyen, lehetőleg egyre több hasonló üzlet nyíljon, és éppolyan természetes legyen az ilyenekbe betérni, mint ma a szokványos boltokba.

A nyitottság már érződik a társadalmon. Magyar-Hikisch Ági tisztában van vele, hogy egyre nagyobb az igény a hasonló kezdeményezésekre, ellenkező esetben az üzletet sem indította volna el. „Nem kezdtem volna bele, ha nem érezném úgy, hogy nyitnának efelé az emberek, mert ez mégiscsak egy üzlet, fenn kell tartania magát. De úgy gondolom, egyre többen veszik észre, hogy változtatni kell a szokásainkon.”

Biztató jel az is, hogy mind több rendelet szabályozza világszerte a műanyag zacskók és szívószálak használatát, mivel ezek az egyszer használatos tárgyak végzik a leggyorsabban a szeméttben.

A tudatos vásárlás terjedése biztató a bolygó és az emberiség számára. Mindannyiunk kis lépéseivel talán szebb – de mindenképpen kevesebb műanyagszeméttel terhelt – jövőt hagyhatunk a következő generációkra.

■ HARMATI DÓRA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Ádventi imádság

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Peter Spangenberg után németből

Uram Jézus Krisztus, Te azt akard, hogy várjunk Téged! Taníts hát meg várni! Taníts meg a Te szent pillanatra, a Te időre várni! Hogy legyen időm Téged hallgatni, legyen bátorságom hozzád imádkozni, legyen erőm neked engedelmeskedni; hogy rátaláljak az útra, amelyiken követhetlek Téged!

Uram, taníts meg a másik emberre várni! Hogy legyen időm őt megkeresni, legyen bátorságom megismerni, legyen erőm rajta segíteni; hogy rátaláljak az útra, amelyiken találkozhatom veled!

Uram, taníts meg szent ígédre várni! Hogy legyen időm átgondolni, legyen bátorságom elmondani, legyen erőm felelni rá: hogy megtaláljam az utat hirdetésére; hogy beteljesedhessék rajtam, ha Te úgy akard!

Uram, mutasd meg nekünk, hogyan lehet a kapukat szélesre tárni ezen a világon! Mutasd meg, hogyan hirdethetjük, hogy eljöttél, és eljövendő vagy. Mutasd meg, hogyan élhetünk, mint olyanok, akik hozzád tartoznak ma és mindörökké! Ámen.

Fordította Túrmezei Erzsébet

Könyv a nyájról

„Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid és a nyáj!” – ezt az igét (1Móz 37,14) választotta Fabiny Tamás elnök-püspök legújabb könyvének mottójául. Mint a *Testvéreim és a nyáj – Körkép a világ evangélikusságáról* címmel megjelent kötet ajánlójában írja: „Lelkészi szolgálatom része az ökumenikus kapcsolattartás, beleértve más keresztény közösségek meglátogatását. Mindezt nem protokolláris szolgálatnak, még kevésbé vallási turizmusnak fogtam fel. Idővel egyre határozottabban fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy a különböző kontinenseken és eltérő élethelyzetben élő testvéreim iránti felelősség kell hogy vezéreljen.”

Az *Ószövetségben*, az ósátyák történetében mondja Jákób az egyik fiának, Józsefnek: „Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid és a nyáj! Azután szá-

molj be nekem.” Fabiny Tamás ezért úgy fogalmaz kötetének ajánlójában: „Mindig is kötelességemnek tartottam a küldő egyházam és a szélesebb közvélemény tájékoztatását oly módon, hogy a tényeket lehetőleg olvasmányosan mutassam be. A legtöbb utat a környező országokban – nem utolsósorban a Kárpát-medencei magyar közösségek meglátogatása jegyében – tettem, így a háromrészesre tervezett sorozatnak ez az első kötete a kelet-közép-európai régióról szól. Az első blokkba a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűlésével kapcsolatos írásokat gyűjtöttük, majd következnek a határon túli magyarok között tett látogatásokról szóló beszámolók. Számomra ők minősített módon jelentik a »testvéreim és a nyáj« valóságát.”

■ E. É.

Fabiny Tamás: *Testvéreim és a nyáj. Körkép a világ evangélikusságáról.* Luther Kiadó, Budapest, 2018. Ára 2490 forint.

Mit adunk, mit kapunk?

Szerkesztőségünk munkatársai az ajándékozásról

Csak a lényeg maradt

Az ünnep közeledtekor, amikor az ajándékozásról kérdeznak, mindig egy több mint harminc évvel ezelőtti karácsony jut eszembe. Celldömölkön szolgáltunk abban az időben. December 24-én az anyagyülekezetben és a filiákban is több istentiszteletet tartottunk a gyermekek karácsonyi műsorával. Erre készültünk már hetek óta örömmel és izgalommal. Pár nappal karácsony előtt azonban gyászolók jelentették be egy fiatal édesanya halálát, a temetés időpontjául pedig december 24-én a kora délutáni órát kérték. Így kezdődtek az ünnep szolgálatai.

Abban az évben advent és karácsony egészen mást jelentett számomra, mint korábban bármikor. A várakozás helyett advent a valódi tartalmával üzent. Eljött Jézus, eljött a Megváltó. Eljött akkor is, ha az édesanya betegágya mellett talán nem is gondolt a karácsonyra a próbák alatt álló család. Hiszen az ő eljövetele nem függ a mi várakozásunktól. Ő érkezik akkor is, ha mi látszólag nem is készülünk a fogadására.

A halál fájdalmas csendjében pedig, amikor minden emberi szó sebet üthetett volna, hangzott az Úr angyalának szava: „Ne féljete! [...] Üdvözítő született ma nektek...” (Lk 2,10–11) Minden sallangja a karácsonynak lefeszült. Csak a lényeg maradt: megszületett a Megváltó. Ne féljete!

■ NAGY LÁSZLÓ

Egymásra fordított idő

Amióta gyerekeink vannak, a karácsonyi ajándékozás nálunk tulajdonképpen csak a gyerekekről szól. A férjemmel inkább egymásra fordított időt, közös élményt próbálunk adni a másoknak, mert ez az, ami a dolgozók-kisgyerekes hétköznapokban mindkettőnknek a leginkább hiányzik. Ugyanez a helyzet a barátokkal is: mindketten próbáljuk megteremteni, hogy a másik töltekezessen, a ritkán látott barátokkal is időt tölthessen az ünnepi időszakban vagy a két ünnep között.

Amióta az első gyermekünk megszületett, minden adventben mézeskalács- és karácsonyisüti-gyártásba kezdünk, amelybe most már a kisebb testvér is be tud segíteni – leginkább maszatolással. A szűkebb-tágabb rokonság ezekből a süteményekből kap: süteményes zacskókba vagy fémdobozba töltjük. Néhányan vissza is küldik a dobozt, hogy karácsonyra süssük nekik újra tele. Azt tervezem, hogy idén a karácsonyi képeslap helyett otthon felvett gyerekdalokat küldünk majd a rokonságnak, saját előadásban. Az ajándékkal való elhalmozás helyett tehát próbálunk az ünnep lényegére koncentrálni és egymásban, az együtt töltött időben megjelenni az ajándékot.

■ LABORCZI DÓRA

Különleges lista

Nemrégiben a Facebookon került elő egy „karácsonyi elvégzendők listája” feliratú fotó. A listán a teendőket felsorolta ugyan az illető, de később módosította is őket. Áthúzta a kevésbé fontosakat, és pirossal odaírta azt, aminek igazán hangsúlyosnak kell lennie.

Íme a lista:

- „Az ajándékok vásárlása helyett inkább légy jelen.
- Az ajándékok csomagolása helyett ölelj meg valakit.
- Ajándékok küldözgetése helyett adj békét.
- Ennivaló vásárlása helyett adományozz ételt.
- A fények nézegetése helyett légy a fény.”

Ezeket a gondolatokat osztom meg most az olvasókkal 2018 karácsonyán. Áldott ünnepeket!

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUSZANNA

Fedezzük fel újból a kapott ajándékunkat

„A betlehemi jászolnál nem volt ott egyetlen pap vagy teológus sem. És mégis minden keresztyén teológia kezdete, forrása, a csodák csodája, azaz Isten megtestesülése” – írta Dietrich Bonhoeffer.

A betlehemi éjszakában nem gondolt senki sem a leárazásokra, a díszekre, az ünnepi asztalra, és mégis, a Názáreti születése az, ami a legnagyobb változást hozta. A Megváltónak nem volt „szép alakja” és „olyan külseje”, amelyért a közösségi hálón büszkén posztolhattuk volna, és mégis, az ő „emberektől elhanyagolt és megvetett” megjelenése vált a legtisztább éltető forrássá, amelyet mi ajándékba kaptunk.

Hogy miként és mit adhatunk 2018 karácsonyán? Talán éppen őt! A világ számára a legértéktelebbnek tűnő, ingyen kapott ajándékunknak az újbóli felfedezését és alázattal való megismerését – a csendben, a szeretetben, az imádságban, a bocsánatkérésben és a békességben. Így őrizhetjük meg és kamatoztathatjuk Isten csodáját, és ekképpen ismerhetjük fel Pilinszky János megállapításának igazságát: „Egész létünk a szeretet isteni »túlkapásainak« a drámája.”

■ GALAMBOS ÁDÁM

„Kiszerezni” a jót a másiktól

Az idén először tapasztaltam magamon a megcsömörlés jeleit, amikor a karácsonyra gondoltam. Mert az ajándékozás tárgyiasult formája jutott eszembe. Hogyan lehet az ajándékokért folytatott hajszában meglátni az ünnep igazi értelmét, fényét? No, nem a karácsonyfán csillogó díszekre és égősorra gondolok, sem az ajándékokat burkoló csilvilvi csomagolásra, díszítoszalagokra, sem az ajándéknak netán örülő családtagokra, barátokra.

Hogyan érezheti az ember igazán megajándékozottnak magát, ha arra gondol: nem fogja megkapni, amit szeretne, nem tudja azt adni, amit a másik szeret-

ne, ráadásul valószínűleg egy tucat olyan dologgal lesz gazdagabb, amire semmi szüksége? Így például a tetemes mennyiségű csomagolóanyagra, amellyel ki lehetne tapétázni akár egy garzont.

Talán a remény segíthet felülemelkedni a karácsony emberi oldalán. Nem a beteljesületlen vágyak beteljesülésében való rendületlen bizakodást értem ezen. Olyan jó lenne, ha remélni tudnánk! Remélni és „kiszerezni” a másik emberből a jót, előcsalogatni a szeretetet, amelyet mi is ajándékba kapunk. Jézus azért született a világba, hogy amivel bennünket megajándékozott, azt felfedezzük, éljünk vele, és ne rejtjük el magunkban.

Ha erre gondolok, akkor máris túllépek ünneplésünk fonákján, így azon is, hogy például szenteste családi körben halászlét kanalazok, amit egyébként nem eszem, mert nem szeretem.

■ BALLA MÁRIA

Meghívó a találkozásra

Nemrég a következő cíkcímet olvastam egy amerikai hírportálon: *Ha felteszed magadnak a kérdést, hogy miért lett egyre kevesebb barátod felnőttkorodra, itt a válasz.* Az írás – mint ahogy a legtöbb ilyen cíkcím esetében – nem közli a választ a felvetésre, viszont azt szívünkre helyezi, hogy akármikor hívnak minket, akármikor szükség van ránk, jelenjünk meg, mert az, hogy egy adott helyzetben ott vagyunk vagy nem, hatványozottan fogja befolyásolni kapcsolatainkat.

Amióta ezt a cikket olvastam, azóta várom a karácsonyt, mert tudom, hogy a

legtöbb ajándékom erről a jelenlétről fog szólni. Az apró tárgyi ajándék mellé mindig ott lesz egy boríték, amely egy meghívó. Meghívó moziba, múzeumba, sétára, kávéra, sörre, ifire, előadásra, egyebekre. A lényeg, hogy meghívó legyen a találkozásra, meghívó legyen a jelenlétre.

Hiszem: a jó ajándék azt tükrözi, hogy általa még inkább jelen lehetünk a másik életében.

Talán ezért szoktuk azt mondani, hogy a megtestesült Isten a legnagyobb ajándék.

■ NAGY SZABOLCS

Felismerni, amink van

Gyermekkorom kedves mesehőse, Sanyi manó egyszer ellopott a vasorrú bába kályhájából egy kötényre való csoda szép, csillogó, szivárványszínben játszó „drágakövet”. A szikra és parázs, ahogy kihullt a kályhából – hisz az volt –, nem hunyt ki, hanem csillogott-ragyogott. Kék, vörös, sárga, fehér, s mind gyönyörűséges! A csintalan manó hazaérve fogta gyémántkincsét, és egy tál vízbe tette, hadd legyen még fényesebb. De jaj! A kincsből nem maradt semmi, s a manó keserves sírásra fakadt.

Amit – a gyerekkori mese tanulsága nyomán – idén ajándékoznék, és magamnak is kérek, az egy marék „gyémántparázs”, amely visszatükrözi a befogadott fényt. Amelyben ott ragyog Isten végtelen szépsége. Mindaz, ami tiszta, igaz, őszinte, maradandó, aminek a fénye szerteszét ragyog, hogy ne tévedjünk el. S kérném hozza valamennyiünknek újra és újra a látást, hogy felismerjük, mink van.

Megkaptuk mi ezt mind, gyermekként még tudtuk is, csak tán... útközben elvesztettük. Nem becsültük, vagy az igazi tökéletességet vízbe tettük, elrontottuk, eltékoztunk, s most fáj a szívünk érte.

Ott van, ott lehet minden szóban, mozdulatban, ölelésben, fényben, hangban, illatban, dallamban – óvjuk hát, és adjuk tovább. Kinyit egy másik dimenzióra, és azokkal is összefűz, akik már nem lehetnek velünk testben ezen a karácsonyon.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Feltétel nélküli elfogadás

Az ajándék fogalma gyerekként egyenlő volt számomra azzal, hogy valami olyat kaptam, aminek nagyon örültem. Búgócsiga, hintaló, édesség... Ez az öröm azonban hamarosan elmúlt. Ezt eltörtem, abból kinőttem, és a csokoládék jó íze köddé vált. Nem úgy, mint az a kis manót ábrázoló nyírfakéreg, amelyet 1962 karácsonyán egyik nővéremtől kaptam. Most is itt lóg a polcomon, s ha rápillantok, megmelegsik a szívem, mert visszahozza boldog gyermekkoromat.

Amikor nagybacska lettem, a nagycsaládi karácsonyokra már én is ajándékokat készítettem testvéreimnek és szüleimnek. Akkor éreztem rá az „adni” tán még jobb, de mindenképpen más ízű örömére.

Az iskolai, munkahelyi és ifis ajándékozásnál tudatosan azt tartottam szem előtt, hogy (lehetőleg saját készítésű) személyre szóló legyen a meglepetés. Így árasztottuk el éveken keresztül családtagjainkat és barátainkat feleségem kézművesremekeivel és általam készített videókkal. Hát ezzel is csak csinán! Mára tán megtanultam.

Most a legnagyobb ajándék, amelyet adhatnék szeretteimnek, barátaimnak és mindenkinek, az a feltétel nélküli elfogadás. Ez nagy lecke.

■ GYŐRI ANDRÁS TIMÓTHEUS

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Segítség a segítőnek

Önkénteseket vár a Fébé Segítő Szolgálat

Pál apostol A rómaiakhoz írt levelében (16,1) említi Fébét, a kenkherei gyülekezet hűséges szolgálóleányát (diakonisszáját). A görög eredetű név sugárzót, ragyogót jelent. A karitatív szervezet névválasztását bizonyára az a szándék befolyásolta, hogy az evangélikus diakonisszák Krisztus szeretetét sugározzák.

A Fébé Evangélikus Diakonissza-nőegylet 1924-ben alakult meg Pauer Irma (1879–1929) vezetésével. 1937-től belső szervezeti átalakulás folytán egyesületi keretben folytatódott az egyet szolgálata, Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület elnevezéssel. Ezekben az években a karitatív szervezet már három árvaházat, két leányintézményt, három üdülőt, beteg és súlyosan sérült gyermekek számára két otthonot tartott fenn.

1948 jelentős esztendő volt a Fébé történetében. Addigra világhosszá vált, hogy az egyházzal való kapcsolatot teológiai, igazgatási és vagyonkezelési szempontból erősíteni kell, mert az állam fel fogja számolni az egyesületeket. Ennek a szándéknak megfelelően a szervezet a magyarországi egyetemes evangélikus egyház intézményeként végezte tovább szolgálatát, és minden vagyonát célvagyonként átadta az egyháznak azzal, hogy az a Fébé diakóniai célját szolgálja, és az egyház minden más vagyonától teljesen elkülönítve kezelendő. (Az egyház nem tartotta be a megállapodást, például a bagolyirtási telek felét eladta, a pénz pedig saját céljaira fordította.)

Ebben a formában még 1951-ig munkálkodhatott a Fébé, ez évben számolta fel a pártállam önkénye a karitatív szervezet több mint huszonöt esztendőn át folytatott és egyre terebélyesedő szolgálatát. Az Állami Egyházügyi Hivatal leirata értelmében a diakonissza-anyaházakat is megszüntették.

1989-ben a nagy politikai fordulat, amely egész Európa életére kihatással volt, a Magyarországi Evangélikus Egyházban is lehetővé tette a belső megújulást, a Fébé történetében pedig az újraindulást. A még élő diakonisszák közössége 1990. május 9-én felkérte a lelkesítő teendők ellátására Madocsi Miklós budavári lelkesítő; harminckilenc éves megszokás

után az egyesület hivatalosan is megkezdte szolgálatát.

A Fébé az egyháztól visszakapott piliscsabai telken épített korszerű, családi jellegű otthon súlyosan mozgássérült fiatal felnőttek számára, megfelelő munkalehetőséget és egészségügyi ellátást biztosítva a lakóknak. Az építkezés támogatására létrejött a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület Alapítványa, a foglalkoztatás végzésére a Fébé Szociális és Rehabilitációs Szolgáltató Betéti Társaság, a működtetést nonprofit kft. végezte. Megújult az egyesület Budapest II. kerületében található székhelye, a hűvösvölgyi anyaház, Bagolyirtáson templom és üdülő épült. Sajnos azonban a gazdasági környezet, illetve a szabályozás miatt az egyesület nem tudta fenntartani ezeket az intézményeket, sokszor az egyház támogatására szorult, ami végül odavezetett, hogy egy megállapodás értelmében ezek az ingatlanok 2015-ben az egyházhoz kerültek.

2016-ban új korszak kezdődött. Az egyesület kialakította új arculatát, a diakonissza-létforma meghaladásával az önkéntesség felé fordult. A régi név ki-

egészült a Fébé Segítő Szolgálat elnevezéssel. Honlap, Facebook-oldal, szórólapok segítik a szervezet kommunikációját. Fő tevékenységünk egyházon belül a gyülekezeti tagok támogatása, de segítséget kívánunk nyújtani mindazoknak, akik erre igényt tartanak.

Kiknek és miben szeretnénk segíteni? Egyedülállóknak bevásárlásban, takarításban, kísérésben; családoknak gyerekfelügyeletben, korrepetálásban; rászorulónak ruhát és élelmiszert osztanánk; betegeknek, időseknek segédeszközöket (kerekesszék, járókeret stb.) adunk kölcsön.

Mindezekhez segítőkre van szükségünk, ezért a Fébé önkéntesek jelentkezését várja. A szervezet tevékenységét bárki támogathatja: adományozással; adójának egy százalékával; nyugdíjasok pótnagyi-pótpapi szolgálattal; középiskolás fiatalok az előírt közösségi önkéntes szolgálattal; bárki bármilyen alkalomszerű közreműködéssel (egy látogatás is nagy öröm lehet magányos embereknek).

Akár segítséget kér, akár segíteni tud, kérjük, jelentkezzen!

Fontos, hogy eljusson a hírünk a gyülekezetekbe, hogy szolgálatunk végzéséhez bővüljön önkénteseink köre. A segédeszköz-kölcsönzés már elindult, de szeretnénk egy raktárt és egy adományboltot is megnyitni valahol a városban; ehhez munkatársakat is keresünk. ■

A Fébé Segítő Szolgálat szeretettel várja a segítséget kérők és a segíteni tudók jelentkezését egyaránt.

A szolgálat elérhetőségei:

1021 Budapest, Hűvösvölgyi út 193.;

honlap: febeegyesulet.hu;

e-mail-cím: febe.egyesulet@gmail.com.

Facebook-oldaluk a Fébé Segítő Szolgálat néven érhető el.

Jegyzetlapok

Mennyei biztosító. Kecskemét mellett utazva hátulról nekem jött egy autó. Ütközés előtt próbált kikerülni. A kocsim jobb hátsó részét kapta el, majd nekiment egy oszlopnak. Felvettük az adatokat, megbeszéltük, amit ilyenkor kell, és mehettem tovább a szarvasi „gyógyító” konferenciára ígét hirdetni. Adtam a sofőrnek és utasainak *Híd* magazint, azután feszültségoldásként megkérdeztem az atyafit: „Tudja-e, hogy egy papot ütött el? De ne féljen – tettem hozzá –, nekem hivatalból meg kell bocsátanom.”

Néhány gondolat az eset kapcsán. Hála, hogy nem lett nagyobb baj! Életünk folyamán sérüléseket okozunk, és magunk is sérülünk. Néha nem szándékosan, de „belerohanunk” a másikba, és olykor talán mi magunk jobban megsérülünk. Van, hogy a fék helyett a gázt nyomjuk. Örömhír a bajban: van mennyei biztosítónk, aki előre kifizette a bűneink által okozott kárt. Élünk vele! Működik a spirituális szerviz is, ahol „kipofozzák” a karosszériát. Ha szükséges, a kisebb karbantartás mellett időnként nagy szervizelésben is részesülhetünk, mint például motorcsere, szívcseré.

Hamvas Béla. Egy balatonkeresztúri (balatonberényi) hegyi borpincében Rátóti Zoltán és Huzella Péter irodalmi estjén vettem részt. „Hamvasos” este volt: hegyoldal, őszi színek a naplementében, kandalló tüze mellett profi előadás. Közben borkóstolás, sajt, dió, alma, pogácsa kíséretében.

Egy helyi tanárnő rövid előadást tartott, és mindenkinek adott egy idézetet. Hozzám ez került: „A boldogságot csak az bírja el, aki elosztja. A fény csak abban válik áldássá, aki másnak is ad belőle. Mert amikor bennünket elküldtek, az útra bocsátó Hatalom így szólt: Rád bízok minden embert külön, kivétel nélkül mindenkit, segíts, adj enni, adj ruhát, mindenkire vigyázz úgy, mint magadra, és ne hagyd a sötétségben elmerülni. Amit szerzel, amit elérsz, amit tudsz, amit átél, osszad meg. Az egész világ tied. Szabad vagy a kövektől az éterig. Ismerd meg, hódítsd meg, senki se tiltja, de jaj neked, ha magadnak tartod.”

Elbocsátlak téged is, mint mindenkit: felelős vagy minden emberért, aki veled

él, s el kell számolnod minden fillérrel, amit magadra költesz, minden örömmel, amit magadba zártál, és minden boldog pillanattal, amit magadnak tartottál meg. Most eredj és élj, mert a világ a tied!”
(*A láthatatlan történet*)

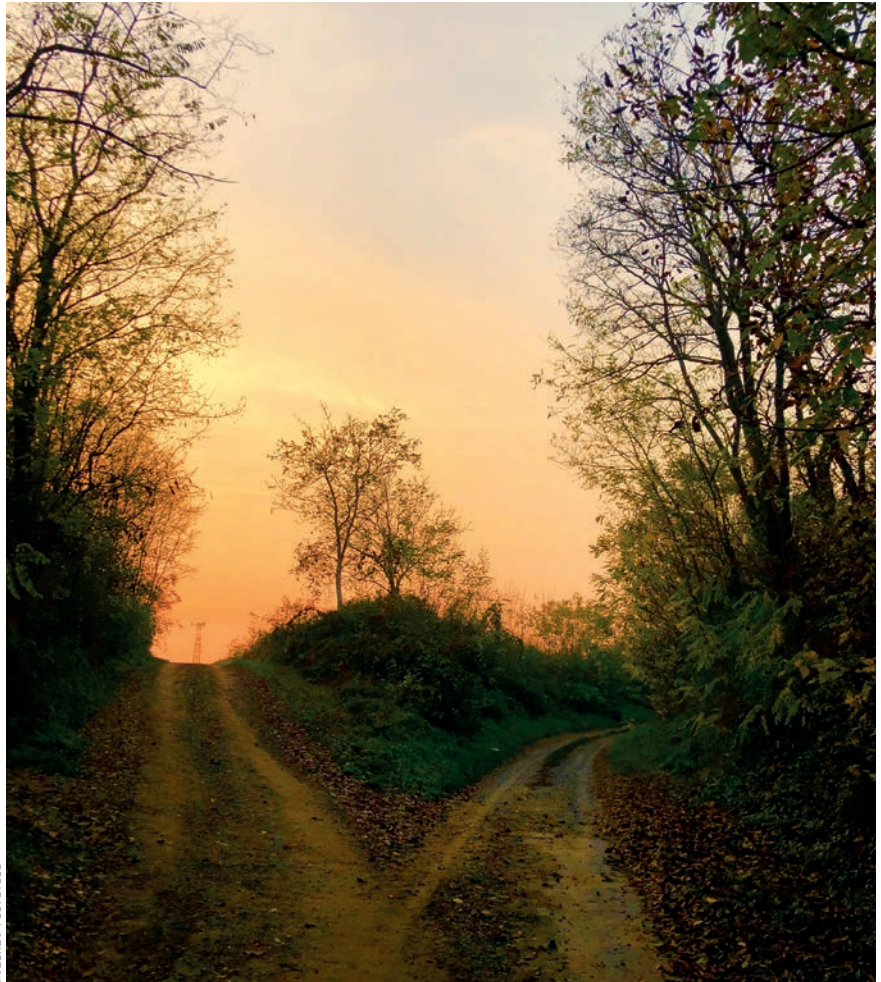
Miután 1945-ben egy bomba elégette Hamvas Béla addigi életművét, ezen a hegyen írta meg *A bor filozófiáját*. „Az ateisták megmentéséért.”

Szívünkbe áradt az Isten szeretete. Evangéliumi körökben gyakran biztatják a még meg nem térteket: „Hozz döntést Jézus mellett!” Nem vagyok rá büszke, de tizennyolc éves koromban én is hoztam egy döntést: nem fogok megtérni, nem kell Biblia, gyülekezet, Isten. Csak azért tudok most erről írni, mert Isten is hozott egy döntést feőlem, és az ő döntése erősebbnek bizonyult az enyémnél. 1978

decemberében szülehettem újjá az ő kegyelméből, a Szentlélek által. A belső, láthatatlan történet úgy kezdődött, hogy fényképész kollégám és barátom Békéscsaba főterén megszólított, menjek vele karácsonyi rockoratórium-próbára. Mivel már nem először hívtott, engedtem neki. Gondoltam, egy zenei próbát kibírok, ott nem kell imádkozni... Aztán egyszer csak a kórusban találtam magam. Az előadás napján pedig házi bibliaórán vettem részt, ott találkoztak néhányan a zenészek, énekesek közül. Minden „térítés” nélkül, egyszerűen, szeretettel fogadtak.

Ezen a délutánon minden megváltozott. Az élő Isten szólt hozzám, elérte a szívemet. A páli ige pontosan leírja, hogy mi történt ott, abban a csabai házban: „...szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adatott Szentlélek által. Mert amikor még erőtlenek voltunk, a rendelt időben halt meg Krisztus értünk, istentelenekért.” (Róm 5,5–6) Dicsőség és hála Istennek! Negyven év telt el követéssel, bukdácsolással, megújulással. Minden kegyelem!

■ SZEVEÉNYI JÁNOS

A SZERZŐ FELVÉTELE

A balatonkeresztúri szőlőhegy

Nevető Sára, bizonyágtevő Zsuzsa

Egy nem szabályos recenzió

Nem tudom úgy olvasni Boda Zsuzsa frissen megjelent, *Nevető Sárak* című könyvét, mintha nem fűzne a szerzőhöz sok évtizedes ismeretség, barátság, a gyermekkor emlékei. Egykori konfirmandustársamról és szerkesztőségi kolléganőmről lévén szó, az elfogultság tagadhatatlan. A recenzióíró bevallottan „pozitív diszkriminációja” azonban csak addig tart, amíg fel nem lapozza a könyvet – merthogy attól a pillanattól fogva olvasó, aki vagy szereti-élvezi-érti és érzi a hitből fakadó sorokat, vagy sem... Nem titok: itt az előbbiről van szó.

E sorok írója rögvest belefeledkezett a könyvbe. A témagazdagság, a történetek színösszege, derűje, lendülete magával ragadott, és kiszakított a külvilágból. Ha van ismérve a jó olvasmánynak, akkor az ez. Ismérve a szerzőt, állíthatom: az áhítatok, igékkel, tanulságokkal teljes jegyzetek nemcsak Istenről, rólunk, hétköznapi embereiről (hőseiről?), hanem hitről, mélységről, feltett-felteendő kérdésekről és megérlelt válaszokról is szólnak.

Zsuzsában – már gyermekkorában is ilyen volt – „sejtszinten” van jelen az őszinte kíváncsiság, az érdeklődés emberek, ügyek, történetek iránt, s nem kampányszerűen, hanem életformaként. Egy közönyös, felszínességgel támadó világban üde színfolt az, aki mer és tud lelkesedni. Nem szavakkal, lájkokkal, hanem úgy, hogy veszi a fáradságot, és megy. Odaül. Felkészül. Kérdez. Meghallgat. Szervez, intéz, és tud örülni a másik örömeinek is. S tud nevetni magán is, ha az kell, hogy együtt nevéssünk vele – ön-magunkon.

Pontosan mindezek lenyomata a *Nevető Sárak*. De lapozunk csak bele! A címadó mellett hús hitmélyítő írást, illetve fordítást tartalmaz a könyv; a szövegek a még hetilapként megjelent *Evangélikus Életben* láttak napvilágot.

„Van-e valami lehetetlen az Úr számára?” – teszi fel a kérdést Sárával és válaszolja meg huszonegy írásban Boda Zsuzsa. Képessége van arra, hogy személyesen szóljon, és egy apró, hétköznapi kiindulópontból ráirányítsa tekintetünket a mögöttes, fontos, rendező, megtartó, éltető Erőre. Jól választ ígét a mondanivalójához – vagy épp egy ige olvasása indít el benne gondolatsort? Talán mindegy is,

mert célja, hogy az olvasó forgassa magában – és kezében – a Bibliát, és érezze meg, micsoda áldott lehetőség, hogy dialógusban lehetünk mennyei Atyánkkal Fiának, Jézus Krisztusnak az emberré létele által.

Erénye még a kötetnek, hogy a rövid bizonyágtételek nincsenek „túlírva”. Nem terjedelmük: tartalmuk a figyelemre méltó. Ott a pont a végén, de... az a jó, ha egy történet bennünk is elindít valamit, tovább él, s arra készítt, hogy figyeljünk, nézzünk körül mi is magunk körül. Nem csodákat fogunk látni... vagy mégis? Hát nem csoda a létezés? A kapottak felismerése és továbbadása? Értjen akár az óceán partján, a szédítő sziklafalon vagy a Balatonon, egy dinnye-zsemle kaland közepette. De egy egér a kamrában is figyelmeztethet arra, hogy minden féltve őrzött dolognál jobban óvjuk a szívünket.

Zsuzsa sokoldalúságának bizonyossága is e kötet. Nemcsak lát, láttat is. Képben is. A szép, színes fotókat ugyanis ő készítette. Tudni való: sokfelé jár, szeret utazni, kirándulni, emlékei közül valók bizonyára az illusztrációk. Tájak, tárgyak, virágok, kőkrisztus, lábnyomok a homokban, napraforgó; e kötetben ember (képen) csak egy csepp kisfiú meg a fotós árnyéka az őszi avaron. Mégis látjuk a kezeket, amelyek gondosan virágot formáltak a kagylóhéjakból, szívet a kavicsokból, vagy mosolygós arcot matricáztak egy kukára. És látjuk azt a Kezet is, amely teremtette mindazt a szépséget, amely a világunk, s megalkotott bennünket is végtelen szeretetével.

Zsuzsa jól látja és hirdeti mindannyiunk Urát, hirdeti a maga mélyen gyökerező evangélikus hitével frissen, derűsen,

Boda Zsuzsa: *Nevető Sárak*. Luther Kiadó, Budapest, 2018. Ára 1490 forint.

mozgósító erővel – igazi „missziói munkatárs”, e téren igen aktív a mindennapokban is, amikor épp nem ragad tollat. Úgyesen bánik az igékkel, asszociációkkal, továbbgondolandó példázatokkal. Felmutat egy világot, ahol „mindig történik valami”. Van szeme az apróságokra, hiszen ezekből áll össze a nagy kép – de nem veszi le szemét a Lényegről, mindig róla van szó, rá mutat: Krisztusra, aki a kezdet és a vég. Aki ott van mindenütt, ahol mi vagyunk.

Személyes kedvencem – s most épp aktuális – „Az Úr fényugarat ad nekem a sötétségben” címet viselő írás. Kiment a biztosíték a lakásban, s a társaság minden tagja zavartan keresgél fényforrást a vaksötétben. Ismerős helyzet. Kell egy mécses, egy gyufa, s a kis láng máris megnyugtatja a sötétben riadt szívű embereket. Isten mindezt megadja, „láthatatlanul is képes a sötétségben utat mutató »gyertyánkat meggyújtani«. [...] Karácsony ideje, Jézus születése ilyen mécses lehet a kiment biztosítékú, sötétségbe borult életünkben. [...] Azt kívánom, hogy minél több gyertya gyúlhasson ezen az idején szent ünnepen is!”

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

EGY PARNÉ TITKOS NAPLÓJÁBÓL

Nyüzsgőék

Nem tudom, hogy van-e már ilyen fogalom, de ha nincs, akkor mostantól lesz: a férjem egy kórus-szédelő. Amikor megismerkedtünk, még rózsaszín ködben úszva, lelkesen hallgattam a beszámolóit arról, hogy falukórus alapításán dolgozik. Hívogat, karvezetőt keres, zongorakísérőt kajtat, és látogatja a családokat, hogy minél többeket személyesen tudjon megszólítani.

Házasságunk első évében már egy kis gyanakvás vegyült az örömömbbe, amikor elmesélte, hogy újabb kórus ötlete merült fel benne, mert kellene egy öko-menikus csapat is, amelyik a környékről hozzánk járna próbálni. Kevésbé tájékozottak kedvéért megemlíttem, hogy egy nem egészen háromezer lelkes kistéleplésen élünk. Egy vegyes kar eleve csodával határos módon jött létre, de hogy fog működni kettő?! Na, de kikeverte! Addig ment, lótot-futott, érvelt, ostromolt embereket, hogy lett még egy kórus.

A harmadik kórust szerinte én akartam. De nekem nem így rémlik. Mindegy is, ez a saját kis gyülekezeti kamarakórusunk. Kicsi, de erős, mint a bors. Ha én alapítottam is, büszkén vállalom. Ám ez sem volt elég. Mire egy pillanatra félre néztem, a férjem már a kijárat felé szliszolt, hóna alatt a gitárjával, és csak úgy a válla fölött szólott vissza: kóruspróbára ment P.-re. Az ötödik kórus világra jött már meg mertem volna jósolni. Latolgtattam a túlélés esélyeit meg a helyszínt, de hogy lesz új kórus, afelől nem voltak kétségeim.

Amikor már térdig jártunk a kórusokban, megbeszéltük (vagy kijelentettem...), hogy azért néha a lelkész családjára is ráférne egy-egy szabad este. Persze nem volt könnyű, mert akkor már volt bibliaóra és gyerekdélután, keresztény önségítő kör és filmklub, fiatal felnőttek órája és – ugye – a sok-sok kóruspróba.

– De kell egy szabadnap. Igenis, kell! – követelöztem. Szerintem joggal.

– Jó – sóhaj. – Legyen, mondjuk, a szerda.

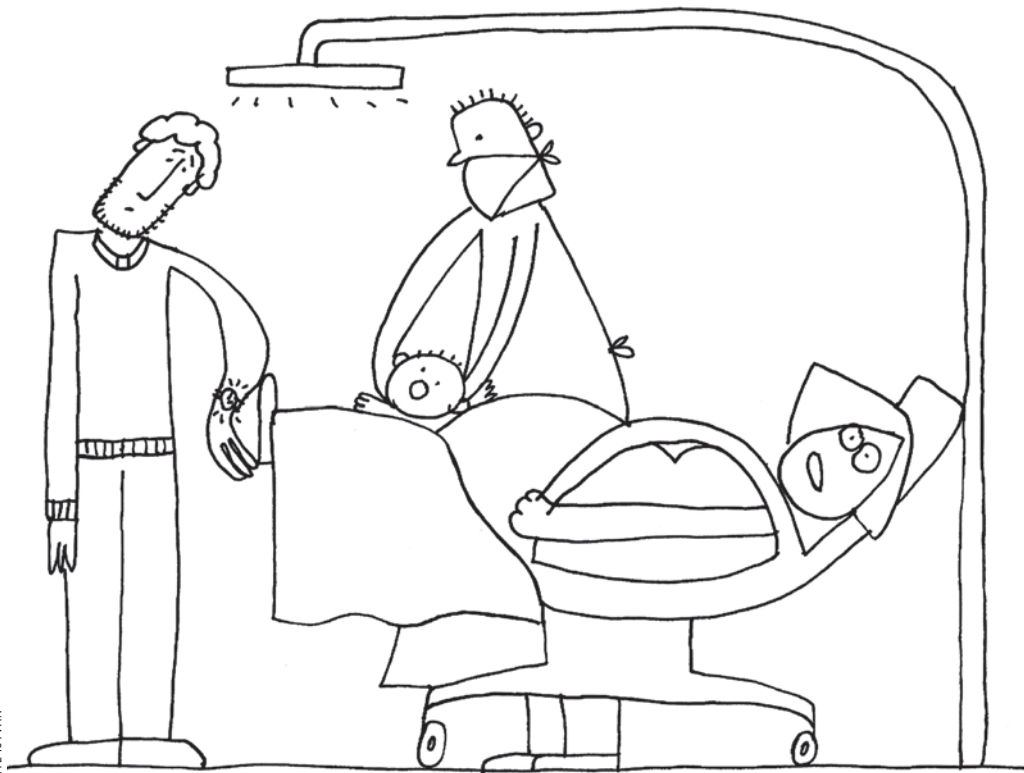
És lőn. Szerdán, de legalábbis szerda este otthon voltunk, és együtt töltöttük

az időt. Kivéve, ha pótolni kellett egy kóruspróbát vagy látogatni soron kívül vagy újságot szerkeszteni. Mert természetesen lett gyülekezeti lapunk és bábcsoporthozánk, és persze olykor vendégek is érkeztek hozzánk.

Mi több, akkoriban kezdett jelezni az első gyerekünk, hogy világra óhajta jönni. „Ó, bárcsak szerdán születne, akkor ráérnék rossz lelkiismeret nélkül vele törődni” – morfondírozott talpig elhivatott férjem.

A szabadnap – akarom mondani: annak terve – pedig tolődött egyik napról a másikra. És igen-igen nehezen sikerült szabaddá tennünk, mert mindig volt ötletünk, hogy mit kellene még elvégezni, és hova kellene még feltétlenül elmenni és milyen kihagyhatatlan programon részt venni. Így a harmadik gyerekünk – kis bizonytalankodás után – egy vasárnap hajnalban érkezett meg erre a világra.

Nagyon fáradt voltam a szülés vége felé, de azért még jól hallottam, ahogy a fér-

RAJZ: LENTE ISTVÁN

Első gyerekünk pedig volt olyan tiszteletudó, hogy ezen a napon szülessen meg, nem téve kárt semmilyen gyülekezeti és énekkari tevékenységben.

A következő tanévtől csütörtökre került a szabadnap. Újabb felfohászokdás: „Ó, bárcsak...” És a második gyerekünk csodálatos módon volt olyan kedves, és egy nevezetes csütörtöki napon jött a világra.

jem megkérdezi az orvost: „Bocsánat, de meddig tarthat ez még el? Nekem ugyanis sietnem kell nyolcra istentiszteletre.”

És a gyerek ebben a minutumban kibuggyant a szabad levegőre. Hajnali hat óra húsz volt. Az istentiszteletnek nem esett semmi bántódása, csak a lelkész hangja volt egy kicsit fátyolosabb a megszokottnál.

■ FÜLLER TÍMEA

Elfér-e a kerekesszék?

Muntag Vince a Kenti Egyetemen

„Angliában az hiányzott, hogy értsenek. Itthon az hiányzik, hogy értse a világ, miért nem érdemes tolni az elektromos kerekesszékemet” – fogalmazza meg benyomásainak lényegét Muntag Vince. A Molnár Ferenc-kutató a Kötőszó blogon megjelent riportnak köszönhetően jutott ki Canterburybe, a Kenti Egyetem European Theatre & Dramaturgy elnevezésű mesterszakára. A cikk nyomán pénzgyűjtési akció indult, hogy elvégezhesse álmai képzését. Egy év után rengeteg tapasztalattal és tudással felvértezve jött haza, hogy itthon ott folytassa, ahol abbahagyta: doktori képzéssel és akadozó hétköznapokkal.

Kutatása előtt Vincének meg kellett találnia azt a segítőtársat, aki elkíséri őt Canterburybe, és ott tartózkodása alatt az ügyes-bajos dolgait intézi. „Nem tudtam, hogy milyen csapat nyitok meg ezzel a felhívással. A Kötőszó-cikk megjelenése napján és utána öt napig nyolc-tíz e-mailt kaptam, aztán két héten át három-négyet azoktól, akik gondolónak jelentkeztek nálam. Rengetegen akarnak szabadulni a magyar közegből” – emlékszik vissza Vince.

A megfelelő személy kiválasztásakor nem a szakmai felkészültség volt az elsődleges szempont, hanem az illető személyisége: „Engem ellátni nem különösebben bonyolult, ráadásul tudom a saját testemet a segítő perspektívájából definiálni és pon-

tosan elmondani, mikor mi a teendő. Ezért nem a know-how volt a lényeg, hanem az, hogy kívül akarok inkább együtt élni: akiben megbízom annyira, hogy kezelje a pénzem, és mosson rám.” Vince ezeket a szempontokat szem előtt tartva talált rá R. Nagy Jánosra, akivel hamar összebarátkoztak, mert kiegészítik egymást. A személyi feltételek mellett szükség volt a gondozó egyéves fizetésének előteremtésére is. A pénz „hektikusan, de szépen gyűlt” – mondja Vince, és rögtön hozzá is teszi, hogy a szükséges összeg felét egyetlen adományozó, Énekes Dániel bocsátotta rendelkezésre. Amikor végül összegyűlt a pénz, az Eötvös Loránd Tudományegyetem felajánlotta, hogy megtoldja, Vince így még jobb ajánlatot tehetett le János elé.

Tejben-vajban Angliában

Egy mozgássérült egyetemi hallgató számára a körülmények legalább annyira fontosak, mint a szakmai-tanulmányi szempontok. A körülmények, amelyek biztosítják – vagy nem – azt, hogy a szakmájával és a tanulmányaival tudjon foglalkozni ahelyett, hogy elfér-e a kerekesszéke azon az úton, ahol haladnia kell, vagy hogy le tud-e zuhanyozni. Vince tapasztalatai alapján leginkább ebben ragadható meg a két ország közti különbség. „Angliában tulajdonképpen pihentem egy évet, mert csak azzal foglalkozhattam, ami inspirál, és amihez értek. Mert ezt olyan környezetben tehettem meg, ami, habár új volt, technikailag rendkívül kényelmes, ezért számomra pihentető. Úgy voltam vele, hogy tulajdonképpen erőt gyűjtök ahhoz, ami utána Magyarországon vár rám. Ez elsősorban nem azt jelenti, hogy itthon rossz, ez nem a »bezzeg Nyugaton« mantra. Inkább azt jelenti, hogy itthon van egy aktív közegem, amiben kezdeményezőként veszek részt. Canterburyben pedig úgy éreztem, mintha vákuumba kerültem volna.”

Persze nehéz lenne figyelmen kívül hagyni a két ország közti különbséget – már ami az akadálymentesítés állapotát illeti: „A speciális szükségletű embereknek elvben a teljes apparátus a rendelkezésükre áll emberben és anyagban, vagyis technikai eszközökben egyaránt. Az intézményekben az erre vonatkozó felelősségvállalás teljesen alapvető. És ez csak közvetve pénzkérdés: kétségtelen, hogy ennek súlyos költségvonzatai vannak, ez viszont azt és csak azt jelenti, hogy ennyivel megdrágul az infrastruktúra egésze. Mielőtt ezt idealizálnánk, érdemes a hozzáállás mélyén észrevenni a kapitalista alap gondolatot: az angol társadalom érdekből megtanult szolidárisnak lenni, mert rájött, hogy ez – gazdaságilag is – megéri. Rosszmájúbban fogalmazva: senki nem kockáztatja azokat a perket és sztrájkhullámokat, amelyek ott ténylegesen fenyegetnének diszkrimináció esetén. Helyette viszont többmillió ára

van az egyetemi tanulásnak, tehát köke-mény verseny folyik az ösztöndíjakért, amelynek során a pályázat meghirdetője nagyon megvágogatja, hogy kit támogat. Ugyanez a helyzet a segítőszolgálatokkal: nekem azért nem volt esélyem helyben embert fogadni, mert csak brit állampolgároknak jár ehhez támogatás. Az ideológiai tanulás fogyatékosügyben, ami az angoloknál idáig vezetett, alig negyven éves – ennek utánanéztem. Gyermeteg lelkesedéssel, bizonyos kényszerességgel bizonygatta felém az egyetem, hogy hányféle eszközzel tud nekem segíteni. Nekem azt kellett megtanulnom, hogy éljek a lehetőséggel, és ne elégedjek meg a kivitelezhetőség minimumával, hanem kérjem a kényelmes, teljes megoldást. Nehéz volt átállnom. Nem vagyok hozzászokva, hogy ilyen mértékben a kényelemre legyenek a dolgok. Tulajdonképpen tejben-vajban fürödtem” – emlékszik vissza az angliai körülményekre Vince.

Az idegenek mindig idegenek maradnak

Vince egész eddigi életében alig volt egyedül, ezért aztán az új helyzetben – mint mondja – rengeteg gondolkodnivalója volt. Az első néhány hónapban a nyelvi és a földrajzi környezet feltérképezése vette el a legtöbb energiát, következképp a kollégium-egyetemkönyvtár tengely mentén élte az éle-

tét. Egy koedukált kollégiumban lakott, ahol a szobák jelentős része alkalmas mozgássérült hallgatók fogadására. Az együttélés szempontjából a legnagyobb kihívást az jelentette, hogy BA-sokkal (*Bachelor of Arts: bölcsész – a szerk.*) lakott együtt, akik nem tudtak főzni, és mindent odaégettek a konyhában. Közösségi életet – elsősorban a nyelvi nehézségek miatt – nem igazán élt, habár ki tudta fejezni magát, és kocsmázní is próbált a szakársakkal.

„Az angolsághoz kötődő közkeletű sztereotípiákból egyetlenegy tudok visszaigazolni: politikai korrektség ide, gyarmatosítás utáni lelkiismeret-furdalás oda, az idegenek mindig idegenek maradnak. Én Canterburyben fizettem egy nagyon komplex szolgáltatásért, amit egyetemnek hívnak, és ezt megkaptam. Se többet, se kevesebbet. Ez nem jelenti azt, hogy ők a multikulturalizmusukat ne gondolnák komolyan. Csak azt, hogy nyolc hónapomba került a téma-vezetőimmel közös referenciákat találni. A szakmai munkám olyan volt, mint egy pszichoterápia: a szakdolgozatomhoz le kellett fordítanom angolra a *Játék a kastélyban* című Molnár Ferenc-vígjátékot, és az alapoktól újra kellett tanulnom a szakmai írást. Felmérhetetlenül tanulságos volt és irgalmatlanul kimerítő.”

Vince összefoglalóul elmondja: „Leginkább a két világ közti kapcsolat hiányzott. Annyira nem tudtam összeegyez-

tetni a kettőt, hogy nem tudtam eldönteni, melyik vagyok én. Az is hiányzott, hogy kint jobban értsenek, elemibb szinten. Hogy ha mondok egy szót, lássam a szemén, hogy ugyanarra gondolunk. Itthon az hiányzik, hogy értse a világ, miért nem érdemes tolni az elektromos kerekesszékeimet. Ez kiélestitte bennem a politikai attitűdöt, nem konkrét kérdésekben, hanem abban, hogy meg tudom fogalmazni, milyen ügyekben mit kellene, lehetne csinálni. Azt is rendkívül érdekesnek találom, hogy a magyar politikai ellenzék miért találta meg mostanában – az otthon ápolástól kezdve a tömegközlekedés akadálymentesítéséig – paradigmaként a mozgássérültséget. Mintha a társadalom magára is bennülként tekintene.”

Hogyan tovább itthon?

És hogy mi vár Vincére Magyarországon? Egy megírandó diplomamunka, egy elvégezendő doktori képzés és további küzdelmek az önálló életben. És itt nem elsősorban a politikai éleslátással járó küzdelmekről, hanem a konkrét fizikai mozgástér szűkösségéről van szó; és arról, hogy most már tudja, milyen legyen a fürdőszobája, és szeretné itthon berendezni a maga Canterburyjét. Ez most vágyalomnak tetszik, ahogyan másfél évvel ezelőtt a kiutazás is annak tűnt.

■ LABORCZI DÓRA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

A kis Mirjam karácsonya

Sok éve történt ez az eset, amelyet most elmesélek nektek. Nem is olyan fontos a szereplője, hogy könyvekben emlékezzenek meg róla, hiszen csak egy kislány. A történetek nagyjából fiúkról és férfiakról, királyokról és háborúkról szólnak akkoriban, erős, egészséges emberekről, akik nagy dolgokat vittek végbe, nem pedig szegény, félárva gyerekekről, akik egyik napról a másikra tengették életüket egy aprócska faluban. A régmúlt kódébe vezetett volna tehát a kis Mirjam története, ha nincs ott valaki, aki éppen az ilyen egyszerű, hétköznapi emberek miatt született erre a világra.

De bizony, éppen ott élt a kis Mirjam a betlehemi legelők mellett egy szegényes, kicsi viskóban az édesanyjával, akinek szép, fiatal arcát már beárnyékolta a gond. Egyetlen gyermeke született, mielőtt a férjét elveszítette, a szülei házába sem térhetett vissza, mert azok annyira el voltak adósodva, hogy nem tudták támogatni a megözvegyült fiatalasszonyt. Ráadásul amikor a kisleány járni kezdett, kiderült, hogy az egyik lába valahogy nem úgy működik, ahogy kellene. Sántított az árva, nehezen lépegetett. Az édesanyja sokat sírt miatta.

„Mi lesz belőle, ha velem valami történik? – kérdezte inkább csak úgy önmagától, mert nem nagyon volt, akivel megoszthatta volna a gondjait. – A sántákat senki sem szereti, a betegeket mindenki elkerüli. Azt emberek gyanakodva néznek ránk, azt hiszik, az Úr büntetése van rajtunk. Szegény kislányom, ha megnő, nem fog férjet találni sem, egész életében koldulásból él majd. Istenem, hogy ezt kellett megélnem!”

De a kislány – kacskala láb ide vagy oda – jókedvű kis teremtmény volt, vidám kacagása messze zengett, és így azért néhányan mégis szerették. Nem annyira a gyerekek, hiszen velük nem tudott együtt futkosni,

játszani. Nem is az asszonyok, mert ők meg el voltak foglalva a saját maguk sokféle tennivalójával: gabonát őröltek, vizet hordtak, ételt és ruhát készítettek a családjuk számára. Bizony, a pásztorok lettek Mirjam kedves pajtásai.

Igaz, ez nem volt valami nagy dicsőség, hiszen a pásztorok megvetett népek voltak. Nem tudták megtartani az ünnepnapokat, mert a jószág akkor is enni kért, fejni azokon a napokon is kellett. A moszkodási szokásokra sem volt módjuk precízen odafigyelni, mert az állatok őrzése közben csak kevés idejük maradt másra. Az otthonuktól távol élő, szegény emberek voltak, többnyire család nélküliek; nyomorúságos életükben egy kis vigasz volt az örökké derűs kis bicebóca leányka.

Kedveskedtek is neki, ahogy tudtak. Hol egy kicsi bárányt dédelgetett naphosszat a gyermek, hol az öreg, szürke csacsin csücsülve kísérté a mezőre a nyáját. Furulyázni tanult a juhok őrzőitől, meg meséket hallgatott a régmúlt időről. Legjobban a Dávid királyról szólókat szerette, hiszen az is csak olyan pásztorforma gyerekként kezdte, és lám, milyen hős, milyen nagy király lett belőle.

Az öregek mindig meg is mosolyogták keserédesen a kis álmódózót. Tudták, nem valami sok lehetőség vár egy ilyen sántikáló árvára, hacsak csodát nem tesz az Isten. De hát az meg szinte lehetetlennek tűnt. Hosszú évek teltek el anélkül, hogy akár csak egy próféta, egy látó ember szólt volna az Úr nevében. Az élet meg nehéz. A kislány azonban ebből mit sem értett. Szerették, és ez jó volt nagyon.

Míg gondterhelt édesanyja kalászt szedegetett, vagy gazdagabb családokra mosott, neki csupa mulatság volt a napja a nyáj körül. Éhét elűtötte bogyókkal, édesgyökérrel. Néha egy kis sajt, túró is akadt. Esténként, mire hazaért, frissen fejt, langyos tej fehér habjától volt maszatos a szá-

ja széle. Neki nem fájt az élet. Inkább csak bosszúság volt a gyöngye lába is, nem gond. Néha el is veszítette a mankóit, amelyekre támaszkodott, annyira nem érdekelte. Aztán egy öreg apóka a két mankóra szép kisbárányokat faragott, így a kislány már jobban vigyázott rájuk. Attól kezdve szinte dicsekedett velük. Mindenkinek megmutatta míves kincsét, még hitte, hogy mindenki vele örül. Igazi gyerek volt.

Aztán eljött a tél, hamarabb lett este, és a mező fölött, a hatalmas, mélykék égen milliószám fényltek a színezüst csillagok. A kis Mirjam éppen hétesztendős lett akkoriban, és mint minden ekkora gyerek, ő is alkudozott az édesanyjával. „Miért kell ilyen korán hazajönnöm? Nem maradhatnék, amíg beterelek a nyáját? Még fejni se maradhattam. Olyan rossz ilyen korán hazajönni. Itthon nem történik semmi este!”

Az édesanyja szomorúan hallgatott. Ugyan mi is történe még este? Drága az olaj a mécsesbe. Nem égethetik fölőselegesen. Meg aztán ő maga olyan fáradt sötétedésre, hogy legszívesebben eldőlné

aludni. Ez a kis csacsogó tartja ébren a meséivel, amelyek olyan kedvesek, vidámak. Mégis belealszik a mesékbe, hiszen egész nap dolgozott, hogy eltartsa kettejüket. A kicsi nem is tudja, mekkora adók vannak. És ki tudja, mit talált ki megint a császár? Ez a népszámlálás is felkavarja a kedélyeket. Talán még több lesz a fizetnivaló, szigorúbb a törvény, több a sanyargató.

Miközben errefelé jártak a gondolatai, a hosszú hallgatást beleegyezésnek vette a kislány, és nem kunyerált tovább. Csöpp takarója alatt összegömbölyödve békésen elaludt.

Másnap este azonban hiába várta őt az anyja. A sötétség úgy borult a tájra, mint egy hatalmas búra. Az éjszaka mégis valahogy világosnak tűnt, valószínűtlenül fényesnek és megnyugtatónak. Amikor a szegény asszony már nem bírta tovább a tehetetlen várakozást, útra kelt megkeresni a gyermeket. Rajtossa morzsolta a nagykendője szélét, míg a mezőn keresztülvágott a juhok karámja felé. Azt gondolta, hogy ott találja majd a kislányát a pásztorok között, akik a maguk faggyúszerű nyomorúságával együtt is jó emberek. Talán már fejnek, közben történeteket mesélnek, ahogy szoktak.

De most senki fia nem volt a karám közelében, sőt még egy árva juh sem. Az édesanya meglepődött, maga sem tudta, merre induljon tovább, aztán a messzeségben egy kis tüzet pillantott meg, hát arra vette az irányt. Ahogy közelebb ért, az égő rőzsekupac fényénél már látta az álmosan összekucorodott birkákat, mellettük azonban csak egy kislegény tüsténkedett. Azt is épp csak futtában kapta el a jóasszony.

– Jaj, de megijesztett, néném! – nevetett a fiú. – Bár ma este már nem volna szabad semmin sem csodálkoznom. Olyan csuda dolgok történtek itt. Magam sem értem, csak érzem, hogy igaz. Igaz kell, hogy legyen. Megszületett a Megváltó, az Úr Krisztus, és éppen itt, a mi kis falunk közelében. Istállóban van bepólyálva, azt mondták a fényes, szép angyalok. Oda siettek el a többiek is, magam is oda igyekszem. Jöjjön velem, ha teheti! Ilyet még nem látott emberi szem, aminek mi most a tanúi lehetünk!

– És Mirjam? Az én kisleánykám is velük ment? – kérdezte reszkető hangon az anyja.

– Hogy velük-e? – nevetett a fiú. – Ő indult el legelébb. Felkacagott, mikor mi még meg se tudtunk mukkanni az ámulattól, és azt mondta: „Menjünk el mi

is egészen az istállóig! Nézzük meg a kisdedet!” És már bicegett is. Aztán Áron bátyánk feltette a csacsira, hiszen nem tudja az a gyermek a suta lábaival megtenni azt a nagy utat. Mi, többiek meg valami ajándékokat kajtattunk. Tejet, túrót, vajacskát, ki amit tudott. Én meg ezt a kis báránybőr kucsmát kerestem, hogy milyen jó meleg lesz a kisdednek. S hát nem a fejem alatt volt?! Alig akadtam rá.

bárány van rajta. Olyan kedves, hogy már a nézésétől szebbet fogsz álmodni. Játshatsz is vele, ha megnőttél. Én is nagyon szerettem, biztosan te is örülsz neki. Ide teszem a kis jászladhoz.

A kisbaba elcsendesedett. Fejecskéjét kicsit oldalra billentette, és elaludt. Apja, anyja szelíd mosollyal nézték, nem tudtak betelni vele. A vendégek meg mozgolódni kezdtek, mint aki indulni készül. Csak a

RAJZOK: BÓDI KATALIN

Az asszony már mosolygott. Szinte látta maga előtt a kislányát. Pirosposzsgás, nevetős arcát, apró termetét, a két karját a cifra, faragott mankócskán, ahogy siet, mindig siet velük.

Menek hát ők is a többiek után. Szinte futva, tele szívvel, reménységgel. Nem volt messze az istálló. Aprócska vályogkunyhó volt, kidőlt-bedőlő falú, kopott, nádfedeles. De egy csillag épp úgy ült a tetején, mint valami nagy, fényes madár a fészken. Ragyogása óvón borult rá. Nyitva volt az ajtó. Hogy is csukódhatott volna be, amikor ott kukucskált befelé mind a sok pásztor, öreg és fiatal, ki mosolyogva, ki könnyeit nyelve!

Benn gyereksírás, aztán csilingelő kacagás csendült. A kis Mirjam hangja.

– Ne sírj, babácska! Ne ríj, kicsi drága! Tudom én, mi a bajod. Nem tudsz te még vaját, túrót enni. Játéknak örülnél, ugye? Nézd csak, neked adom az én szépséges mankómat. Áron bátya faragta. Látod, kicsi

kis Mirjam állt még egy pillanatig, aztán gyengéden végigsimította a kezével az egyszerű pólját.

Ahogy megfordult, és megpillantotta az ajtóban az édesanyját, széttárt karokkal futott hozzá.

– Láttad, anyácskám, milyen szép kicsi gyermek? Milyen nagyon jó lenne nekem is egy kistestvérke!

De nem tudta folytatni, mert az anyja felzokogott, két tenyerét tartotta a szája elé, hogy ne csapjon lármát.

– Kislányom! A lábad... Már nem beteg a lábad... Ó, Istenem! Hatalmas Örökkévaló!

És akkor már ott állt körülöttük a sok mosolygó pásztor, ott állt József is, és mindnek könny szökött a szemébe, mert látták, milyen bőkezű az Isten. Hogyan fogadja el a mi szegénységünkől fakadó ajándékainkat, és hogyan ad többet – ingyen és magától értetődően – annál, amit valaha csak elképzelni tudtunk volna is. ■

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ŐRBOTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Kedves Olvasóink! Az *Evangelikus Élet* szerkesztősége december 18. és 2019. január 1. között zárva tart. Nyitás január 2-án. Az *Evangelikus Élet* ez évi utolsó lapszáma december 30-i dátummal, a 2019. évi első szám január 13-i dátummal jelenik meg. Ára változatlanul 600 forint.

Ünnepi nyitvatartás. Kedves Vásárlóink! A Luther Kiadó könyvesboltja az adventi időszakban hétfőtől péntekig 9–17 óra között, december 15-én, szombaton 9–13, december 19-én, szerdán 9–18 között tart nyitva. December 24-től 2019. január 13-ig leltározás miatt zárva tartunk. Nyitás január 14-én, hétfőn. Szeretettel várjuk Önöket boltunkban, címünk: 1085 Budapest, Üllői út 24. Webáruházunk: Bolt.lutheran.hu; e-mail: kiado@lutheran.hu; telefon: (+36) 1/411-0385, (+36) 20/824-5518.

A Csikvándi Evangélikus Gyülekezetért Alapítvány köszöni támogatóinak adójuk egy százalékát. A befolyt összeget hittanós gyermekeink kirándulására fordítottuk.

KÖTŐSZÓ

Evangelikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Téli szünet az országos irodában. Tájékoztatjuk egyházközsegeink, intézményeink vezetőségét és tisztelt partnereinket, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája a téli időszakban december 24. (hétfő) és 2019. január 4. (péntek) között zárva tart, az ügyintézés ez idő alatt szünetel. Az első munkanap január 7., hétfő a szokásos munkarend szerint. Ezúton kívánunk minden kedves testvérünknek és partnerünknek áldott karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendő!

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 17.30-kor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.) a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. A december 16-i alkalom témája: *A prior köszöntése és a 29. teremtési ünnep előkészítése* (prof. Széchezy Béla József evangélikus lelkész, apát). A teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorai) istentisztelet igehirdetésének a témája: *„A szívnek teljességéből szól a száj.”* (Lk 6,45) A szolgálatot Réz-Nagy Zoltán, a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend priorja, az Evangélikus Hittudományi Egyetem lelkésze végzi. Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és érdeklődő barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Apróhirdetés. Budapesti praktizáló orvosnő szeretne megismerkedni humán érdeklődésű középkorú úrral. Telefonszámát várom: 1/312-2669.

**Hallhatóan
evangelikus!**

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Egymásra találtak

Beiktatták hivatalába Pápai Attilát

Ünnepi istentiszteleten iktatták be lelkészi hivatalába november 24-én Pápai Attilát a gyulai evangélikus templomban. Az alkalom közgyűléssel zárult, amelynek keretében számos egyházi és világi méltóság mondott köszöntőt. Gyula város jókívánságait Görgényi Ernő polgármester tolmácsolta.

Nagy Zoltán békéscsabai evangélikus esperes iktatási ígihirdetésében kiemelte: mára megtörtént az ideküldött lelkész és a gyülekezet egymásra találása. Ismertette azt is, hogy bár a hivatalos rendhez alkalmazkodva egyetlen iktatott lelkésze van a gyülekezetnek, küldetésének teljesítésére Pápai Attila nem egyedül érkezett Gyulára. A szolgálat mindennapjaiban mellette van hűséges segítőtársa, felesége, Pápai-Tóth Orsolya.

A Lukács evangéliuma 10. fejezete első versének üzenetére felépített ígihirdetése után Nagy Zoltán átvette a lelkészi meghívólevelet a gyulai gyülekezet elöljáróitól annak bizonyosságaként, hogy készek elfogadni Pápai Attilát a gyülekezet lelkészének. Miután erre maga a jelölt is vállalkozott, átvehette a megbízólevelet. Nagy Zoltán esperes mindeközben arra hívta fel a figyelmét, hogy feladatait ne kényszeredetten, hanem örömből, ne haszonlesésből, hanem odaadóan végezze, sose uralkodjon a reá bízottakon, de legyen a példaképük. A gyülekezetnek pedig azt tanácsolta, fogadják szeretettel a lelkészüket, tiszteljék és becsüeljék, állhatatosan hallgassanak minden szavára.

Ezt követően különböző keresztyén felekezetek és gyülekezetek lelkészei kérték Isten áldását Pápai Attilára.

A frissen iktatott pásztor János evangéliumának 15. fejezetéből olvasta fel választott ígihirdetési alapigéjét, majd elmondta, hogy egészen különleges módon készülhetett fel a mai ünnepségre. Egy nappal korábban ugyanis a „lila” iskolában adódott két lyukasórája, amelyet arra használt, hogy hazaszaladt, és lefestette az egyik templomajtót, amely már igen viseltes volt. Miközben kente a lakkot, János evangélista szavait forgatta szívében. Azon gondolkodott, mekkora beteljesült öröm már az is, hogy Isten ígéjének hirdetésére készülhet, és egyben valami hasznosat is tehet azért a gyülekezetért, amely a lelkészévé fogad-

ta. Aláhúzta: az elmúlt esztendő megerősítette abban, hogy Gyulán barátokra lelt. Nemhogy megszokta a várost, de meg is szerette. Úgy érzi, a közösség befogadta.

FOTÓ: RUSZNYÁK CSABA

Ezek után elsőként Görgényi Ernő, Gyula város polgármestere köszöntötte a hivatalába beiktatott lelkészt. Tamási Áron szavaival azt kívánta neki és a feleségének, hogy leljenek otthonra Gyulán, majd a város polgáraként Gyula város történetével, múltjával foglalkozó könyvekkel ajándékozta meg az ünnepeltet.

A református gyülekezet nevében Baráth János lelkész gratulált lutheránus kollégájának, biztosítva őt arról, hogy a kálvinistáknál mindig barátok között lesz. Liska András evangélikus egyházmegyei felügyelőként szólt a beiktatottnak, és kifejtette: immár több mint egyéves gyulai

szolgálatát alatt sok jót tapasztaltak meg vele kapcsolatban, személyében rendkívül nyugodt és békés természetű embert ismerhettek meg.

A lelkésznek Nagy Zoltán békéscsabai evangélikus esperes, Perlaki Csaba gyulai baptista presbiter, a nyírségi evangélikusok nevében Pápai-Tóth Orsolya nagymamája, önként jelentkezőként a hajdúszoboszlói protestánsok delegátu-

sa, végül Sáfár Gyula egyházközségi felügyelő is gratulált.

Pápai Attila a baráti befogadásért mondott köszönetet a gyulaiaknak, a Karácsonyi János Katolikus Gimnázium vezetésének, a Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltárának, az Erkel Ferenc vegyes karnak, Elek város polgármesterének, valamint az ottani evangélikus híveknek és nem utolsósorban Nagyszénás községnek, ahonnan lelkészi szolgálata elindult. Az ünnepélyes iktatás állófogadással zárult az Erkel Ferenc Művelődési Központban.

■ G. K. E.

Forrás: Gyulai Hírlap

Megerősítő családi nap Sopronban

Kellett némi erő ahhoz, hogy november 24-én, szombaton a télies hidegben valaki otthonról elinduljon Sopronba, a Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskolába a Soproni Egyházmegye missziói és családi napjára. Persze ez nem baj, hiszen a nap témája éppen a megerősítés volt.

A meghívón egy gallyat magasba emelő hangya, az áhítatokon, programokon kivetített háttérképen pedig egy ön-magánál sokkal nagyobb fűszállal repülő katicabogár jelezte: van, amikor arra is képesek vagyunk, amire kevésnek tűnik az erőnk.

„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem” (Fil 4,13) – hirdette a Varga Tamás missziói és Plöchl Ildikó ifjúsági felelős által szervezett nap motója. Erről a megerősítésről szólt Simon Attila, a Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium iskolalelkésze is bevezető szolgálatában,

majd erről tartottak előadást a meghívott vendégek: Weltler Gábor lelkész bibliai, dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem korábbi rektora, illetve gyakorlati tanszékének vezetője gyakorlati teológiai, dr. Korányi András, az egyetem egyháztörténész-professzora pedig egyháztörténeti szempontból vizsgálta a kérdést. A napot végigkísérte a Szivárvány együttes zenei szolgálata.

Az előadások közben a legkisebbeknek kézműves-foglalkozást tartottak, a konfirmandusok – azaz megerősítésre várók – csapatának pedig a két helyi gimnázium iskolalelkészei, Simon Attila

és Hegedűs Attila mutatták meg a líceumot, illetve az Eötvös József Evangélikus Gimnázium, Egészségügyi és Művészeti Szakgimnáziumot.

Ebéd után kis csoportokban beszélgetve lehetett elmélyíteni a délelőtti előadások üzenetét, eközben a gyerekeket és a fiatalokat különféle játékok várták. A kicsik megnézheték a gyóriek bábelőadását, a fiatalok és a felnőttek pedig a provokatív című *Szólj be a papnak!* programon vehettek részt. Henczel Szabolcs szanyi plébános és Hegedűs Attila iskolalelkész vállalta, hogy akár kínos, kellemetlen kérdésekre is igyekeznek őszintén válaszolni.

A napot Tóth Károly soproni evangélikus lelkész szolgálatával úrvacsorás istentisztelet zárta.

■ HEGEDŰS ATTILA

A találkozás öröme

Egyházmegyei családi és missziói nap Bonyhádon

A bonyhádi evangélikus gyülekezet és a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános Iskola vezetői álmodták meg azt a programsorozatot, melynek első alkalma november 17-én délután volt a gimnázium atlétikai centrumában. A szervezők a Tolna-Baranyai Egyházmegye gyülekezeteit szólították meg. Mintegy kétszázötvenen fogadták el a meghívást.

A közös istentisztelet igehirdetésében Sefcsik Zoltán szekszárdi lelképásztor az igei mottót járta körül: „Az örvendező szív megszépíti az arcot...” (Péld 15,13a)

A következőkben korosztályonkénti programok széles választéka várta a résztvevőket. A fiatalok fizikai és szellemi ügyességüket próbálhatták ki. A *Ninja Warrior* mintájára berendezett pályán ügyességüket és bátorságukat, míg Hajdúch-Szmola Patrik pécsi lelkész kvízzjátékában tudásukat teheték próbára. A legkisebbeknek Bottyán Alexandra és Mándityné Jenei Dóra óvónők szerveztek kézműves- és táncszínházprogramot.

A felnőttek öt különböző helyszín közül választhattak. Kasza Gábor györkönyi lelkész az igehirdetésben elmondottakat gondolta tovább bibliakörben, dr. Hegedűs Éva főorvos a művészet – a képző-, a

zeneművészet és az irodalom – példáival vizsgálta meg a családi közösség jellemzőit, Móser Zoltán fotóművész pedig saját kiállításán kalauzolta végig az érdeklődőket. Kecskés Éva tanárnő a nagyszülőség témakörét járta körül a vele beszélgetőkkel, míg a Charis kamarakórus tagjai az elcsendesedésre vágyókat várták taizéi énekekkel, gondolatokkal, imádságokkal, áldásokkal.

A szabadon választható programok után *Amor vitae – Az élet szerelme* címmel Kató Hajnalkának, a Nemzeti Színház és a Magyar Versmondók Egyesülete közös szavalóversenye győztesének előadása következett, amely Móser Zoltán és Vörös István *Száz és egy* című könyvéből született. Az ifjú versmodó a barátainak népzenei kíséretével, fotók és versek segítségével hozta közelebb az élet fordulópontjait

a csecsemőkortól százéves korig. Végül az egykor Bonyhádon tanuló fiatalokból alakult Keresztmetszet együttes koncertátváltata zárta le a nap programját, majd Aradi András esperes úti áldásával indulhattak haza a mindvégig kitarókat.

Mint György Ferenc, a vendéglátó egyházközség felügyelője megerősítette, a következő egyházmegyei családi és missziói nap jövő év április 13-án lesz, ugyancsak Bonyhádon.

■ ARADI ANDRÁS

Ugyanazt látjuk, de másként

Nagy Zoltán neurológus előadása a budavári szabadegyetemen

Vajon miként reagál ugyanazon festmény látványára a képzőművészetek területén pallérozott ember agya, és miként egy laikusé? Egyáltalán: érzékelhető lehet a különbség a kettő között? Ezt az izgalmas kérdést járta körül a budavári evangélikus szabadegyetemen november 12-én tartott remek előadásában dr. Nagy Zoltán, a neurológia tudósa.

Az alkalom házigazdája, Fabiny Tamás elnök-püspök ezúttal bevallottan gondban volt, amikor az ember idegi működésének témájához illeszkedő igét keresett a Bibliában. Ezért inkább a 27. zsoltár 4., Isten szépségéről szóló versét választotta. Az Úr eme szokatlan megközelítése arra is utal, hogy a művész része a teremtett világnak, és a szépségre vágó s ezt a művészeti alkotásokban kereső ember mindenkor Isten kertjében érzi magát. A szépségben Istenre bukkanhatunk, ez az esztétika legmagasabb foka – mondta bevezető áhítatában Fabiny Tamás.

Mindannyian vágyunk a szépség megértésére, így aztán nem is lehet csodálkozni azon, hogy bölcsészek és neurológusok együtt kezdték el kutatni a művészeti alkotások agyi befogadásának mechanizmusait – kezdte *Neuroesztétika, a festmények befogadásának neurobiológiája* című előadását Nagy Zoltán, az Országos Pszichiai és Neurológiai Intézet nyugalmazott főigazgatója, a Semmelweis Egyetem professor emeritusa. 2009-ben már létező tudományterület volt a neuroesztétika, amely azt vizsgálta, milyen biológiai, kémiai folyamatok játszódnak le az alkotó és az alkotást befogadó ember agyában. A professor előbb egy Malevics, egy Picasso és egy Tiziano által festett nőábrázolást mutatott be a hallgatóságnak, ezzel is illusztrálva, hogy a különböző művészeti korszakokban mennyire eltérő módon fogalmazták meg ugyanazt a témát. A szépség fogalmának meghatározásában nincs és aligha lehet egyetértés – jelentette ki Nagy Zoltán. Közlebb juthatunk a megfejtéshez, ha az agyunkban megszülető döntés felől közelítjük meg a kérdést, vagyis úgy, hogy az adott műalkotás a befogadónak tetszik-e, vagy sem.

A befogadás legfőbb eszköze a látás, mely önmagában egy igen bonyolult leírható folyamat, hát még ha hozzáveszünk azt, hogy a szemünkön keresztül érzékelt ingert az agyunk legalább harminc

helyen dekódolja. A dekódoláshoz – sok egyéb mellett – szükséges a figyelem, de az inger feldolgozásában jelentős szerepet játszanak az emlékeink, korábbi döntéshozatalaink is. A látott képnek pedig megvizsgáljuk – egyebek mellett – a formavilágát, az egyensúlyát, a színeit, a fényeit és a dinamikáját, s mindezek alapján döntjük el, hogy tetszik-e nekünk, vagy sem.

A korszerű diagnosztikai eszközökkel – például MR-rel, azaz mágnesesrezonancia-képpalkotással – kimutatták, hogy az egyes érzetek az agyban más-más helyen

a másodperc törtrésze alatt kiválasztja a neki leginkább tetsző képet, majd utána következik a látogatót érő töméntelen inger módszeres feldolgozása, vagyis a jól ismert téblábolás.

Az MR és az EEG – elektroenkefalografia –, vagyis a diagnosztikát segítő korszerű képalkotó rendszerek lehetővé tették az emberi test működésének mélységi megismerését, új irányokat és lendületet adva a kutatásnak, így a neuroesztétika tudományának is – jelentette ki a professor. Kiderült, hogy a figurális ábrázoló művek nagyobb aktivitást váltanak ki idegrendszerünkben, mint az absztrakt alkotások. Ennek oka pedig az, hogy jobban illeszkednek az agyunkban raktározott emlékekhez.

Nagy Zoltán a jelenleg is zajló kutatásai során adott festményválogatást

FOTÓ: CSÜRY CSABA

váltak ki aktivitást. A látás segítségével begyűjtött információkat az agy halánték-lebenyében található hippocampusz rögzíti, illetve utóbb törli is. Az ember memórianyagának java része emellett még az agy homloklebenyében is tárolódik, ezért is mondják azt, hogy a homloklebenyben tárolt könyvtár könyvtárosa a rögzítő és törli hippocampusz.

A képzőművészeti alkotás vizsgálata során a korábban szerzett tapasztalatainkat, emlékeinket vetjük össze az adott pillanatban befogadott látvánnyal, és így születik meg a „tetszik/nem tetszik” döntés. Nagy Zoltán elmondta, hogy az emberek többsége a képtár termébe lépve

mutat meg húsz orvos PhD-hallgatónak és képzőművészeti tanulmányokat folytató húsz egyetemistának. A kísérlet első eredményei egyértelműen mutatják, hogy ugyanazt a látványt másként dekódolja a szakemberek agya, mint az egyébként nem kevésbé intelligens laikusoké. Az ugyanakkor kétségtelen, hogy az alkotótevékenység és a mű befogadása jóval több mint neurológia vagy biokémia, hiszen a művész mindenkor az emberi lelket igyekszik megszólítani, és ha a teremtő Istent látjuk a művészetben, akkor a megértés öröme sem maradhat el – zárta előadását Nagy Zoltán orvosprofessor.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Családias közösségben

A Budavári Evangélikus Egyházközség 1844-ben alakult, bár a templom előterében álló emléktábla – Cordatus Konrád és Dévai Bíró Mátyásé – arra hívja fel a figyelmet, hogy már a reformáció korában jelen volt az evangéliumi gondolkodásmód Budán. A történelmi helyzet (ellenreformáció, török hódoltság) miatt csak Mária Dorottyának – József nádor kegyes, evangélikus feleségének – a közbenjárására alakulhatott meg az egyházközség. Első lelkésze Bauhofer György volt. Az ő idejében épült fel a Várban az első evangélikus templom a Dísz téren, felszentelése 1847 szeptemberében történt meg.

Ez az első templom ötven évig állt, a millenniumi városrendezés miatt lebontották. A mai, második templomot a Bécsi kapu téren a Honvédelmi Minisztérium építette fel – mert az első templom telkére a minisztériumnak lett szüksége, ezért csereszerződést kötött az egyházzal –; Kallina Mór tervei alapján 1895-re készült el az iskolával és a lelkészlakással együtt. Templom, paplak és iskola jelezte, hogy az igehirdetés és az oktatás fontos a gyülekezetnek. A második világháborúban az iskola bombatalálat miatt megsemmisült, a súlyosan megrongálódott

Evangelikus istentisztelet a Duna Televízióban

hirdet Fabiny Tamás elnök-püspök.

December 25-én, karácsony ünnepén 11 órától istentiszteletet közvetít a Duna Televízió a budavári evangélikus templomból. Igét

templomot pedig sokkal egyszerűbb belső kialakítással építették újjá ifj. Bretz Gyula tervei alapján.

A reformációi emlékévkben, 2017-ben jelentősen átalakították a templomot, mert az egyházközség új orgonát kapott. A közel háromezer tagot számláló gyülekezet számára a vasárnapi négy istentisztelet mellett több bibliaóra, két énekkar és ifjúsági közösség működik. Ebben az évben tizenkilenc iskolában látják el a hittanórákat a gyülekezet munkatársai.

A budavári evangélikusok számára a két meghatározó gondolat a családiság és a kisugárzás. Ezért mindent megtesznek, hogy a környezetükben élők lelki otthona és közössége lehessen az egyházközség. A templom fekvése pe-

dig még a misszióknak is jó alapja lehet, hisz a vári környezet sokakat vonz az itt rendezett szabadegyetemi előadásokra, interaktív bibliaórákra, családos alkalmakra, orgonazenés áhítatokra és gospelkoncertekre.

A presbitérium és a képviselő-testület tagjai kilenc munkacsoportban végzik gyülekezetépítő szolgálatukat. Az egyházközség püspöki székhely. A gyülekezetben négy lelkész szolgál: dr. Fabiny Tamás püspök, Bence Imre, Bencéné Szabó Márta és Péter Zoltán lelkészek.

A budavári evangélikusok bátorítják a vidékről Budapestre költözőt, közösségre még nem talált testvéreket: keressék a gyülekezetben a lehetőséget Isten ígéjének hallgatására és a szeretet közösségének megélésére. Az egyházközségről a Budavar.lutheran.hu honlapon olvashatnak. ■

BEMUTATKOZIK A PESTI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ DEÁK TÉRI EGYHÁZKÖZSÉG

Evangélikus sziget a pesti Belvárosban

A pesti evangélikusok gyülekezetének szervezése öt évvel II. József türelmi rendeletét követően, 1786-ban vette kezdetét. A következő évben a protestáns nemesség körében gyűjtés indult a gyülekezeti élet anyagi feltételeinek megteremtésére. Hét évig a mai Váci és Irányi utca sarkán, a „Pléhkalaphoz” címzett fogadó épületében tartottak istentiszteleteket. 1787 őszén az egyházközség meghívta első lelkészét, a gömöri születésű Molnár Jánost. A pesti és budai evangélikusok száma ebben az időben mintegy négyszáz főre volt tehető.

A Helytartótanács 1792 nyarán teltet adományozott a gyülekezetnek a gránátoskaszárnya (ma a Fővárosi Önkormányzat épülete – a szerk.) udvarából iskola- és templomépítés céljára. Két évre rá Krausz János tervei alapján felépült az imaház, majd a lelkézszerke. A templomterv elkészítésére is Krausz kapott megbízást, a munkát azonban korán bekövetkezett halála miatt már nem tudta elvégezni. E feladatot a mindössze huszonöt éves Pollack Mihály vette át. Az alapkövünnepeles letétele 1799. október 31-én, a reformáció emlékünnepeén történt.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

December 26-án, karácsony második napján 11 órától istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a budapesti Deák téri evangélikus templomból. Igét hirdeti ifj. Cselovszky Ferenc igazgató lelkész, esperes.

Az építkezés a Napóleon elleni háború, a nehéz gazdasági körülmények miatt igen elhúzódtott. Az épület felszentelésére tizenkét év elteltével, 1811 pünkösdjén kerülhetett sor. Isten ígését hosszú ideig három nyelven, németül, szlovákul és magyarul hirdették e falak között.

Kazinczy Ferenc egy levelében így ír a korai klasszicizmus jegyeit viselő templomban tett látogatásáról: „Oly szépnek leltem az Architektus munkáját [...], hogy örömben elnedvesültek szemeim.” A Krisztus megdicsőülését ábrázoló oltárkép Franz Lochbihler alkotása. A faragások Dunaiszky Lőrinc munkái.

Az épületet sokszor fenyegette veszedelem. 1838-ban a nagy pesti árvíz idején menedékkül szolgált a környék lakóinak. A szabadságharc alatt a várból kilőtt aknák okoztak benne kárt. 1855-ben a homlokzatot részben statikai okból, Hild József tervei alapján, négy oszloppal és timpanonnal egészítették ki. Az eredeti huszártornyot megromlott állapota miatt 1875-ben le kellett bontani. A 20. század második felében a metróépítés miatt szorult megerősítésre az épület.

Itt szolgált lelkészként többek közt Ján Kollár, a szlovák irodalom jeles alakja, Székács József, a 19. század nagy hatású püspöke és a 20. század derekán üldözötteket mentő Keken András is.

A Lutheránia énekkar és a Magyar Bach Társaság révén a Deák tér számos rangos zenei esemény helyszínévé vált. A templomot is magába foglaló, „evangélikus szigeteként” emlegetett épületegyüttes ma gimnáziumnak, óvodának, keresztény könyvesboltnak és az Evangélikus Országos Múzeumnak is helyet ad. A Deák téri templom a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöki székhelye. ■

Károli Gáspár-díjat kapott dr. Fabiny Tibor

„A Károli Gáspár-díj az egész protestáns közösségnek üzeni: érdemes folytatni a munkát, erősíteni egymást és a fiatalokat is bevonni a kutatómunkába” – fogalmazott a díjat átnyújtó Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára.

A protestáns örökség ápolásáért idén Ugrai János egyetemi docenst és Fabiny Tibor tanszékvezető egyetemi tanárt tüntették ki december 4-én a Miniszterelnökség budapesti épületében. Az alkalmon jelen volt Fabiny Tamás, egyházunk elnök-püspöke és Pröhle Gergely országos felügyelő, valamint Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtítkára is.

A Károli Gáspár prédikátor, bibliafordító nevét viselő díjat 1997 óta minden évben olyan személyek kapják, akik a hittudományok területén maradandót alkotva gazdagították a magyar vallásos és szellemi életet, valamint kimagasló ered-

FOTÓ: CSÜRY CSABA

ményeket értek el a biblikus tudományok terén. Fabiny Tibor professzornak „a reformkori protestáns teológia kutatása területén végzett munkásságát” ismerték el a Károli Gáspár-díjjal. (Korányi András egyháztörténésznek, az *Evangélikus Hittudományi Egyetem professzorának méltató sorait magazinunk következő számában közöljük.*)

■ FORRÁS: MTI

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermeknek (f.timea.71@gmail.com),
- TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),
- DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),
- KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),
- STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó megbízott igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Irgalmas mennyei Atyánk, hálás, gyermeki szeretettel fordulunk hozzád ádvent utolsó napján. Hálát adunk neked, hogy ünnepi és hétköznapi alkalmakon kiáltó szóval vagy halk és szelíd hangon kerestél, szólítottál bennünket. Köszönjük mindazokat a találkozásokat, amelyeknek az alkalmával igéd nyomán új élet fakadt; köszönjük, amikor elvesztett emberek rád találhattak, fáradtak ereje megújulhatott. Áldunk téged, hogy életünkben az ádventi várakozás ideje az eljövetelednek, érkezésednek bizonyosságával telhet.

Bűnbánattal valljuk meg, hogy sokszor a láthatók fontosabbá váltak az eljövendőnél, a földiek a mennyeinél; mindaz, ami e világhoz kapcsol, annál, ami teveled fűz össze. Az elmúlt hetekben is ritkán tudtunk élni az előtte való elcsendesedés felkiált ajándékaival.

Reménységgel tekintünk rád, amikor családjunkért imádkozunk. Kérünk, add, hogy életünket napról napra járja át szereteted és áldásod jelenvalósága. Egyházunkat, gyülekezetünket újítsd meg, és tartsd meg a benned való őszinte hitben. Segíts, hogy igéd meghallóí, hirdetői és megtartói legyünk akaratod szerint.

Hazánkat, egész nemzetünket te ébreszd, Urunk, annak megtapasztalására, hogy igazi újulást és megtartást csak a tőled jövő hit adhat nekünk. Te szólítsd meg és tartsd meg hitükben azokat, akik testi vagy lelki betegséget hordoznak, segítsd őket a gyógyulás útján. Legyél mindazokkal, akik a segítségre szorulókkal mellett állnak, erősítsd meg őket küldetésükben.

Örömmel dicsérvük nevedet, mert olyan reménységet adtál nekünk Jézus Krisztusban, amely minden emberi lehetőséget felülmúl. Irgalmaid ismeretében, a bűnbocsánat örömeiben, életünket kísérő jelenléd áldásában boldog reménységgel várjuk örök országod eljövetelét. Ámen.

Advent 4. vasárnapja – Fil 2,16b–18

Az értelmes élet boldogsága

A lemondás öröme. Néhány évvel ezelőtt a Lulo becenéven ismertté vált argentin focista a karrierje csúcán a rajongók megdöbbenésére váratlanul visszavonult. Testvére néhány hónapos kisfiának májdonorra volt szüksége, ő pedig alkalmasnak bizonyult, ám az élsportot a műtét miatt abba kellett hagynia. Öröm, hála és boldogság: ezek a szavak ismétlődtek nyilatkozataiban, miután a sikeres műtétet követően végre találkozhatott az unkaöccsével, akit megmentett.

„Pedig én feláldoztam magam érted...” Nem szeretjük ezt hallani. Úgy érezzük, sarokba vagyunk szorítva. „Kértem én ezt az áldozatot?” – kérdezi a nyegle kamasz, aki a saját útján akar végre járni, és nem kíván a „zsákjába” még egy jó adag büntudatot is teherként. Vajon te, kedves olvasóm, kiért, miért áldozod fel magad? Robotolsz kora reggeltől estig a családjáért? Küzdesz, hogy feljebb juss a ranglétrán, hogy „valaki” legyél, és elismerjenek? Vagy csak egyszerűen kiszolgálod a körülötted lévőket, hogy jó életük legyen?

Ezek az áldozatok sokszor keserűvé tesznek bennünket, elmarad a hála, nincs gyümölcse a lemondásnak. A vádló, másokat számonkérő mondatok mögött lelepleződik a valóság: nem volt igazi céloom, nem mertem igazi értékeket keresni, így lett az áldozat csak menekülés, önbecsapás. Közben pedig lassan elmúlt az élet, és nehéz szembenézni azzal, hogy mindez hiábavalóság volt.

Értelmes áldozat. Pál a *Filippiekhez írt levélben* valami egészen másról számol be. Börtönben papírra vetett sorait úgy írja, hogy érzi: „...nem futottam hiába, és nem fáradtam hiába.” Az értelmes élet ereje árad soraiából: ha meghal is, ha fel kell is magát áldoznia, akkor is örül, mivel tudja, hogy mindez nem történik hiába. Mert Pál még életében megtapasztalta, hogy volt értelme szenvedéseinek, hiszen, ahogy írja: a filippibeliek olyanok, mint csillagok a világban. Rájuk néz, és nem az értelmetlenség és üresség köszön vissza.

Ezért lehet, hogy a *Filippiekhez írt levélnek*, amelyet bár egy sokszor megvert, bebörtönzött, hajótörést elszenvedett és féltékeny vetélytársakkal küzdő, halálra is felkészült apostol írt, szinte minden bekezdéséből az örvendezés árad. Mert írja látja, hogy munkájának gyümölcse beérik, olyan célért küzd, amelyért érdemes áldoznia. „A boldogság annak a megtapasztalása – írja Jörg Zink német lelkész, teológus –, hogy az életnek értelme van. Ez a boldogság az egyike a legnagyszerűbb céloknak. Erre értelmes dolog törekedni. A boldog ember nélkülözhetetlen, mert ő tehet a legtöbbet az emberek boldogságáért és üdvösségéért, mégpedig a boldogság erejével.”

Testté lett. A mi megtapasztalásunkban az áldozat sokszor a hiábavalósággal, a halál pedig a szomorúsággal keveredik. Pálnál éppen ellenkezőleg: az áldozat ad értelmet az életnek, a halálhoz pedig az öröm társul. Ezt a szimbólumot hordozza az első talán

JÉZUS SZÜLETÉSE. 16. SZÁZADI ATHOSZI IKON MÁSOLATA

meglepő kőkoporsószerű jászol, amely Keleten terjedt el. Ebben a gyermek Jézus halotthoz hasonlóan van bepólyálva. A megszületett feletti örömben már ott rejlik az áldozat, a halálban az öröm és az új élet reménye. Az ő születése, értünk tett áldozata a mi újjászületésünk a halálból.

Pál maga is megfogalmazza levelében, hogy a példát innen, Krisztustól veszi, és erre hív minket is: „Az az indulat legyen bennetek, ami Krisztus Jézusban is megvolt: mert ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lett, és magatartásában is embernek bizonyult; megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,5–8)

■ SZÁNTÓ ENIKŐ

Imádkozzunk! Istenünk, tarts tükröt elénk, és leplezd le a mártírszerepeinkben rejlő ürességet, képmutatást. Segíts, hogy megtaláljuk benned újra életünk értelmét, és ne hamis célok után fussunk, ne álszent áldozathozattal dicsekedjünk. Hála neked, hogy emberré lettél, szolgai formában közénk jöttél. Add, hogy az ünnep fénye ne vakítson el minket, hanem újra átélhessük a születésed egyszerűségében, szelidségében rejlő tiszta csodát. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 23.) És az Úr anyala megjelent nekik, körülragyogta őket az Úr dicsősége, és nagy félelem vett erőt rajtuk. Az anygal pedig ezt mondta nekik: Ne féljétek, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz. Lk 2,9–10 (Zsolt 34,8; Lk 1[39–45]46–55[56]; Fil 4,4–7; Zsolt 130) Jézus születésekor a mennyei üzenet így szólt: ne féljétek! Ez a két szó nemcsak a pásztoroknak szólt – akik megrettentek a hirtelen felvillanó fénytől –, hanem ez Jézus születésének, életének, halálának és feltámadásának a mottója is: eljött, hogy ne keljen többé félnünk. Eget-földet megrengető üzenet ez: nem kell félnünk, mert Jézus eljött, s velünk van a világ végezetéig. Isten dicsősége ragyog körül minket is ezen a napon, s számunkra is szól az evangélium üzenete: ne féljétek, mert megszületett a Megváltó!

Hétfő (december 24.) Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus. Lk 2,11 (Zsolt 28,1a; Mt 1[1–17]18–21[22–25]; Róm 1,1–7; Mt 1,1–17) Mit értettek a pásztorok ebből a mondatból? Üdvözítő? Úr Krisztus? S mit ért belőle a mai kor embere? Talán jobban megértjük, ha az üdvözítő szó másik alakját használjuk, azt, hogy Szabadító. Megszületett Valaki, aki meg tud szabadítani a világban található gonoszságtól, a saját bűneimtől és a haláltól. Megszületett azért, hogy elhozza számunkra a szabadulást. Át tudjuk élni a hétköznapiakban a tőle kapott szabadságot? Tudunk ma este úgy ünnepelni, hogy szabadok vagyunk az Isten számára, egyedül rá figyelünk, egyedül őt követjük, egyedül az ő kezébe tesszük le az életünket? Ha igen, akkor igazán áldott szentesténk lesz.

Kedd (december 25.) A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztalva Istent mindazért, amit hallottak és láttak, úgy, ahogyan ő megüzente nekik. Lk 2,20 (Zsolt 28,7; Lk 2[1–14]15–20; Tit 3,4–7; Mt 1,18–25) A pásztorok először megijedtek, féltek egészen addig, amíg nem látták Jézust, s nem értették meg, hogy ő miért jött. Amikor megértették az Atya célját Jézus földre küldésével, akkor nem maradt más a szívükben, mint dicsőítés és magasztalás. Karácsony első napján mi sem a múltba merengünk, nem elsősorban az ünnep külső szépségének örülünk, hanem dicsőítjük és magasztaljuk a hozzánk megérkező és minket megváltó Istent. Legyen ilyen a mai imádságunk: nem könyörgés, nem kérés, hanem dicsőítés és magasztalás mindenért.

Szerda (december 26.) [Simeon] akkor karjába vette [a gyermek Jézust], áldotta az Istent, és ezt mondta: Most bocsátod el, Uram, szolgálodat beszéded szerint békességgel, mert meglátta szemem

üdvösségedet. Lk 2,28–30 (1Móz 2,18; Jn 1,1–5[6–8]9–14; Zsid 1,1–3[4–6], Mt 2,1–12) Simeon egy dolgot jól tudott: az ő élete akkor ér célba, ha találkozik Jézussal. Nem volt más vágya, csak hogy kezében tartsa Jézust, hogy meglássa Isten tervének megvalósulását. Istennek ma is ez a célja: addig nem akar senkit elbocsátani ebből a világból, amíg nem fogjuk Jézust, ha nem is a kezünkben, de – a szívünkben.

Csütörtök (december 27.) Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni. Gal 5,1 (5Móz 11,16; Jn 21,20–24; Mt 2,13–23) Jézust megismerni és megszabadulni a rabságból még csak egy út kezdete. Ezzel elindulunk a megszentelődés útján, de a kísértő nem adja fel a célját, hogy minket újra rabságba fogjon. Számos eszköze van erre, sokféle börtön áll a rendelkezésére: félelem, szenvedélyek, hamis tanítások, egyebek. De Isten ezt nem engedi, s nem is fogja engedni, ha mi élő hittel ragaszkodunk hozzá. Ezért kell szilárdan állnunk Isten ígéje mellett, ezért kell rá figyelniünk s a hitünket egyedül belé vetniünk.

Péntek (december 28.) Az örvendező szív megszépíti az arcot, a bánatos szív pedig összetöri a lelket. Péld 15,13 (2Kor 1,3–4; Mt 2,13–18; Mt 3,1–12) Székely Magda Az arc című versében így fogalmaz: „Harmincon túl az arc / elszabadul. / A rossz, a jó ki-ütközik / javíthatatlanul. [...] / Az elhagyott vonásokat / fölveri a vadon. / Harmincon túl az arcon / nincs hatalom.” Valóban így van, a hitünk, az életünk, a gondolataink nyomot hagynak a vonásainkon. De van ennél nagyobb baj is: aki belekeseredik az életbe, annak nemcsak az arcvonásai lesznek mélyebbek, hanem összetörik a lelke, az Istenbe vetett hite és bizalma is. A hívő embert is érik gondok-bajok, de nem válik örökre bánatosná a szíve, hanem képes a gondok közepette is Istenre nézni. Arra az Istenre, aki nem összetörni szeretné a lelkünket, hanem meggyógyítani és megerősíteni.

Szombat (december 29.) A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel. Róm 15,13 (Neh 8,10b; 1Jn 4,11–16a; Mt 3,13–17) Mai igénk Istent mint a reménység Istent mutatja be nekünk. Úgy állítja elénk, mint aki tele van reménységgel, s azt szeretné, hogy mi is reménység-gel élő emberek legyünk. Ehhez mindent meg is ad az Úr. Betölt hittel, örömmel és békességgel, s ha ezek jelen vannak az életünkben és a szívünkben, akkor csak reménységgel tudunk nézni a hétköznapiakra és életünk földi végére is.

■ DEÁK LÁSZLÓ

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Minden
olvasónknak
áldott
karácsonyi
ünnepeket
kivánunk!

Az Evangélikus Élet szerkesztősége
és a Luther Kiadó munkatársai

ADVENTI KEDVEZMÉNYEK A LUTHER KIADÓNÁL

2018. DECEMBER 1. – DECEMBER 23.

A Luther Kiadó az adventi könyvvásár időszakában az alábbi kedvezményes vásárlási lehetőségeket biztosítja minden vásárlója számára könyvesboltjában és webáruházában egyaránt.

Az adventi kedvezményes könyvvásár ideje alatt **minden 1000 forint feletti vásárlás mellé egy további kötet választható akciós ajándék könyvlistánkból.**

Az ajándék kötetek mellett az adventi időszakban kedvezményes árú akciós kiadványok közül is választhatnak vásárlóink.

Az adventi ajándék könyvek, valamint az akciós kiadványok listája megtekinthető a Luther Kiadó webáruházában:

bolt.lutherkiado.hu/akciok/adventi-1-konyvakcio

Evangélikus gyülekezetek és intézmények 1000 Ft feletti vásárlás esetén igénybe vehetik 10%-os intézményi kedvezményüket. Luther Könyvklub-tagsággal rendelkező törzsvásárlóink 1000 Ft feletti vásárlás esetén érvényesíthetik 20%-os klubtagsági kedvezményüket.

Ünnepi nyitvatartás

Hétfőtől péntekig 9–17 óra között,
december 7., péntek: 9–14; december 10., hétfő: 9–18; december 15., szombat: 9–13;
december 19., szerda: 9–18.

2018. december 24-től 2019. január 13-ig zárva tartunk.

Leltár utáni nyitás január 14-én, hétfőn.

Evangélikus könyvesbolt

1085 Budapest, Üllői út 24.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.